

جلسه پنجاهم
روز ۲ شنبه ۱۹ اسفند ماه ۱۳۳۲

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۲ شنبه ۱۹ اسفند ماه ۱۳۳۲

- فهرست مطالب :
- ۱- تصویب صورت مجلس .
  - ۲- طرح برنامه دولت آقای حسنعلی منصور نخست وزیر .
  - ۳- اخذ رای و تصویب برنامه و ابراز اعتقاد بدولت آقای منصور نخست وزیر .
  - ۴- اعلام دستور و تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه .

مجلس چهار ساعت و پانزده دقیقه بعد از ظهر بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید .

۲- طرح برنامه دولت آقای حسنعلی منصور نخست وزیر

رئیس - برنامه دولت مطرح است آقای رام بدیده توان موافق مشروط نام نویسی کرده اند که تشریف ندادند آقای زهتاب فرد تشریف بیاورید .

زهتاب فرد - با کسب اجازه از ریاست معظم مجلس : برای بنده امیدام شانس است با بدشانسی که در زندگمی سیاسی کشویا اگر مبالغه نشود همیشه با دولت های وقت مخالف بوده ام و این البته واقعی است و لو وادعیت تلخ باشد و از این لحاظ که آینده باز متأسفانه نظریات مرا تأیید کرده است امیدوارم در این مورد که البته مخالفت من مشروط است چون دولت هنوز هیچ کاری نکرده است بی اضافی است که کلمه مخالف یا مخالف خوانی از حالا عنوان بشود (صحیح است) ولی در حال اگر نظریاتی بعنوان مخالف مشروط هم گفته میشود امیدوارم آینده مرا متوجه اشتباه خودم بکند و این دولت برخلاف دولت های گذشته کاملاً به منویات اعلیحضرت همایونی بی برده و دور از هر گونه تعارف این ملت را از این وضع بد روز افزون نجات بدهد . بنده بملاحظات چند با آقای منصور ارتباطی پیدا کرده ام

۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان : پرویزی - مهندس پرومند - جهانگیری - سرتیپ پور - دکتر غنی - فیضی - کورس - مهندس کیا - موسوی کبیری - دکتر صالحی - سعیدوزیری .

غائبین بی اجازه - آقایان : ماسارکی - مهندس مجتهدی - مهرزاد - امنی خراجی .

غائبین مریض - آقایان : دکتر سام - تیمسار سر لشکر همایونی .

رئیس - راجع بصورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست ؟ آقای نیاکان .

نیاکان - در لیست هیئت وزیران اسم آقای دکتر هدایتی نوشته نشده است .

رئیس - اصلاح میشود . آقای محدث زاده .

محدث زاده - عرض بنده هم در همین موردی بود که آقای نیاکان فرمودند میخواستم خواهش کنم اصلاح شود .

رئیس - دیگر نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه دفعه قبل تصویب میشود .

عین مذاکرات مشروح پنجاهمین جلسه از دوره بیست و یکم قانونگذاری - اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

از جمله ارتباط پارلمانی است که برای بنده واقعاً افتخار است و همانطور که در چند جلسه گذشته عرض کردم از توجه ایشان بیارلمان و از اینکه چهار پنج نفر از بهترین و پیاک ترین و تحصیل کرده ترین همکارهای ما را هم همکاری دعوت کرده اند واقعاً نسبت باین دولت مدیون هستیم و بیانات دوساعته ایشان که از لحاظ جمله پردازی بسیار خوب بود و در خارج هم بطوری که بنده شنیدم حسن اثر داشته است لافلامی گفتند حرف را خوب زده اند و آرزو مندیم که منبع اقدام خوب هم پشت سر این حرف های خوب که بیشتر از ده سر مقاله روزنامه های اطلاعات و باعشار و اتحاد ملی و سایر روزنامه های وزین بیشتر از این و بهتر از این نمیشود اثر در دل مردم را گذاشت و بنام برنامه بخورد مردم داد ما آرزو مندیم که دولتی که چنین برنامه ای را تهیه کرده است فقط قصد انشاء مطلب را نداشته باشد بلکه واقعاً منویات خودش را و معتقدات خودش را و استنباطات خودش را که روی کاغذ آورده است و خودش معتقد بوده که این برنامه را بفروردیت و بخوبی پیاده کند در کار خودش موفق باشد در این دولت قیافه هائی است که من نه تنها نمیتوانم با آنها مخالفت کنم بلکه دفاع از آنها دفاع از شرافت و حیثیت همه ماست و شاید اسم بردن بملاحظاتی چند مصالحت نباشد ولی هرگز نمیشود اسم معینان را که عمری را بشرافت و درستی و پاکدامنی صرف خدمت باین مملکت کرده است و همیشه مصدر خدمت بوده است فراموش کرد. همچنین جناب آقای دکتر نصیری که بنده نسبت بایشان تبریک عرض کردم و بنده این توضیحات را میدهم که تصور نشود بنده آدم دور و ویا خدای نکرده منفی هستم چون مسلم است که دوران منفی بافی تمام شده و هرگز مملتی که در راه اجرای منویات اعلیحضرت همایونی بخصوص بعد از ششم بهمن و آن انقلاب و قیام ملی هدفائی را تعقیب میکند به منفی بافی قدم نخواهد گذاشت و بخصوص نمایندگان این دوره، نمایندگان کنگره انقلاب سفید هرگز بهیچ کس اجازه نخواهند داد که برای کسب و جاهت ملی منافع عمومی را فدا کند لذا با حس احترام به یکایک شخصیت هائی که در هیئت دولت شرکت دارند امیدوارم نظریات من مورد توجه رئیس محترم هیئت دولت قرار بگیرد و عرض آقایان میروسانم. مسئله ای

که ما بیشتر از بر نامه و بر نامه نویسی باید بدان اهمیت بدهیم این است که ما باید متوجه درد مملکت باشیم و درد این مملکت را تشخیص بدهیم باین بر نامه ها و باین بر نامه نویسی ها و با این اقدامات و با استعمال چند کلمه ای مثل نیم - کادر - از کانیزم - مدیریت - اقتصاد سالم و از این کلماتی که ناشی از حرف ها و جملات ماست این ملت بآن مقصد نهائی و عالی نخواهد رسید. بنظر بنده بنام یک نماینده مجلس و بنام یک روزنامه نگار و بنام یک مرد محروم، چون اگر خاطر آقایان باشد در مخالفتی که در دولت آقای علم کردم آنجا بیلان زندگی بیست ساله و ۱۴ ساله روزنامه نگاری خودم را دادم و بعرض رساندم که منقول و غیر منقول دارائی من شصت هزار تومان است (چند نفر از نمایندگان - خیلی زیاد است) عرض کنم حضور مباد کتان این باین لحاظ است که عرض کنم بمردم تعلق دارم و بدرد مردم آشنا هستم (یکی از نمایندگان - بشرطی که مالیات خود را بدهید) درد مردم این است انشاء الله مالیات واقعی را وزیر دارائی کنونی بطوری خواهد گرفت که مردم ما را در عریضه و شکایات خود نیچند و ما را هر روز کاغذ پیچ نکنند. متأسفانه با تجارب تلخی که از درد مردم داریم این است که بدولت های وقت اعتماد ندارند و اگر دولت طوری عمل کند که از اعتماد عمومی بهره مند باشد بخودی خود بیش از آنچه آقایان فکر کنند در مدت کمتر از آن دردهای ما درمان خواهد شد و بنظر من دولت فعلی بیش از همه چیز باید در جلب اعتماد مردم کوشش کند، اگر ما توانستیم مردم را هم آهنگ کنیم یعنی اگر بخواهیم مردم را هم آهنگ کنیم باید مردم بدانند آنچه را که میگوئیم بآن معتقدیم و مردم باید بدانند که ما تنها ناطق نیستیم یعنی ناطقی نیستیم که تنها مطالب را ردیف کنیم و از نظر نطق و خطابه مطالب را خوب بتوانیم بیان کنیم البته نطق و خطابه يك فنی است و جزء صنایع است ولی نمیشود حرف را بدون اینکه بآن عمل کنیم بخورد مردم داد و متأسفانه از چند سال پیش باین طرف رسم شده است هیئت های حاکمه حتی هیئت های حاکمه فاسد بجای اینکه بیاندازمان کنند بلغزش ها و خطبه های خودشان میآمدند در مسابقه خوب حرف زدن شرکت میکردند و بجای اینکه از نطق هیئت حاکمه و از چشم

هیئت حاکمه مطلبی را بنگرند در دل مردم را میگویند و این متأسفانه مد شده است آتش بجان توده فقدهای بنانهاد و این مسابقه بسیار بسیار برای مملکت گران تمام شد هر کس آمده دم از تشکیلات زده دم از ملت زده در مسابقه خوش رقصی شرکت کرده در مسابقه ملت دوستی شرکت کرده از اخلاص بدر بار شاهنشاهی و اخلاص بشخصیت اول مملکت دم زده است امامتأسفانه این واقعیت تلخ را باید گفت که کمتر کسی را سراغ داریم که بار واقعی و دلوز حقیقی ملت باشد و منویات ذات ملوکانه را واقعاً درک کند ما بخوبی میدانیم که اگر نیت و اراده آهنین و اعتقاد راسخ اعلیحضرت همایونی نبود و انقلاب ششم بهمن بوجود نمی آمد صفحه ای که بعد از ۲۵۰۰ سال ورق خورده هرگز بآن مدعیان اصلاح تغییر پیدا نمیکرده. (صحیح است) امروز ملت ایران نیازمند افرادی است و متوجه چنان دولتی است که واقعاً یکایک وزیرای آن در تحقق این ترنباخته باشند عنوان نور چشمی های دواها و سلطنه ها و ملک ها اگر منافعتشان باید باشند این ترنزلزل شود خانواده هایشان متزلزل شود بنظر ملت ایران نخواهند توانست مجری صدیق منویات شاهنشاه باشند و لواشکه بر نامه درخشان و امیدبخشی را هم در قالب زیبای کلمات و جملات نحو بد ملت ایران بدهند این دولت البته خواهد کوشید یعنی شأن دموکراسی است که اگر يك قدری هم نظریات نابخسته ای ابراز داشت آقایان با حوصله این مطالب را بشوند و من بنونه خود همیشه مدیون راهنمایی ها و حسن نیت های آقایان در عرض مطالب ناقص خودم بوده ام چون اعتراف میکنم که این عریض من ناقص است چون مسائل سیاسی بیش از همه چیز نیازمند زمان است کسانی که میخواهند در مقدرات سیاسی يك مملکت مؤثر باشند باید بیوگرافی سیاسی آنها را ما بدانیم باید بدانیم در روزهای سیاه و روزهای بحرانی در روز هائی که مملکت از نظر مصالح ملی در مخاطره بود این مدعیان اصلاح کجا بودند آن هائی که امروز برای ما برنامه میگویند و مدعی هستند که ما برای نجات این مملکت مطالعه کرده ایم ما بفرمایند یکایک آنها که در گذشته وقتی مصدری از مصادر بودند چه باری از دوش ملت برداشتند همه ماتکیه کلامان این است که اقتصاد مملکت

خراب است همه ما تکیه کلامان این است که وضع اقتصادی ما بد است ولی متأسفانه بنده قیافه هائی را سراغ داریم که در گذشته در پست های حساس اقتصادی بوده اند و این ابهامات باید با روشنی حل شود و اگر حل شود در افکار عامه خیلی تأثیر دارد افکار عامه را با چهار جمله یا پنج جمله یا دو کلمه نمیشود تغییر داد با يك قطعه شعر یا باستناد گفته فلان شاعر افکار عامه را نمیشود تغییر داد با فکر عمومی باید غذای روحی داد ما در حال حاضر در وضعی قرار گرفته ایم که این دولت بخصوص نیازمند افکار عمومی است، دولت مدعی است که يك دولت خوبی است اینجا اگر يك مقداری حرف های بنده تلخ و یا خدای نکرده يك قدری تند جلوه بدهد حمل بر استنباط من نفرمائید دولت حزبی است کدام حزب؟ حزبی که شعبات در هیچ يك از شهر سناها تشکیل نشده است حزبی که هنوز نتوانسته است چنانکه باید و شاید خودش را معرفی کند چگونه مدعی است يك دولت حزبی است جز اینکه بگوئیم يك عده ای دوستان آمده اند حالا ما تاریخیچه این دوستی نمیخواهیم بر گردیم من نمیخواهم بگویم که جناب آقای منصور پسر جناب آقای منصور الملک از کی وارد فعالیت های سیاسی شده اند آنچه یادم است از موقعی که وارد شدند خوب وارد شدند در بازی بودند حالا انشاء الله فرصت خواهیم داشت که در این مورد بیشتر باهم صحبت کنیم اما از همان لحظه بفاصله بسیار کمی يك عده دوستانی پیدا شدند این دوستان امروز اینجانبام دوستان حزبی بملت ایران معرفی میشوند تاریخیچه حزب و تحولات فکری هر کدام از اینها بحثی است که باید روزی از نظر ملت ایران مورد توجه قرار بگیرد صحنه سازی هارا نمیشود باسم حزب بخورد ۱۴ هزار دانشگاهی داد مردم خانه های میخواهند که آنجا درد دلهاشان را باز گو کنند بچردم خانه ای میخواهند که در آنجا عقده هایشان باز شود مردم جائی میخواهند که در آنجا افکارشان را در معرض مطالعه و دید و ارزیابی اجتماع بگذارند مردم جائی میخواهند که در آنجا با کسی که حرف میزنند او را بعنوان رهبر تشکیلات سیاسی بشناسند و او را دلسوخته تشخیص بدهند او را مربوط و وابسته با اکثریت ملت یعنی طبقه مجرم بدانند

این که میگویم اعلیحضرت هلمایون شاهنشاهی علاوه بر مقام منیع سلطنت علاوه بر اینکه موهبت الهی است بنام سلطنت و حافظ چهار چوب مملکتی میاست با اینکه میگویم ایشان رهبر واقعی ما هستند این تملق نیست این را زمان بنام یک رهبر سیاسی نه تنها برای مابله که برای خاورمیانه معرفی میکنند (صحیح است) گو این که در همین بیست و دو سال زندگی پرمشقت خودشان بساطی ریاست سر گذاشته اند که در نتیجه رهبری معظم له همیشه معتقدین این مطلب روسفید در آمده معتدلک و هیرانی میتوانند امروز ادعای پیشوائی بکنند که بگویند نسبت به حوادث گذشته چه نظری داشته اند از کدام شم و پیش بینی حوادث ایشان ملت و مطبوعات و مردم و افکار عامه بهره مند شده اند، بنظر من تیبی که و یا تیبی که با جناب منصور همکاری می کنند مسلم تیب و تیم سالمی است، یکی از اقبال حکومت ایشان این است که اکثریت اینها افرادی هستند که خوشبختانه سابقه بد در دستگاه دولتی ندارند گویا اینکه بمقدار زیادی گمنام هستند یکی از دوستان بمن میگفت که اینها همه دکتر اقتصاد هستند همه فارغ التحصیل در رشته های اقتصاد هستند اما این آقایان در جاهای عجیب و غریبی جای گرفته اند فلان وزیر اقتصاد رفته است فرض بفرمائید در وزارت بهداشتی فلان مرد اقتصادی رفته در وزارت فرهنگ که خوشبختانه تقریباً آذربایجانی الاصل هستند که از این لحاظ هم خود جناب آقای منصور تقریباً نیمه آذربایجانی هستند او رفته در وزارت فرهنگ یک مثلی امر و زسر ناهاری یکی از همکار های مطبوعاتی میزد میگفت یک فرد خیلی علاقمند بود باین که در هر جریانی بگوید من خوب تیرو کمان میاندازم و او اینطور باین مسأله اصرار داشت که روانشناسان او را مریض تشخیص دادند و مدتی فرستادند پیش یک طبیبی و گفتند که باید معالجه بشود بعد از مدتی دکترها گفتند که این آدم معالجه شده است و خوب شده است وقتی که آمدند او را امتحان کنند وقتی که صحبت شد و راجع به پوشش و لباس حرف زد گفتند آقا شما که راجع بلباس و پوشش اینقدر تعریف میکنید و میگویند خوب است چه چیزی دارد که قابل تعریف است گفت بنده در آستین لباسم یک کش مخصوصی گذاشته ام که هم لباسم را محافظت میکند هم هر موقعی خواستم که تیرو کمان در کش این را در می آورم تیرو کمان درست میکنم، حالا این

مسأله اقتصاد آقایان همینطور شده است آقای وزیر فرهنگ تشریف میبرند در وزارت فرهنگ میفرمایند که ما باید سازمان را طوری بوجود بیاوریم که از نظر اقتصادی مفید تشخیص داده شود این کش اقتصادی چیست نمیدانم، ماهمه بمرض اقتصاد دچار شده ایم اما باید راهی پیدا کنیم که ما را از این اقتصاد ناسالم بر راه اقتصاد سالم هدایت کند، بنده دیر روز بمناسبت تشکیل انجمن آذربایجان و امروز هم در محضر کمیسیون عرایض بودم ناظر و از ظهر به بعد هم مجال نداشتم خوب بر نامه دولت را مطالعه کنم و کنجکاوای کتم ولی دولت یک جمله ای اینجادار دارند آنها که مدعی اقتصادند و میخواهند باقتصاد مملکت کمک کنند و ما را از این پاشیدگی نجات دهند یک جمله ای دارند باینکه باصراحت میگویند که کوشش مستمر دولت در این خواهد بود که حدا کثر درآمد های مملکتی صرف انجام هزینه های عمرانی گردد، بنظر من که مدعی اقتصاد نیستم ماهر گزینا مند باین نیستیم که اکثریت بودجه خودمان را، رقم درشت بودجه خودمان را در مسائل عمرانی مصرف کنیم این مملکت نیازمند تولید است، ما نماینده نهضت ششم بهمن هستیم باید کاری کنیم که ۱۶ میلیون مردم ایران دستشان به زمین و آب بند نشود، عمران مخارجی دارد هزینه ای دارد پول مملکت ما را بجای اینکه در ساختمانها و آبار تماهای پانصد طبقه ای مثل شرکت نفت بریزند چون برنامه عمرانی است صرف آب و خاک کنند مجلس سنا برای ساختمانش ۶۰ میلیون خرج کرده و آجر و سرامیکش از ایتالیا وارد شده در صورتی که برای بزرگترین قفسر سعودی از ایران مر مر برده اند ولی برای مجلس ما از ایتالیا مر مر آورده اند، اگر پولهای ما را میخواهید باین ترتیب صرف این برنامه های عمرانی بکنید و تلف بکنید ما از طلا گشتن پشیمان گشته ایم مرحمت فرموده ما را مس کنیند.

راه به بیل و زمین و آب و کود شیمیائی آشنا کنیم ما هم خواهیم توانست از تورم پولی جلوگیری کنیم و هم خواهیم توانست قوه خرید مردم را بالا ببریم و هم خواهیم توانست ریشه هر گونه فساد را از بیخ و بن خشک کنیم ما میبینیم در روزنامه های بومیه می نویسند هر روز مینویسند که فلان شخص بمناسبت این که یک روز آب دیگری را زودتر برده باییل زده فلانی را کشته، خوب اگر ما توانستیم همه را صاحب زمین کنیم صاحب بیل کنیم در مقابل اجنبی ها ما ۱۶ میلیون مسلح به بیل خواهیم داشت و این مرد ها - بهیچ قیمتی اجازه نمیدهند که خدای نکرده افکار مسموم در این مملکت رخنه کنند و باید برای پیاده کردن تر اصلاحات ارضی بیشتر از همه همت گمارد دیده میشود که دولت بیشتر افکارش به تشکیلات دادن میگردد و این مملکت مدتی است که بمرض تشکیلات دچار شده است، من با جناب آقای گودرزی هیچ ارتباطی ندارم آنچه که اطلاع دارم بنام یک روزنامه نگار ایشان یک آدم سالم و خوب و تحصیل کرده هستند ایشان یک لایحه استخدام نوشته اند، دولت چه اصراری داشت که ایشان را جناب یک وزیر بیاورد به مجلس معرفی کند در چنین موقعی که وقتی قانون استخدام را در مجلس عنوان کردند افکار عامه به همکاران پارلمانی الهام بخشید که سکوت کند بهیند این قانون در خارج چنانکسی پیدا کرده ولی دیدیم بین کارمندان و روشنفکران انعکاس مطلوبی ندارد تا آنکه مجبور شدیم ۶ ماه برای مطالعه آن بملاحظات چند فرصت قائل بشویم و به کمیسیون برگردانیم و حتی آنرا آنقدر ناقص تشخیص دادیم که نخواستیم با سرعت و باین شکلی که هست مطرح کنیم و حالا ایشان اینجانب عنوان وزیر آمده اند که این افراد زحمتکش دوباره بزحمت بیفتند البته من میگویم در اینکه هیچگونه حقی از آنها ضایع نخواهد شد ولی چرا از اول مابنای دولت را با شرکت افراد خدمتگزارای که بملاحظات چند در افکار کارمندان دولت چندان موقعیت مناسب ندارند متزلزل کنیم مسائل در این برنامه زیاد است البته دولتی که هنوز کاری انجام نداده انصاف نیست که ما درباره آن صحبت کنیم، اما مسأله ای که اگر اشتباه نکنم در ردیف آخر صفحه ۲۲ قرار گرفته مسأله دادگستری است، مسأله دادگستری برای مملکت

بیش از هر مسأله دیگری مورد توجه است ما بیش از هر چیز با امنیت اجتماعی محتاجیم این خیابان سپه خیابان مخبر الدوله مرکز یک عده افرادی است که یا بلبل بخت آرمائی میفرورشدن یا بر تقال میفرورشدن یا سیکار میفرورشدن و از این قبیل کارها که اگر مجموع بساطشان را شما چکی معامله کنید همان طور که دولت اصرار داشت بساطشان را جمع کند چکی معامله کنید شاید تمام سرمایه آنها بیش از ۵۰ تومان نباشد بنا بر این، این اشخاص نمیتوانند کار کنند امنیت اجتماعی نیست که او مجبور شود زمینش را ول بکند و بیاید اینجا در حالی که این شخص برای عیاشی و خوش گذرانی، برای تفنن و برای زندگی مجلل برای تمدد اعصاب و استراحت اینجا نمیآید این شخص و یا اشخاص بواسطه فقدان امنیت اجتماعی پا میشوند میآیند اینجا اگر ما بخواهیم اصلاحات ارضی بمفهوم عالی مرتب بر آن تحقق پیدا کند باید امنیت اجتماعی و عدالت اجتماعی را بیشتر از هر چیز دیگر برقرار کنیم و هنوز هست در دادگستری پرونده هائی که سی سال است، چهل سال است بالاتفاق است من میخواهم بدانم دولت برای افکار عمومی ما بوس از همه جا و هر کس غیر از مقام شامخ سلطنت که تنها تکیه گاه ملت ایران در همه لحاظ بوده و خواهد بود کچه اعتقادی خواهد داشت چه برنامه ای خواهد داشت که فردا آن زلفعلی آذربایجانی را با اطمینان خاطر باقوت قلب دوباره برگرداند به زمین و یا خلخال مهندس والا که پیشنهاد کردند راه آنجا را بسازند و جناب آقای منصور قبل از اینکه تخت وزیر بشوند وعده فرمودند راه آنجا را هم درست میکنند چه اطمینانی داده خواهد شد (مهندس والا انشاء الله راه خلخال درست میشود) من از اینکه ایشان میفرمایند درست خواهد شد جداً خوشحالم جداً امیدوارم که دولت قدمهایی بردارد که ما در پیشگاه ملت ایران رؤسید باشیم، ما حق آب و گل نسبت باین دولت داریم، این دولت منبعث از مجلس شورای ملی است خواه و ناخواه یک تعصبی نسبت باین دولت خواهد بود من هر گز این قیافه ها را نمیتوانم فراموش کنم، روز گذشته که جناب آقای دکتر عاملی وزیر دادگستری تشریف برده بودند بوزارت دادگستری بایک استقبال عمومی مواجه شده بودند آنجا جائی است که خوب و بد خیلی زود معلوم میشود ملاحظه میفرمائید

که افکار عمومی اشتباه نمیکنند (صحیح است) ما که با کسی خرده حساب و غرضی نداریم بنده کتر عاملی را در همین جا شناختم و آشنا شدم و امروز شخصیت های قضائی بایک حس احترام و امیدوی بایشان مینگرند و من امیدواریم که ایشان با تجاربی که دارند در تخفیف ناراحتی های عمومی گام وسیعی بردارند، در باره سیاست خارجی آرزو مندیم که دولت با مهابرت کاملی بیش از همه افکار عمومی را مطمئن سازد که دوران آن جمله ای که اعلیحضرت همایونی در شرفیابی دولت فرمودند و اقمیت خواهد داشت و من بعد رفته هر گونه بندوبست خارجی ریشه هر گونه اتکای خارجی ریشه هر گونه باز دید های خارجی ریشه کن خواهد شد (یکی از نمایندگان) ریشه کن شده مثل اینکه یک مختصری خلاف فرمودید در این سیاست آنچه که در نظر گرفته شده مصالحت کشور بود روح اجنبی پرستی و شناختن قدرت غیر عادی برای بیگانه این واقیعی است آن واقیعی که متأسفانه در نتیجه یک گذشته بد گذشت در افکار عامه پیدا شده است که بعضی ها بدشان نیاید که یک حساب خارجی هم داشته باشند البته ملت در برابر آنها همانطور که در گذشته مقاومت نشان داده در آینده هم خدای نکرده اگر باشند احمق های جبهه پنهان بسروشت شوم دچار خواهند شد که گذشتگان شده اند، چون اعلیحضرت همایون شاهنشاه میفرمایند و آخرین آثار خود بخود از بین خواهد رفت و مسلماً هم خواهد رفت و این مآلهائی است که باید افکار عامه را از این نظر با عملیات بارفتار یا اقدامات تمام معنی چهار چوبه خود همان روشن کنیم ما آنچه که میخواهیم بخاطر این ملت است و الهام از خود ملت است و بیشتیبانی شخص اعلیحضرت همایونی است، جناب آقای منصور خود جنابعالی بیشتر از من میدانید و خوشبختانه گوینده زبردستی هم هستید و در این مدت کم همیشه بیاناتتان برای ما آموزنده بوده، کلاسی بوده و امیدوارم همان مطالبی که فرمودید همه اش در دوران حکومت جنابعالی تحقق پیدا کند و ما بتوانیم با روسفیدی وقتیکه اینجا بهر ملاحظه از ملاحظاتی رأی گرفته میشود رأی سفید بدهیم اما میدانید ملت ما مشکلات روز افزونی دارد گرفتاریها یکی دو تا نیست مآلهائی که یک روز نمیدانم خود جنابعالی وزیر اقتصاد بودید یا نه یک روز سیاست

دروازه های باز تجویز میفرمایند یک روز سیاست دروازه های بسته اعلام میشود آن روزی که سیاست دروازه های باز را بخورد ملت میداند، با عبارات زیبا و عامه پسند بخورد مردم داده میشد، امروز هم که عکسش را میگویند باز با عبارات محکم پسند در اختیار عامه میگذارند امروز یکی از آقایان تجار اصفهان به بنده میگفت امیدوارم جناب آقای کشفی هم که اینجا تشریف دارند این موضوع را توجه بفرمایند میگفت یک نمونه از سیاست اقتصادی ما نیست که ما دستور داده اند با اصطلاح عامیانه خودشان میگویم، میگفت دستور داده اند که از ابزار آلات ماشین های شخصی کیلویی ۶ تومان کم بکنند اما از ابزار آلات ماشینهای باری هیچ چیز نگیرند آقایانی که بر خلاف بنده ماشین دارند میدانند که صدی هشتاد ابزار آلات ماشین های باری و شخصی مشابه هم دیگر هستند در نتیجه آنکه ماشین باری میآورد ابزار آلاتش را برای اینکه چهار تا خدای نکرده ما مورد منحرف باو بر خورد می کند باو میگوید این ابزار آلات ماشین شخصی است و برای آن باید پول بدهد آنکه برای ماشین های شخصی ابزار میآورد خدای نخواست با ما موردی بندوبست میکند میگویند مال ماشین های باری است و باین ترتیب میشود ساخت و پاخت کرد پس باید جلو این کار را گرفت این یک نمونه بسیار کوچک سیاست اقتصادی مدعیان سیاست اقتصادی مملکت بود گرفتاریهای مملکت یکی دو تا نیست و بنده از لحاظ نزاکت سیاسی هم که شده باشد تصور میکنم بیش از این نباید حرف بزنم و امیدوارم که دیگر وضعی پیش نیاید که من با کمال تأسف باینجا و حقایق تلخی بگویم انشاء الله امیدوارم این مملکت طوری در مسیر پیشرفت قرار بگیرد که افکار عامه معتقد باین نشود که هر کسی پنج روزه نوبت او است. نگویند که دوران آزمایش نخست وزیری جناب منصور است بلکه امیدوارم فرصت آن رسیده باشد که تیم ارگانی نیره و اکیب و تیز و حزب و آن حرفهاییکه آقایان بلدند اینها بر مملکت حکومت کند و ما را از این بی سروسامانی و از این ناراحتی های روز افزون نجات دهد و از اینکه بهر موکلی که برسیم بگوید چه کرده اید بتوانیم جواب بدهیم و فقط نگوییم که تیم می آید و اینطور ارگان نیره میکند، تشکیلاتی سالم و اقتصاد سالمی بر ما حکومت خواهد کرد انشاء الله، علاوه بر اینها اقدامات مثبت آقایان

بهبتر از جمله پرداز بها و خدای نکرده بعضی از مطالبی باشد که حق بدهیم توی دلمان که متأسفانه همیشه تشخیص مردم و افکار عامه صحیح است و همانطور که جناب آقای علم فرمودند که افکار عامه همیشه خوب قضاوت میکند، منظورم حمایت از دولت آقای علم نبود، همچنانکه افکار عامه آنچه را که دولت آقای علم میگفت آنهم صحیح بود. (احسنت)

رئیس - آقای خواجه نوری بعنوان موافق صحبت می کنند بفرمائید.

خواجه نوری - جناب آقای رئیس، همکاران محترم: مطالبی را که جناب آقای زهتاب فرد بیان فرمودند البته در درجه اول در وظیفه خود جناب آقای نخست وزیر است که پاسخ بدهند ولیکن متأسفانه چون بیشتر بیانات ایشان راجع به برنامه دولت نبود و حتی میتوانم بگویم خارج از موضوع بود و رفقای ما نهایت شدیدی را بخارج دادند که تا دقیقه آخر فرمایشات ایشان را بدون هیچگونه تظاهری گوش دادند و از این بابت هم من از همه ممنون هستم ناچار هستم که ضمن صحبت و در موردی که هر وقت راجع به یک قسمتی از اصول برنامه صحبت میکنم اشاره ای هم به بیانات جناب ایشان بکنم و رفع نگرانی و اشتباهی که برای ایشان رخ داده است بنمایم. بنده علی الاصول آدم زیاد خوش بینی نیستم و همیشه بیشتر دوستانم باین ایرادها میگریختند که تو همیشه کارها را از جنبه منفی قضاوت میکنی حالا در این مورد بخصوص بعللی که خدمت دوستانم عرض خواهم رساند بنده علل موجهی دارم که حوس بین باشم و این حوس بینی هم که در اکثریت مجلس و بلکه اکثریت بلتفاق سرایت کرده است امیدوارم که بزودی زود بلت ایران هم سرایت کند و آن حسن اعتمادی را که جناب آقای زهتاب فرد نظر دارند همانطوریکه فرمودند با عمل باید بدست آورند نه با حرف. جناب آقای زهتاب فرد بگذارید این دولت نقشه های خودش را عملی بکند، برنامه خودش را بموقع اجرا بگذارد، آنوقت اگر نتیجه مطلوب بدست نیامد و یا خدای نکرده نتیجه معکوس حاصل شد با بیانات شیرینتان از پشت همین تریبون در فرصت مناسبی مطالب را با اطلاع ملت و مجلس شورای ملی بوسلیند یکی از نمایندگان - ان شاء الله، ولی قناس قبل از جنایت قدری تند رفتن است (صحیح

است) بنده قصد نداشتم راجع بشخص حسنعلی منصور دوست عزیزم صحبت کنم برای اینکه عادت ندارم مدهانه بکنم و تملق بگویم، ولی چون میدانم که ایشان هم راجع بخودشان صحبت نخواهند کرد و آقای زهتاب فرد من غیر مستقیم به آقای منصور الملك و بطور مستقیم بخود ایشان از لحاظ شخصیت خانوادگی حمله کردند من ناچارم (دکتر شفیع امین - حمله ای نکردند) تذکری دادند بنده ناچار هستم و آنچه در باره ایشان میدانم و نمیخواستم بگویم حالا عرض برسانم: حسنعلی منصور جناب آقای نخست وزیر برای ما نیست. حسنعلی منصور دوست شفیق چندین ساله ما است (صحیح است) حسنعلی منصور آن چنان کسی است که بفکر این افتاد که در این مملکت یک خلایق را بریزد. در سه سال قبل ما نشستیم چند نفری پیش نبودیم و فکر کردیم که همان دانشگاهی که شما اسم بردید، بین آن دانشگاه و مردم این مملکت و هیأت حاکمه یک شکاف فزاینده متأسفانه وجود دارد این شکاف را کی باید پر کند؟ یکمده دانشگاه دیده یک عده اشخاصی که در دانشگاه تحصیل کرده اند و هم درد آنها را میدانند و هم مشکلات مملکت را (صحیح است) بهمین دلیل هم دو هم جمع شدیم اول بیست نفر بودیم بعد سی نفر شدیم بعد پنجاه نفر شدیم بعد دویست نفر شدیم و حالا هم بهمت خدا هزار نفر استاد دانشگاه، مهندس، طبیب، طبقه تحصیل کرده این مملکت بنیاد این حزب ایران نوین را گذاشته اند اگر شما خیال میکنید که معنی حزب این است که در هر کوی و برزنی و در هر شهرستانی تابلویی برود بالا بنویسد حزب، این حزب نیست، حزب باید بنیادش بوسیله طبقه تحصیل کرده فهمیده که میخواهد درد مملکت را با علم جبران کند تشکیل شود این چنین حزبی معنی دارد (صحیح است) ما نشستیم در مدت این سه سال مطالعه کردیم برای هر یک از مشکلات این مملکت اعم از اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی، درمانی پرونده تنظیم کردیم آمار جمع آوری کردیم، کاری کردیم که در همان دانشگاهی که مورد احترام همه مملکت است میگردیم، کار دانشگاهی کردیم کار آکادمیک کردیم و باین کاری که کردیم افتخار و مباحثات میکنیم و اما کار دیگری که کردیم این بود که ما ریشه ای هم بین طبقه زحمتکش ایران داشتیم این موی سفید من توی طبقه کارگر سفید شده (صحیح است)

من اشراف زاده هفتم محسن خواجه نوری هفتم اما پانزده سال برای طبقه کارگر این مملکت زحمت کشیده ام من اولین قانون بیمه های اجتماعی را بدست خودم نوشتم (صحیح است) و حق دارم انتظار داشته باشم وقتی با رفقایم حزب بدست می کنم و سایرین هم که همینطور برای کارگران زحمت کشیده اند این توقع را دارند که گروه های بادی بپایین ندهند و از مابستی بانی بکنند همانطوری که کردند و اگر تشریف آورده بودند در استادیوم محمدرشاه شاه پهلوی با چشم خودشان میدیدید (یکی از نمایندگان - سازمان بیمه های اجتماعی نواقص زیادی دارد) تصدیق می کنم ، هر چیزی نقص دارد باید بتدریج اصلاح شود - شما اگر بخواهید هر کاری بدون عیب باشد ، سؤالی از بنده کرده اید جوابش را هم بشنوید شما اگر بخواهید هر کاری را از روز اول بدون عیب انجام بدهید هیچوقت نمیتوانید کاری بکنید . قانون بیمه های اجتماعی را تاریخش را بخاطر بیاورید و بدانید در چه موقع و چه زمانی نوشته شد و با چه مشکلات اقتصادی مادر آن موقع مواجه بودیم و بیشتر از این نمیتوانستیم برای طبقه کارگر امتیازاتی قائل شویم (میر افضل - قوانین متناسب با زمان است) اما بنده متأسفانه چون داشتم به مطالبی که جناب آقای زهتاب فرد بیان فرمودند جواب میدادم قدری از اصل موضوع خارج شدم ، برای اینکه فرمایشات ایشان خارج از موضوع بود . بنده بز میگردم بعلا امیدواری خودم باین دولت و علل امیدواری دوستانم باین دولت و این که این دولت مسلماً موفق خواهد شد (انشاء الله) . علت اولش این است که این دولت از روز اولی که تشکیل شد از روز اولی که نخست وزیر اینجاست آمد و بر نامه خودش را بیان کرد قبول داد که تماس خودش را با قوه مقننه بوسیله وزیر مشاور خودش و بوسیله معاونین پارلمانی وزراء قطع نکند و نیات و برنامه های خودش را با دقت تحت نظر و مطالعه قوه مقننه ایران قرار بدهد (صحیح است) این یکی از بزرگترین امیدواریهایی است که آقای منصور بما دادند برای اینکه در مشورت هیچوقت مملکت ضرر نمیکنند هر مغزی يك فکری دارد و باید ما با فکار دوستانمان حتی دوستانی که انتقاد میکنند و انتقاد آنها برای ما ذیقیمت است بشرطی که آن انتقادات جنبه سازندگی و مثبت داشته باشد اهمیت بدهیم من معتقد هستم از این لحاظ فرمایشات ایشان بسیار

اعضای حزبی خودشان بیان میکنند که از من توقعی نداشته باشد این شهادت قابل ستایش است (صحیح است) و اما راجع به برنامه اقتصادی که جناب آقای زهتاب فرد فرمودند اتفاقاً برنامه این دولت بیشتر بر نامه اقتصادی ، اجتماعی و مالی است . برای حل مشکلات اقتصادی و اجتماعی و مالی طرحهای مفصلی در همان موقعی که ماهنوز خب نشده بودیم و کانون مترقی بودیم تدوین کردیم آنچه ایشان نوشتند عصاره آن چیزی است که رفقای ایشان قبلاً مدون کرده اند و برای اجرا حاضر است (صحیح است) سالها در این مملکت صحبت از بحران ، ورشکستگی و بی اعتباری مملکت ایران در خارج شده بود خوشبختانه در دوره حکومت جناب آقای علم که الحق در راه ترمیم خرابیها نهایت جدیت و صداقت را بکار بردند (صحیح است) و باید ما از ایشان همیشه تمجید بکنیم وضع طوری شد که ما آن شایعات را احالامیتوانیم تکذیب بکنیم بطوریکه امروز اعتبارات دولت ایران در خارج بوجهی است که پیشنهاداتی که امروزه به ایران داده میشود حتی در همان اوقاتی که ایران در نهایت پر پولی بود و همه میگفتند که ما بتوسیم ارزی داریم و میگفتند که دچار تورم شده ایم و دچار بدهی پول شده ایم در آن موقع نظیر اینگونه پیشنهادات داده نشده بود پس این پیشنهادات موافقی که هر روز از ممالک مختلف و از بانکهای مختلف به دولت ایران و اصل میشود این علامت اینست که آقای زهتاب فرد مملکت در وضعی قرار گرفته از بزرگترین مملکت موقننه از بزرگترین مملکت دنیا دولت آقای علم از بزرگترین مملکت هائی که ما داریم در موقعیتی قرار گرفته است که بما اعتماد میکنند و همین اعتماد است که مقدمه بهبود اوضاع اقتصادی است تا وقتی که اعتماد نباشد بهبود اوضاع اقتصادی میسر نیست و ما وقتی بخواهیم جداً این وضع را اصلاح کنیم باید سعی کنیم که همین طوریکه در خارج این وضع را پیدا کردیم در داخل مملکت هم جلوگیری از شایعات مضره بنمائیم و تبلیغاتی بکنیم و همین برنامه ها را ب مردم بفهمانیم توضیح بدهیم تشریح بکنیم و همانطور که آقای منصور در برنامه شان قید کردند کاری بکنیم که این سرمایه های خصوصی که در بانکها بادرخانه ها و با در خارج از مملکت حبس شده است مجدداً بکار مشغول شود . همان وزارت

آبادانی ممکن که شما بعنوان يك مؤسسه جدید بآن حمله میکنید این وزارت آبادانی و مسکن همین برنامه رادار از لحاظ عمران و آبادانی داخل مملکت همانطوریکه در برنامه ایشان توضیح دادند این وزارت خانه مأمور است که اصولاً این بانکها و مؤسسات موجود را از لحاظ همکاری و هم آهنگی با هم تطبیق دهد و بین آنها نظم و یک وضع نوی بوجود بیاورد . گذشته از اینها باید يك قوانین جدیدی از لحاظ شهرسازی از لحاظ آبادانی دهات بایستیم خودیاری بموقع اجرا بگذارند شما منبوق هستید که در دهات مامتجاوز از ۴۳ ماه در سال پاره ای جاهای بیشتر مردم دهات بیکار هستند (صحیح است) اگر در آن ایام به اینها يك کمکهای مناسبی بشود و بتوانند از قوت بازوی خودشان برای عمران منطقه خودشان از لحاظ ساختن مسکن از لحاظ ساختن طویل و طاحونه از لحاظ ساختن راه ارتباط و ایجاد قنات کار بکنند و من حیث المجموع از نوع این فعالیتها با کمکهاییکه دولت طبق اصول بدانها بکنند این آبادی که منظور نظر شماست حاصل خواهد شد و آن چیزی است که وزارت آبادانی و مسکن در برنامه دارد و جزو وظایفش هست . یکدستگاه دیگری که بنظر شما جدیدالتاسیس است وزارت آب و برق است ما میدانیم که الان در نقاط مختلف ایران سازمانهای آبیاری و سازمان آب و برق داریم ولیکن چه بسا ممکن است که سازمان آب و برق خوزستان که امروز کار ساختمانی سدش تمام شده يك مقدار ماشین آلات در آنجا داشته باشد که برای ساختن يك سد دیگری در نقطه دیگر این مملکت مورد احتیاج باشد چه بسا ممکن است که همان سازمان آب و برق خوزستان بعد از اینکه شبکه برقی را توسعه داد يك مقداری لوازم کار از لحاظ ایجاد شبکه برق و شبکه آبیاری در خوزستان در اختیار داشته باشد که همین ماشین آلات را لازم باشد در جای دیگر و در استفاده فراز دهیم آیا گناه است که يك وزارت آب و برق وجود داشته باشد که فعالیت این دستگاهها را تلفیق بدهد و وسائلی که در خوزستان مورد احتیاج نیست ببرد به آذربایجان و از آذربایجان به لتیان و از لتیان ببرد بجای دیگر . آیا گناه است بیودن يك وزیر در آنجا با چند معاون و مدیر کل این وزارتخانه این خاصیت را خواهد داشت که بین تمام این دستگاههایی که هر کدام مستقلند و بطور مشتمت فعالیت میکنند بین آنها

یک هم آهنگی ایجاد کند و نظر ماجر این هم نیست ما که نمیخواهیم وزیر بتراشیم معاون بتراشیم ما میخواهیم که این کارها را مطابق اصولی که در تمام دنیا انجام میدهند انجام بدهیم. (صحیح است) و جبران آن ضایعاتی که تا بحال شده است بکنیم و اما راجع به سازمان برنامه سازمان برنامه ای که ما تا بحال داشته ایم یک سازمان برنامه ای بود که مرید باید گفت دولتی بود در دولت (صحیح است) بهیچوجه هم آهنگی بین این سازمان برنامه و دولت نمیتوانست وجود داشته باشد (صحیح است) امروز ما میگوئیم که سازمان برنامه نو طرح را بودجات را تصویب کن و به دستگاههای اجرائی ذیصلاحیت مراجعه کن، کجای این حرف برخلاف اصول و مصلحت است؟ (یکی از نمایندگان - بسیار عالی است). اما راجع به سازمان مرکزی آمار ایران در زندگی مدرن امروز هیچ کاری بطور قطع انجام نمیدهد بدون آمار. یک طبیب وقتی دوائی تجویز میکند یک مریض برای اینکه اثرات آن دارو را بفهمد بعد از چند روز خون و ادرار این مریض را میدهد تجزیه میکنند عکس برداری میکنند، برای یک ملت مریض وقتی شما یک قانونی در باره اش اجرا میکنید برای اینکه بدانید این قانون چه اثرات خوب یا بدی در او بخشیده است آن آمار است که شما میتواند جواب صحیح و مستند بدهد. مادر تمام وزارتخانه ها و ادارات آمار داریم زحمت زیاد میکشند الحق یک غده ای در چند سال اخیر متخصص آمار تربیت کرده اند ولیکن بواسطه ناهم آهنگی بین تمام دستگاهها ما هنوز نتوانسته ایم یک آمار صحیح و منظمی داشته باشیم و بخصوص از آن آمار نتیجه گیری صحیح نتوانیم بکنیم تنها تهیه ارقام کافی نیست این ارقام را باید تجزیه و تحلیل کرد باید متخصصین باشند که این ارقام را زیر دزد بین بگذارند و از آن استفاده و نتیجه بگیرند برای اقدامات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و بهداشتی این مملکت. این سازمان مرکزی آمار ایران برای همین است که این هم آهنگی را بین دستگاههای مختلف آمار گیری مملکت بوجود بیاورد. تشویق فعالیت های اقتصادی خصوصی که در برنامه دولت بطور مشروح نوشته شده است همانطور که در برنامه گنجانیده شده است بچند طریق

امکان پذیر است و خوشبختانه تمام طرحش را فهرست وار نوشتند ولیکن بنده ناچار هستم یک مقداری در لطفش توضیح بدهم شما متوفقی که یک مقررات ثابت و دائم و محکمی برای امور اقتصادی مملکت وضع نکنید نمیتوانید به سرمایه گذار داخلی و خارجی با التماس و درخواست بگوئید که بیا سرمایه بگذار باید به او تأمین قانونی بدهید باید به او اطمینان بدهید که ثروتش در مخاطره نیست با او اطمینان بدهید که منافع مشروعی را که در سایر ممالک میتواند ببرد در اینجا هم میتواند ببرد و قتی که این اعتماد را به او دادید او هم مسلماً سرمایه ای را که بیکار در بانک گذاشته بجریان میندازد. این یکی از مطالبی است که دولت جناب آقای منصور به آن علاقمند است و چندین بار در برنامه اش تکرار کرده است در موضوع پیشرفت اقتصادی مملکت البته دوست عزیزم جناب آقای دکتر عدل که متخصص امور اقتصادی هستند بموقع خودشان مشروحاً بیان خواهند کرد ولی من از لحاظ روانشناسی این مطالب را عرض میکنم. از لحاظ روانشناسی جداً این دولت در این قسمت باید کار کند که مردم این مملکت اعتماد و اطمینان بدهد که سرمایه کسی در خطر نیست. اگر کسب حلال میکند با اطمینان بدهد که اگر توفیقاً تاجر هستی اگر توفیقاً کشاورز هستی یا صنعتگر هستی سرمایه تو در خطر نیست و این چیزی است که این دولت در نظر دارد بکند. راجع به امور کشاورزی که یکی از هدفهای بزرگ اعلی حضرت همایون شاهنشاهی بوده هست و یکی از نشانه های بوجود آمدن همین مجلس همان انقلاب سفید و اجرای برنامه اصلاحات ارضی بوده است بنده باید بگویم گزارشی که تیمسار ریاحی چندی قبل در اینجا بیان فرمودند بماتحت کردگار های بسیار منظمی شده است و برنامه منظمی هم ایشان طرح ریزی کرده اند که در همان موقع با اطلاع مجلس شورای ملی رسانند و مورد تأیید مجلس شورای ملی هم قرار گرفت و امروز مامی بینیم که همین برنامه ای که ایشان بیان فرمودند در برنامه دولت هم منعکس است پس معلوم میشود که یک هم آهنگی در این قسمت بین وزیر کشاورزی که در دولت سابق بوده و خوشبختانه در این دولت هم سهیم هستند موجود است و چون چند یادداشت برای من رسیده که رعایت وقت را بکنم و

بدوستان وقت برسد تا آنجا که ممکن است رعایت اختصار را میکنم بیانات تیمسار سپهبد ریاحی را آقایان خوب بخاطر دارند در قسمت دآمداری و دفع آفات مصلحتی را آقای منصور با اطلاع مجلس رسانند که تا زگی ندارد که این دو برنامه را وزارت کشاورزی نباید انجام بدهد فقط باید نظارت بکند از لحاظ فنی از بودجه مملکت عملی نیست که باغ بنده را سم پاشی بکند حداقل این است که پول سم را من ذی نفع باید بدهم ولیکن متخصصین سمپاشی راهنمایی میکنند سمپاشی عمومی میکنند که آفت از یک باغ بدباع دیگر سرایت نکند ولی پولش را شخص ذی نفع باید بدهد نمیتوانیم تحمیل به بودجه مملکت بکنیم. در مورد صنعت تشویق سرمایه گذاری خصوصی از یک طرف و ایجاد صنایع بزرگ بدست دولت هر دو امکان را در این برنامه پیش بینی کرده اند و مطالب مهم ترین است که چندین بار در این برنامه تذکر داده شده است و مفهومی این برنامه این است که برای صنایع کوچک و کارهایی که سرمایه های خصوصی بتوانند انجام بدهند دولت نظر ندارد که با مردم رقابت بکند و این سالمترین سیاستی است که این دولت در پیش گرفته البته در مورد ذوب آهن و پتروشیمی که هم از لحاظ فنی و هم از لحاظ سرمایه ها سرمایه بیشتری لازم دارد و از حدود توانائی سرمایه های خصوصی ایران خارج است در این دو قسمت دولت تعهد کرده که این دو صنعت بزرگ و مهم را در ایران در دوره حکومتش عملی کند راجع به صنعت ذوب آهن و فوایدش در مملکت مقالات زیادی در مملکت ما نوشته اند و بنده نمیخواهم موجب اطاله کلام بشوم ولیکن راجع به پتروشیمی بنده میخواهم عرض کنم که این یک صنعت نو و تازه است که خوشبختانه ما یک مقدار زیادی گاز نفت داریم که این گازهای نفت تابعان به هدیه گرفته است و این دولت در نظر دارد با کمک متخصصین خارجی این گاز نفت را تبدیل بمواد بکند، که هم در صنعت ایران قابل استفاده باشد و هم قابل صدور (صحیح است) در مورد سیاست بازرگانی همانطوریکه جناب آقای منصور با اطلاع مجلس رسانند مقصود این است که با سیاست دروازه های باز شدیداً آمیخته شود مملکت ما باید متوجه باشد که از صنایع خودش چه جور دفاع بکند از وارداتی که مورد احتیاجش هست چه مقدار

وارد بکند تهیه سهمیه بعهده وزارت اقتصاد ملی است و تحت نظر کمیسیون مخصوص طبق مقرراتی تعیین میشود البته اگر ایرادی به نحوه عمل در گذشته بوده باشد این راهم مسلماً خود جناب آقای دکتر عالیخانی با آنها توجه خواهند کرد و اصلاح خواهند فرمود اما جناب آقای زهتاب فرد یک مطلب اساسی فرمودند و آن این بود که ایراد گرفتند که چرا در برنامه دولت گفته شده است که عواید نفت باید بمصرف امور عمرانی برسد و بساختن سنا اشاره کردند، اتفاقاً در قاموس و در فرهنگ زبان اقتصاد بون این نوع ساختمانها ساختمان عمرانی نیست (صحیح است) عملیات عمرانی آن نوع عملیاتی است که دارای درآمد باشد (صحیح است) و بر کشت بدهد بنابراین اگر جنابعالی باین مطلب هم توجه میداشتید هیچوقت ایراد نمیگرفتید که چرا دولت گفته است باید عوایدی که از نفت حاصل میشود خرج مصارف عمرانی بکند و در همین موقع جنابعالی نسبت به مقام شامخ ذات شاهانه بیاناتی فرمودید که مورد تأیید مجلس شورای ملی است (صحیح است) ولیکن یک مطلب میخواستم شما بگویم که همان مقام سلطنت بود که پس از مطالبات چندین سال و پس از اینکه دقت فرمودند که ما جمعیتمان بچه شکل تشکیل شده و چه فعالیت هایی کرده ایم آقای منصور را از بین همه ما از بین هزاران نفر تحصیل کرده انتخاب فرمودند و فرمودند که منظور تو بیا نخست وزیر بشو (صحیح است) پس اگر شما اعتماد به روشن بینی و صحت نظر ایشان دارید اگر کوچکترین تردیدی هم که در شما باشد باید زائل شود (احسنت) این یادداشت هایی که بنده دارم هر صفحه دو سه سطر بیشتر نیست از صفحات نترسید اجازه بفرمائید بطور خلاصه عرض کنم. مطلب دیگری هست که بنده روی سختم با جناب آقای وزیر دارائی است برای اینکه خودم افتخار این را دارم که در کمیسیون دارائی شرکت میکنم و در آنجا ابتهالات زیادی داریم و خوشبختانه در برنامه دولت این ابتهالات پیش بینی شده است و مسلماً با همکاری جنابعالی این مشکلات برطرف خواهد شد (انشاء الله) جناب آقای وزیر دارائی در این مملکت مالیات هایی وصول میشود که خرج و مواش از درآمدش اگر بیشتر، نباشد کمتر نیست (صحیح است) در این مملکت مالیات های

موقوفه ای میخوانند از مردم وصول کنند که تا بیست سال دیگر ممکن است مردم گرفتار باشند (احسن) دوست بیست سال است گرفتار هستند) اگر میخواهد واقعا یک سیستم صحیح مالیاتی داشته باشیم همانظوری که قبلاً من بدولت پیشنهاد کرده بودم متأسفانه بانظر بنده همکاری نکردند و اینهم شاید ناشی از بی اعتنائی مأمورین وزارت دارائی بود نه دولت برای اینکه این اصلاحات بضرر مأمورین ناصالح است (صحیح است) از جنابعالی بنده استدعا دارم که تعریض بنده توجه بفرمائید باید ما این مقررات تک ماده ای را که در حکومتهای سابق و اسبق نوشته شده است بیاوریم و مطالعه بکنیم و در یک کوره بریزیم و بابر نامه دولت تطبیق بدهیم آنچه که بابر نامه دولت تطبیق نمیکند با نهایت شجاعت یک ضرب در (X) رویش بکشیم (احسن) و آن قسمتی که باید بماند اصلاح کنیم بیویون کنیم بعنوان یک کد یک کد فینانسیه که مؤدی مأمور مالیه تکلیف خودش را بداند و این تماس ناراحت کننده که بین مؤدی و مأمورین دارائی هست قطع بشود (انشاء الله) شما اگر این عمل را بکنید باور بفرمائید در آینده همان اعتمادی را که آقای زهتاب فرد انتظارش را دارند در قلب مردم بوجود میآید (صحیح است) در باره فرهنگ بنده میخواستم عرض کنم که در این برنامه دو قسمت دارد یکی توجه مخصوص به سپاه دانش، بنده خودم در دهات لوسانات در مکتبهایی که این سپاهیان دانش تدریس میکردند رفتم و از نزدیک دیدم نتایج نیکوی فعالیت های آنها را و یکی از اقدامات بزرگ و انقلابی که بوقوع پیوست همین بوجود آمدن سپاهی دانش است و من مطمئن هستم که جناب آقای منصور در این قسمت توجه مخصوصی مبذول خواهند داشت و این فعالیت را توسعه خواهند داد و کاری خواهند کرد که هیچیک از دهات مملکت دیگری معلم نباشد (صحیح است) اراجع به تعلیمات حرفه ای خودشان علت اقتصادی و فرهنگی و روحیش را مفصلاً بیان فرمودند آن قسمتی که جناب آقای زهتاب فرد اراجع بگرفتاری جوانهای ایران فرمودند و اشاره کردند که فرهنگ را داده اند بدست یک نفر اقتصاد دان بنده خواستم توضیح بدهم که ایشان استاد دانشکده حقوق هستند و سابقه تعلیم و تعلم دارند و قادر خواهند بود همانطور که در برنامه پیش بینی شده احتیاج اقتصادی مملکت را

برای بهبود وضع صنعت مملکت نشان بدهند و فعالیت و فداکاری بیشتری بکنند عده معدودی از کارگران ایران هستند که مشمول این مقررات نمیشوند و مسلماً جناب آقای خسروانی نسبت باین موضوع توجه خواهند داشت و نسبت باجقاق حق آنها و مخصوصاً تشویق آنها که خدمت بصنعت مملکت بکنند و دلشوز و علاقمند باشند راه حل علمی و فنی صحیحی در این قسمت پیدا خواهند کرد البته از لحاظ مسکن و تشکیلات کتبهای تعاونی برای کارگران دولت برنامه های مشروحی دارد که اینجا نمیشود آنها را بیان کنم اراجع به وزارت آبادانی و مسکن همانطور که قبلاً عرض کردم این وزارتخانه هم فعالیتش در دهات خواهد بود و هم در شهر و چون مطالب را مشروحاً عرض کردم دیگر تکرار نمیکنم ولیکن اراجع بیک امر مهم که مربوط به وزارت دادگستری است خوشبختانه جناب آقای زهتاب فرد نهایت انصاف را بخرج دادند و فرمودند که دوست عزیزم جناب آقای دکتر عاملی ناچار اندازه مورد استقبال دادگستری و قضات دادگستری قرار گرفتند (صحیح است) آقای دکتر عاملی بنده بشما تبریک میگویم ولیکن ما انتظار این استقبال را داشتیم برای ما اتفاق غیر مترقبه ای نیست غیر منتظره نیست ما میدانستیم که شما آقای دکتر عاملی در قلب فقاهی قاضی خودتان چه احترام و چه مقامی دارید و بنده در پشت این تریبون عرض میکنم نود درصد قضات مردمان شریفی هستند (صحیح است) مردم با کدامی هستند (صحیح است) مردمی هستند که بهمان حقوق قضائی خودشان اکتفا میکنند و هیچوقت حق را ناحق نمیکند و لیکن برای اجرای عدالت حقیقی که جنابعالی با امنیت اجتماعی اشتباه فرموده بودید برای اجرای عدالت حقیقی ما باید معتقد به یک اصل باشیم و آن این است که به قاضی استقلال بدهیم، شرافت قاضی را محترم بشماریم و از او نخواهیم که قرار برخلاف میلش صادر کند آن اشخاصی که سیاست را در قضایات دخالت میدادند و غرض ورزی میکردند بهمین دستگاه قضائی خیانت میکردند (صحیح است، احسن) اراجع به سیاست خارجی دو مطلب است یکی آن مطلبی که از لحاظ روابط دیپلماتیک ما با دولتهای مختلف داریم ملت ایران صلح جوترین و آرام ترین ملل متقدم دنیا است (صحیح است) ملت ایران آرزو دارد که دنیا در صلح و آرامش باشد که از

برکت آن صلح و آرامش گرفتارهای خودش را بتدریج رفع کند (صحیح است) ما با اندازه کافی از جنگ اخیر صدمه کشیدیم و میدانیم بجه قیمتی برای ما تمام شده است بهمین دلیل است که علیحضرت هجابونی شخصاً برای رفع اختلافات منطقه ای در خاور میانه نهایت کوشش رامیفرمایند، برای حفظ بشریت و برای حفظ مملکت خودمان، و ما از این بابت بسیار سپاسگزاریم و دولت ایران با کمال رشادت استقلال و تمامیت ارضی خودش را در مقابل کلبه دول حفظ میکند (صحیح است) هیچ دولتی هم نمیتواند استقلال اقتصادی و استقلال سیاسی و هیچگونه ارتباط نامشروعی در مملکت ما داشته باشد (انشاء الله) انشاء الله نیست حقیقت است، ایرانی بخودش اجازه نمیدهد که برخلاف منسلحت مملکت با خارجی باصطلاح زد و بند داشته باشد (صحیح است) ما در درجه اول همه ایرانی هستیم (حازقی) این حقیقت مسلمی است) بله این حقیقت مسلمی است بنده عرایض تمام شد در خاتمه خدمت جناب آقای منصور و رفقایشان که همه از دوستان ما هستند و از خدمتگزاران شاه و مملکت هستند این سمت جدید را تبریک عرض میکنم (صحیح است) مسلماً رأی اکثریت نزدیک یا اتفاق بشما داده خواهد شد و ما هم دائم در تمام کمیسیونها و در جلسات مجلس شورای ملی باشما همقدم و همگام خواهیم بود بشماطمینان میدهم که تا شما نخست وزیر هستید ما هم از شما حمایت بکنیم و موجبات پیشرفت کار شما و دولت شمارا فراهم بکنیم (احسن، احسن) رئیس - آقای جاوید بعنوان مخالف صحبت میکنند. جاوید - با اجازه مقام معظم ریاست و نمایندگان محترم مجلس سخن آغاز میکنم بنام آزادی و قانون اساسی و مشروطیت استدعا دارم عرایضی را که صرفاً بنا بوظیفه مقدس نمایندگی میکنم حمل بر مخالفت شخصی نفرمایند زیرا من در این دولت و در این مجلس بکسانی از ادب شخصی دارم اما از ادب سیاسی ندارم اما بنا بوظیفه قانونی و اجتماعی سلیقه شخصی را فدای سلیقه سیاسی میکنم از این جهت شأن و الای این مقام مقدس که خانه ملت است ایجاب میکند که عقاید نمایندگان را با شکیبایی و مرور تحمل کنند و با مدارا و انصاف جواب گویند و در این مورد سخن آن متفکر بزرگ را که همواره بیاد دارم عرض میکنم که گفته است «من با آنچه

تومیگوئی مخالفم اما حاضرم زندگی خود را فدا کنم تا تو با کمال آزادی و آسودگی عقیده‌ات را بیان کنی (احسن)

همه همکاران گرامی از هر فراکسیون که بودند و سخن گفتند بدولت تبریک گفتند. من با آنکه بشیوه آزادگی و احترام بعقاید برای فراکسیون ایران نویسن کمال احترام را قائلم اگر تبریک نمیگویم نشان آن نیست که این وظیفه را فراموش کرده ام بلکه از آن جهت است که در تعارف و تعریف سختگیرم. دولتی بفرمان شاهنشاه بر سر کار آمده است این خود توفیقی بالاتر از تبریک است اما تبریک نمیگویم چون هنوز کاری نکرده است که در خور تبریک باشد. من آن تبریک و تهنیتی را می‌پسندم که در قبال خدمتی ادا شود از اینرود خدا کند که این دولت بتواند رضای خاطر شاهنشاه و آسایش مردم را فراهم آورد و اگر چنان روزی فرا رسید از تبریک گفتن خودداری نخواهم کرد و از مصمم قلب در قبال کارهایی که پسند شاه و ملت باشد تبریک میگویم و گمان می‌کنم که چنان تبریک، تبریک بجائی خواهد بود.

من این گفته آقای رئیس دولت سخت بردلم نشست که «برنامه نوشتن بسیار آسان است و در کتابها از اینگونه سخنان فراوان و دیگر اینکه اجرای این برنامه و تعهد باین مواعید زمان میخواهد.» از اینرو چون ما از این سخنان بسیار شنیده‌ایم گناه ایشان نیست و در هزار وعده یک وفا ندیده ایم. بانظیر آن زمان که این گفته‌ها راست درآید می‌نشینیم و در عمل نیز در تأیید اعمال دولت که طبق نیت شاهنشاه و مصلحت مردم است فرو گذار نمی‌توانیم بود. ناظر میمانیم بعد فتاوت می‌کنیم.

غرض اینست که برنامه هیچ دولتی بد نبوده است. کدام نخست‌وزیر در برابر شاهنشاه و ملت و مجلس چنین تعهدی نکرده و بحکم تجربه کدام یک از آنان خواسته یا نتوانسته‌اند با آنچه گفته‌اند عمل کنند. اگر آنان در اجرای برنامه‌های خود توفیق می‌یافتند که بیاس توفیق خدمت هم‌چنان می‌ماندند و ما امروز دولت تازه‌ای نداشتیم (صحیح است) روزنامه‌های سالیان دراز را بخوانید، صورت جلسات پارلمانی و نطق‌های رادیویی را ببینید

همه از این سخنان دم زدند. موضوع تأمین زندگی مردم، تقویت بنیه اقتصادی، تعلیمات اجباری، کشاورزی، بهداشت، و ایجاد کار حرف تازه‌ای نیست. این سخنان را ماهمه بارها خواننده و شنیده‌ایم تازه این است که بدینم راه عملی اجرای این برنامه‌ها طریق صحیح و وصول باین مقاصد چیست (صحیح است) متأسفانه در نامه‌های دولتی در این زمینه نقیصه است که در برابر باید‌ها و شاید‌ها لازم است راهی نشان نداده و عبارت ساده تر دولت میگوید چه باید کرد اما نمیگوید چگونه باید کرد و مطلقاً در برنامه دولت از راه عملی اجرای این نکات اثری نیست.

شتاب دولت در طرح برنامه و گرفتن رأی اعتماد ناشی از همین جاست که شاید نمداند چه وظیفه خطیری بعهده دارد. ماهم به‌یروی از نیات عالی شاهنشاه و باقتضای انقلاب مقدس شاه و ملت خواهان و آماده کار صحیح و سر‌بیم اما صحت کار را نباید فدای سرعت آن کرد خاصه که اقتضای سیاست دور اندیشی و شکیبائی و باریک بینی است و این اقتضاء باشنازدگی سازگار نیست و بقول شاعر بزرگ شهر ما کار ملک است آنکه تدبیر و تأمل بابدش

دولتی حزبی بر سر کار آمده است - باقتضای امیدی که داشته از ماهها پیش خود را آماده زمامداری میکرده این کار در خور هیچ سرزنبشی نیست، حزبی که بانظیر زمامداری روز شماری میکرده از ماهها پیش طرحی ساخته و برنامه‌ای پرداخته این هم در خور نکوهش نیست. آنچه ما به‌شگفتی است اینست که دولتی که مدعی است نخبه صاحب‌نظران را گرد آورده میخواهد حاصل چندماه اندیشه و تفکر صاحب‌نظران را بیداشتی چون من در چند ساعت بخواند و بداند و پاسخ گوید. اگر دولت واقماً خود مؤمن بدقت و صحت برنامه خویش مؤمن به حاصل اندیشه‌های صائب همکاران خویش است این شتابزدگی که مانع تجلی افکار آنان و باعث پایمال شدن حقیقتان است و اگر از بیم دقت و باریک بینی نمایندگان میخواهد برنامه‌ای را بشتاب بگذراند که جای تأسفات است.

بنده خود نه آن حق را دارم که در باب همه موازین برنامه اظهار نظر کنم نه آن توانائی را. همه چیز را همگان دانند حق آن بود که در باب مسائل اقتصادی اقتصاد دانان و در باب

مسائل فنی اهل فن اظهار نظر کنند و مجال داده شود تا هر کس بفرخور فهم و دانش خویش ابر از عقیده کند زیرا این شأن مجلس و حق مجلس و خاصیت مجلس است که در باب این مسائل بیشتر دقت شود و سلب این حق از نمایندگان یعنی سلب معنی از مجلس و شوری.

از این جهت بنده در باب نکاتی از برنامه که تجارب و اطلاعاتی در آن دارم بحث می‌کنم.

فرهنگ یکی از این موارد فرهنگ مملکت است. دولت در برنامه مفضل خود تنها یک صفحه بفرهنگ اختصاص داده و در آن نیز کلیاتی گفته و گذشته است. در فرهنگ ما اگر تعلیم ناقصی باشد تربیت مطلقاً نیست (صحیح است) نه تربیت جسمی نه تربیت روحی نه تقویت ظاهری است نه تقویت معنوی. بکروز همکار محترم من جناب آقای حبیبی اشاره کردند که نیرومند ساختن تن جوانان یکی از راههای نیرومند ساختن روح این مملکت است سخن بجائی گفتند، راست گفتند این نکته را من تکمیل می‌کنم و با به سلیقه خودم میگویم که تعلیم و تربیت با هم لازم است.

ماهمه ساله در مهرماه چندین هزار تن نوآموز و دانش‌آموز و دانشجو پشت در دبستانها و دبیرستانها و دانشکده‌ها میمانند و راهی نمی‌یابند. بهانه دولت کمی بودجه و نبودن جا و مشکل مردم تنگدستی است. در نتیجه جگر گوشه‌های مردم از نعمت تحصیل محروم میمانند و چه بسا نهال استعداد، که سرترزه می‌خشکد و نشکفته می‌پژمرد. باز هر که توانگر است توانا تر است، تحصیلات عالی سهم توانگران و مالداران میشود و جعل و بیکاری نصیب تنگدستان و این درست خلاف رأی روشن و سیاست عالی شاهنشاه است.

در این بیست و چند ساله کدام دولت آمده است که وعده تعلیمات اجباری مجانی را نداده؟ اگر دولت‌ها بهمین یک وعده عمل کرده بودند امروز این همه بیسواد نداشتیم و اگر فکر بکر شاهنشاه با طرح ایجاد سپاه دانش گره کشتائی نمی‌کرد هنوز در خم یک کوجه بودیم (صحیح است) کیزم که همه وعده‌های دولت در مورد امکان تعلیمات اجباری وفا شد، بگیرم توانستید برای فارغ التحصیل‌های دبستان دبیرستان باز کنید، گیرم موفق شدید در پیله‌های سرگردان

فراموش کرده‌اید که بنیاد فرهنگ بر فضیلت است و فرهنگی که بنیادش بر فضیلت نباشد تنگ است نه فرهنگ ما کشور نوحاسته‌ای نیستیم، تاریخی داریم، گذشته‌ای داریم، تمدن درخشانی داریم و بعدد این نیروهای معنوی از موطوفاتهای حوادث جان سلامت برده ایم اما حاصل فرهنگ امروز ما چیست، پروردن کودکانی که بزادگاه خوش بی‌علاقه‌اند، شهرهای باستانی و میرکز تمدن شاهنشاهی خویش را نمی‌شناسند، نو جوانانی که کتابهای بی‌شمار پلیسی و جنسی را خوانده‌اند اما چندیدت شاهنامه یا بوستان یا چند سطر قابوسنامه یا گلستان نمی‌دانند (صحیح است) و در همه عمر یکبار یکی از این کتابها را بمیل و رغبت خوش نمی‌خوانند (احسن، صحیح است) جوانانی که نام رقاصه‌ها یا رقاصه‌های هرزه گرد و هرزه گوی رقاص خانهای عالم را میدانند اما فارابی و رازی و بیرونی و ابن سینا را نمی‌شناسند (صحیح است) نسلی که کم کم در میان آن مرفین و هروئین وسیله تسکین و راکاندرول و تویت وسیله تهییج شده است. مرادمی که هر چه دارند از فرهنگ و تمدن و سنن گذشته دارند اما بان رغبت ندارند، محصلینی که برای امتحان درس خوانده‌اند نه برای اجتماع (صحیح است) و اینهمه از بی‌ایمانی و بی‌امیدی است (صحیح است) این نه گناه استاد است نه گناه شاگرد - گناه نقض برنامه و روش نادرست تعلیم و تربیت است.

بی‌ایمانی بخدا، بی‌ایمانی بمردم، بی‌ایمانی بخود درد بزرگ فرهنگ ماست (صحیح است، احسن) نسلی که پدر و مادرش را خرافی میدانند و سنن عالی و پستندیده گذشتگان را خوار می‌شمارد. نسلی که با مفاخر خویش بیگانه است و از خویشی با بیگانه مفتخر، نهلی که مقلد مفاسد تمدن نو است و در برنامه‌اش از اینهمه درد نشانی نیست. مگر کودکان امروز مردان فردا نیستند، نسل بی‌خبر از

دیروز و بی اعتنا با امروز و بی علاقه بفرود در جهان پر آشوب فریاد چه خواهد کرد.

مگر بر افراشتن کاخ عظمت ایران فراداندیشه‌های روشن و دل‌های پاک و دست‌های نیرومند نمیخواهد. آیا نوشته‌ها و کتابهای گمراه‌کننده اندیشه‌ها را خواهد ساخت یا بی‌ایمانی دل‌ها را بالکل و هروئین دست‌ها را.

باری جوانان را در باید تا وطن را دریافته باشید. بنیاد شاهنشاه در ایجاد امید و ایمان گوش فرادید و نسل امروز و نسل این آب و خاک و بسر نوشت این کشور و بآینده این سرزمین امیدوار کنید. استعداد های روشن را دریابید. برای حفظ آن کودکان و جوانان که با شور و شوق بسیار تحصیل میکنند و در معرض آلوده شدن باین مفاسد هستند بر نامه‌ای طرح کنید.

این برنامه باید یک برنامه پانزده ساله باشد سخن من در این جا است جناب آقای منصور، جناب آقای وزیر فرهنگ تا نو آموز امروز و فارغ التحصیل فردا مرد زندگی با آید بر نامه فرهنگ ساختن یک پل یا کشیدن یک راه نیست که برای امسال طرح شود و تا آخر سال پایان یابد. (صحیح است) این پلی است بین امروز و فردا، راهی است بین حال و آینده و اگر این پل را نسازید و وطن ما آینه‌ای نخواهد داشت و من نشانی از این طرح در برنامه شما نمی بینم.

اما در باب داد گستری - اشاره‌ای بتأمین قضائی شده است که ظاهراً مقصود تأمین قضائی مردم است اما امنیت قضائی قاضی که بارها شاهنشاه بآن اشاره فرموده اند چطور؟ هیچ میدانید که اگر امنیت قضائی نباشد کار مبارزه با فساد افسانه و ادعائی بیش نیست - تا قاضی بر کار خویش، بر آئینده خویش، بر موقع و مقام خویش بر شرف و حیثیت خویش ایمن نباشد قاضی کامل عدلی نیست. دست و دلی گت از بیم مداخله و اعمال نفوذ و تهدید و تظلم بلرزد چگونه مجری عدالت خواهد بود؟ امنیت قضائی اینست که قاضی بدانداگر توانا ترین توانگران را در برابر ناتوان ترین مظلومان محکوم کند نه تنها مغضوب و مطرود نیست بلکه معزز و محترم است و گرنه آن قاضی که زن و فرزند دارد غم نان و بیم جان دارد، وام دارد و بکار خویش و فردای خویش اطمینان ندارد چگونه داد گری تواند کرد.

دستگاه امروز داد گستری برای گرفتاریهای مردم کم و نواقص است قضات ما مردمی شریف و حق بین و حق طلب و درستکارند اما دعوی بشمار و پرونده‌ها بسیار است و قضات ما خاصه بازپرسان از بسیاری کار بماشین تحریر تبدیل شده‌اند و چنان گرفتارند که اگر همه روز کار کنند بفرصت استماع سخنان اصحاب دعوی را دارند. با این ازدحام و خستگی و فرسودگی چگونه میتوان انتظار دقت و رعایت عدالت و احترام از اشتباه داشت. بودجه داد گستری را زیاد کنید. بقاضی دلگرمی دهید، او را تقویت کنید - دستگاه داد گستری را توسعه دهید تا مردم از شما خشنود شوند و حق تأمین گردد. مردم روستاها هم نشنه قانونند و اغلب داد گاه ندارند، عدالت را به همراه سپاه دانش و سپاه بهداشت برای آنان بارمغان ببرید تا یک قاضی مجبور نباشد هم دادستان باشد هم بازپرس، هم امین صالح هم کفیل بخشداری هم عضو کمیسیون مالیات (صحیح است) (دکتر رضوانی - خانه انصاف که تشکیل شده).

در باب اقتصاد در برنامه سخن بسیار رفته است. من اهل اقتصاد نیستم طبیعتاً هم نیستم (ریگی - اهل ادب که هستید) اما میدانم اگر طبیبی بتواند بیماری را درمان کند او را نجات داده است. ولی راه علاج چیست، آیا راه درمان فقط ذکر نام بیماری است آیا من اگر نام سرطان یا کم خونی را دانستم با مریضی را با چنین بیماری بمن سپردند میتوانم علاجش کنم، نه، باید علل بیماری را دانست و شما بعلل این اقتصاد ناسالم و بیمار اشاره‌ای نکرده‌اید. بیماریهای گوناگون اقتصادی علل و عوامل فراوان و بسیار پیچیده دارد. شما از کدامیک نام برده‌اید؟ حق هم داشته‌اید شما در دبی خانمانی و سرگردانی و گرسنگی نکشیده‌اید و کشوری را که امروز رئیس دولت آن شده‌اید نمی شناسید. کشور ما و فرد فرد ملت و دقایق دردها و غم‌های ما را شاهنشاه نامیداند که بامنتهای انصاف و بزرگواری فرمود (حکومت بر یک مشت مردم فقیر و گرسنه افتخاری ندارد) (دکتر الموتی - سلطنت بر یک مشت مردم فقیر افتخاری ندارد)

آنچه بیاد دارم اینست که مردم هر روز از روز پیش نان گران‌تر خورده‌اند و گوشت گران تر خریدند. اینقدر هم بی خبر نیستیم که این درد بسیاری از کشورهاست اما اگر قدرت خرید به همراه گرانی زندگی بالارود جای

بگرانی نیست. مردم فرضیه و تئوری نمیخواهند، زندگی ارزان میخواهند، همه دولتها ادعا کرده‌اند که بار گران گرانی را از دوش مردم بر خواهند داشت اما این باره بار گرانتر شده است. گواه من ارقام و آمار رسمی بانک در سیر صعودی قیمت هاست. آنچه گران شده حتی پس از رفع علت گرانی هر گران‌تر شده. شما خاصه در اقتصاد خود را متخصص میدانید و صاحب نظر هم هستید. ما از شما معجزه نمیخواهیم. معجزه نکنید، حتی زندگی را ارزان نکنید. سطح زندگی را هم بالا نبرید، هزینه زندگی را هم پائین نیاورید. اگر شما با عفت و قیود قیمت‌ها در همین حد ثابت بماند، اگر هزینه زندگی را در همین حد نگاهدارید هر روز در حکومت‌تان نشان همین موفقیت را که بنظر شما بسیار ساده و بعقیده بنده بسیار دشوار است دیدم من از دل و جان موافق شما خواهم بود.

آن روز چون تمهیدی را که شاهنشاه دیدنی را بر مردم و مملکت دارید ادا کرده‌اید من نه موافق شما بلکه معتقد بشما خواهم شد. (احسن - احسن)

رئیس - آقای دکتر عدل طباطبائی بعنوان موافق صحبت میکنند.

دکتر عدل طباطبائی - جناب آقای رئیس مجلس،

نمایندگان ملت ایران. بدو اجازه میخواهد که تشکیل دولت آقای منصور را بملت ایران و مجلس شورای ملی و بالاخره شخص ایشان تبریک عرض کند.

اولاً بملت ایران تبریک میگویم که تحت رهبری شاهنشاه خود در یک رستاخیز تاریخی و بسابقه از طریق ائتلاف گروه‌ها و اقوام آزاد شده و فعال اقتصادی و اجتماعی شرکت جست و قیود و بند هائی را که مانع رشد و ترقی جامعه میشد از هم بگست و موفق شد نمایندگان را بمجلس شورای ملی بفرستد که مؤمن با اصول انقلاب و مدافع جدی آن باشند.

ثانیاً باید بمجلس شورای ملی تبریک گفت که برای اولین بار در تاریخ مشروطیت با تشکیل دولت توسط لیدر فراکسیون اکثریت سنن اصیل دموکراسی را در سایه حمایت شاهنشاه رعایت شده می‌بیند بالاخره به آقای منصور تبریک میگویم زیرا از جمله

مردانی است که در درک نیات بلند و ترقی خواهانه شاهنشاه پیش آهنگ بوده و بارهبری خردمندان و مدیران گروه‌های مؤتلفین، کارگران، کشاورزان بانوان و روشنفکران موفق شده دواتی تشکیل بدهد که اعضا آن از جمله لایق ترین و صدیق ترین خدمتگزاران شاه و ملت میباشند (صحیح است) برنامه‌ای که دولت ایشان به مجلس شورای ملی تقدیم کرده بارز ترین نمونه این لیاقت و ادراک صحیحی است که از فلسفه اقتصادی و اجتماعی انقلاب دارد. روابطی که در امور تولیدی اعم از کشاورزی و صنعت وجود داشت، سنن خانوادگی و قیود اجتماعی که بانوان را در خانه محبوس نگاه میداشت مانع میشد که ثمرات مفید توسعه و پیشرفت اقتصادی نصیب کلیه افراد فعال کشور بشود و کلیه عوامل اقتصادی و نیروهای اجتماعی بحرکت درآید و قدرت ابتکار و فرصت تکامل و رشد بیابد در نتیجه برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی مواجه با موانع اساسی و عدم موفقیت میگردد.

در کشور ما هر سال جمعیت در حدود ۲/۶ درصد اضافه

میشود این افزایش سریع جمعیت یک سلسله مسائل فوری و مهم بهداشتی و اجتماعی و اقتصادی و غذائی و غیره را مطرح

میکند اهمیت و فوریت این مسائل بقدری بوده که به چاره جوئی آن وریشه کن کردن عوامل انسداد رشد جنبه حیاتی میداد خوشبختانه در اثر انقلاب شاه و مات موانع اساسی پیشرفت و رشد اقتصادی و اجتماعی بر طرف شده

(صحیح است) و دولتی بمجلس معرفی گردیده که از اده خلل ناپذیر خود را در تأمین توسعه سریع اقتصادی و اجتماعی اعلام کرده است و خصوصاً توجه نموده که کافی نیست درجه رشد سالانه باندازه‌ای باشد که احتیاجات حقیقی و فیزیکی

کشور را تأمین کند بلکه لازم است که بسرعت عقب ماندگی اقتصاد کشور نسبت باقتصاد کشور های پیشرفته جبران گردد.

اصول سیاست اقتصادی دولت در زمینه‌های مختلف که شامل قسمت اعظم برنامه دولت است نشانه بارزی از این اعتقاد و تصمیم میباشد. (صحیح است) جای بسی خوشوقتی است که در این برنامه هدف فوری

دولت پایان دادن سریع و قطعی بر کود فعلی و ایجاد کار اعلام شده است. بر کودی که مدت سه سال بر اقتصاد کشور حکومت میبندد و اثرات مسمومی ایجاد کرده است. در نیمه دوم قرن بیستم که فنون و علوم بدیشرفتهای شگفت انگیزی نایل شده این يك مصیبت ملی است که در کشور ما گردش چرخ های اقتصادی برای مدت نسبتاً طولانی متوقف شده باشد و بیکاری و عده تمایل بر سرمایه گذاری و تعطیل تاسیسات تولیدی دوام یابد و روح کارفرمائی و استقبال از ریسک که محرک واقعی پیشرفت و رشد اقتصادی است فلج گردد.

بیشتر از ربع قرن است که بشر موفق شده که از بروز بحران هائی نظیر بحران های قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم جلوگیری کند. امیدواریم که دانشمندان و کارشناسان اقتصادی که در دولت جناب آقای منصور شرکت دارند همانطور که وعده داده شده روشهای سیاست رونق اقتصادی را سرعت بموقع اجرا بگذارند.

عوامل روانی که از جمله موانع رونق مجدد شمرده میشد خوشبختانه تضعیف شده است از طرفی دوره تصفیه بحران سپری گردیده و خاصه اقداماتی که در دولت جناب آقای علم بعمل آمده زمینه ها را برای رونق دوباره ایجاد کرده است. از طرف دیگر نگرانی که از جهت عدم ثبات مقررات و تغییر مداوم اصول سیاست اقتصادی و پانداستن سیاست اقتصادی وجود داشته دیگر موردی ندارد زیرا حکومت دولتی که متکی بیک اکثریت پارلمانی قاطع و ثابت و مؤمن با اصول سیاست اقتصادی خود میباشد بهترین تضمین ثبات مقررات و مداومت در رعایت اصول سیاست اقتصادی می باشد.

سیاست دولت در مورد عمران دهات و فعالیتهای ساختمانی و تأمین مسکن تأثیر قاطعی در ایجاد رونق خواهد داشت زیرا سرعت قدرت خرید ۸۰ درصد افراد ملت را که تمایل بمصرف در آنها زیاد است افزایش میدهد (صحیح است) و چون مصرف در آمد از طرف یکی موجب تحصیل در آمد برای دیگری است قدرت خریدی که از این طریق وارد در مدار های مالی اقتصاد کشور میشود بنحو مؤثری ایجاد رونق مینماید.

برنامه کشاورزی دولت از جهت تحکیم اصول اساسی

زیاد فعالیت کشاورزی اصولاً و فعالیت کشاورزی در ایران خصوصاً کمتر تحت تأثیر تحولات وضع اقتصادی واقع میشود چه از طرفی يك نوع انزوای اقتصادی بطور طبیعی در کشاورزی ما وجود دارد این انزوای ناشی از اهمیت خود مصرفی در روستاها است يك واحد بهره برداری که مواد مورد احتیاج را خود تهیه و مصرف میکند کمتر تحت تأثیر نوسان های عمومی وضع اقتصادی واقع میشود و هر چه سهم خود مصرفی و نفوذ اقتصاد طبیعی بیشتر باشد این انزوا و استقلال نیز بیشتر خواهد بود.

از طرف دیگر قسمت اعظم تولیدات کشاورزی ما مواد خوراکی است تقاضای این مواد چه نسبت به قیمت بازار و چه نسبت به درآمد مصرف کنندگان بی ککش و با بسیار کم کشتن است لذا گرچه بازار فروش این محصولات چندان قابلیت توسعه ندارد ولیکن حداقل این است که بازار فروش محصولات مزبور ثابت و پایدار است و در اثر تغییرات میزان درآمد افراذ ناشی از کود یارو تقاضا چندان تغییر نمیکند. بالاخره بازار محصولات کشاورزی جنبه های خاصی دارد و تحت تأثیر میزان تولید که چندان قابل تنظیم نیست و راندمان های کشاورزی که هر سال تغییر میکنند و قابل پیش بینی نمیشد تغییر میکنند و احوال سایر فعالیت های اقتصادی در آن تأثیر چندان ندارد.

بدون تردید تکامل فنون تولیدی و افزایش بهره وری در کشاورزی موجب خواهد شد که رفته رفته جمعیت فعال کشاورزی کمتر شود از این نظر و از جهت رفع بیکاری که هم اکنون در روستاها وجود دارد و توسعه بازار فروش مواد اولیه کشاورزی توسعه صنایع کشاورزی در کادر برنامه عمومی صنعتی شدن کشور امری لازم است و خوشبختانه دولت توجه نموده که توسعه صنایع در سالهای اخیر چه مشکلاتی ایجاد کرده و علل این مشکلات چه بوده است و انشاء الله در آینده تجربیات تلخ گذشته و امکانات سوء استفاده تجدد شده نخواهد شد شرط اساسی در موفقیت سیاست صنعتی دولت هم آهنگی است که الزاماً بین اقدامات اقتصادی و سرمایه گذاری افراد و هدفهای سیاست اقتصادی دولت باید وجود داشته باشد.

رژیم اقتصادی ایران بر نامه ریزی ارشادی است. در این رژیم دولت هدفهای متوسط المدیته فعالیت اقتصادی اجتماع را بطور کلی و بر حسب رشته های مختلف فعالیت

معین میکند و بکمک وسایلی از قبیل تدابیر حمایتی و کمر کی و اعتباری و غیره فعالیت های خصوصی را در جهات پیش بینی شده در برنامه ارشاد میکند ولیکن چون اصل اساسی حکومت ابتکار فردی است لذا موفقیت سیاست برنامه ریزی دولت متوقف بر اینست که اقدامات اقتصادی و تصمیمات سرمایه گذاری افراد منطبق با پیش بینی ها و مقررات برنامه باشد لذا هر چه از این نظر ناهم آهنگی و عدم توافق بیشتر باشد تعادل برنامه بیشتر در معرض اختلالات غیر قابل جبران قرار میگردد.

بدین لحاظ لازم است که تدابیری اتخاذ شود که تماس دولت با نمایندگان گروه های فعال و مولد لا اقل در مرحله فنی تهیه تصمیمات بر نامه ریزی تأمین شود و طرفین از مشکلات و امکانات یکدیگر بیشتر مطلع شوند در این شرایط افراد باصابت پیش بینی ها و دقت و نصفت تصمیمات اقتصادی دولت ایمان و اعتقاد بیشتری خواهند داشت و اقدامات و تصمیمات خود را بیشتر با آن هماهنگ خواهند نمود.

خوشبختانه دولت باین مسائل توجه کامل مبذول داشته و در برنامه خود اصلاحاتی را در سازمان برنامه ریزی مملکت پیش بینی نموده است بمنظور این که باز سنگین وظایف اداری و اجرایی از سازمان برنامه بدستگاه های دیگر منتقل شود و سازمان مزبور بمدل بیکارگان فنی مطالعاتی و تنظیم کننده برنامه های توسعه و عمران و ناظر حسن اجرای آن گردد. تجدد نظر در ترکیب هیئت عالی برنامه موجب خواهد شد که در مرحله اتخاذ تصمیمات اقتصادی هم آهنگی مطلوب بین مسئولان اجزاء مختلف سیاست اقتصادی دولت برقرار گردد و تضادها و ناهم آهنگی هائی که در سالهای اخیر منشأر کود و اختلال در توسعه و رشد اقتصادی بود منتفی گردد.

برنامه ریزی مستلزم اینست که اطلاعات آماری در باره فعالیت های اقتصادی و اجتماعی جمع آوری شود و بر مبنای این اطلاعات حسابهای اقتصادی ملی که در حقیقت مدل کوچک و يك نوع ماکت اقتصاد کشور است تنظیم گردد و بر اساس اطلاعات ناشی از حسابهای مزبور برنامه های توسعه و عمران تنظیم شود.

متأسفانه در وضع فعلی جمع آوری آمار بمعده اداره

کل آمار وابسته بوزارت کشور و تنظیم حسابهای ملی از وظائف بانک مرکزی و برنامدریزی در صلاحیت سازمان بر نامه است. در این شرایط چگونه میتوان از نظر فنی بر نامه ریزی کرد؟ تأسیس سازمان مرکزی آمار ایران وابسته بسازمان بر نامه و انشاء الله آرجاع مطالعات مربوط بحسابداری ملی از بانک مرکزی سازمان بر نامه ناهم آهنگی که از این لحاظ وجود دارد بر طرف خواهد نمود.

تأمین هم آهنگی بین بودجه مملکتی و بر نامه های عمرانی از طریق تمرکز امور مربوط ببودجه بندی در سازمان بر نامه قدم مؤثر دیگری است که در راه تأمین هم آهنگی بین سیاست مالی و بودجه ای و سیاست اقتصادی برداشته میشود در کشورهای مترقی امر و زنه ثلث درآمد ملی از طریق بودجه دولت خرج میشود در کشور ما این نسبت از ثلث هم تجاوز کرده است و لازم است که مخارج عمومی از طریق توزیع اعتبارات در بودجه طبق اصول صحیحی طبقه بندی شود و هر دستخرج بمنظور نیل به هدفهای معین و مشخص شده در چهار چوب سیاست اقتصادی و اجتماعی دولت انجام گیرد سیاست بودجه ای و مالی باید متوجه تنظیم هم آهنگی بین سیاست دخل و خرج اقتصاد عمومی و اقتصاد خصوصی باشد دولت باید مخارج عمومی را در حدودی تعیین کند که در این حدود مجموع مخارج عمومی و خصوصی بصورت مخارج کل جامعه تعادل اقتصادی را در وضع اشتغال کامل عوامل تولید برقرار کند - در واقع مخارج کل جامعه عامل اصلی توسعه تولید است زیرا که مجموع مخارج جامعه تقاضای کل جامعه را بوجود می آورد و در حدود حجم تقاضای کل تولید جامعه توسعه مییابد و بر اساس حجم تولید عوامل تولید مورد استفاده واقع میشود و بسطح اشتغال کامل خود در جامعه متمایل میگردد بطوریکه در این سطح کلیه عوامل و منابع بطور کامل بکار می افتد و حداکثری راندمان را ایجاد میکند این توضیحاتیکه بنده خدمت آقایان دادم بطور کلی رئوس یک سلسله تدابیر سازمانی و تدابیر دیگری است که از نظر فنون تهیه و تنظیم سیاست اقتصادی و اجتماعی دولت در بر نامه دولت پیش بینی شده و من خواستم تا اندازه ای از نظر علمی و تخصصی توجیه کرده باشم و بر نامه اقتصادی دولت را که قسمت اعظم بر نامه تقدیم شده را تشکیل میدهد پاره ای از

اصول آنرا بعنوان نمونه مورد بحث و تفسیر قرار دادم در اینجا یکی از آقایان این ایراد را کرد که شما درد ها را میگوئید ولی در مانش را نشان نمیدید بنده تصور میکنم سر اسر بر نامه ای که دولت به مجلس تقدیم کرده چاره جوئی دردهاست (صحیح است) نه فقط چاره جوئی درد ها بلکه در مقدمه تجزیه و تحلیل دردهاست و پیش چاره دردها ذکر شده است (صحیح است) منتهی وقت لازم دارد، حسن توجه لازم دارد، صبر و شکیبائی لازم دارد، هنوز ما این دولت کاری انجام نداده دواتی است بکسر دولتی است که از حضور شاهنشاه بخدمت نمایندگان محترم آمده شما فرصت بدهید که این اعضاء بر جسته دولت که از بر جسته ترین دانشمندان و متخصصان و صدیق ترین خدمتگزاران این آب و خاک هستند (صحیح است) صداقت و خدمتگزاری خودشان را نشان بدهند و بمنصه ظهور برسانند ایراد نفرمائید که کم سابقه یا بی سابقه هستند در دنیا باید برای هر کس فرصت باشد که در انبلیات خودش را متجلی بکند (صحیح است) شما فرصت بدهید که این جوانان و این افراد کار آزموده و مدیر و مدبر نشان بدهند همانطور که عده ای از آنها در دولت سابق بودند نشان دادند و در این دولت هم شرکت دارند نشان بدهند که حقدور صالح هستند حقدور درست هستند چقدر منزه و مبرا هستند (صحیح است) بنده وقت مجلس شورای ملی را با توضیحات اضافی نمیگیرم زیرا توضیحاتیکه بنده میتوانم عرض بکنم یک توضیحات فنی خسته کننده است در این مرحله که بر نامه طرح شده است و بنده هم از نظر مأموریت فرا کسیون هم از نظر اقتصادی باید صحبت بکنم صحبتهایی که بنده میکنم این نیست که چرا فلان کارخانه را فلانجا تأسیس کرده اند یا نکرده اند یا چرا قیمت بعضی معاملات مربوط به ماشین آلات گرانتر یا ارزانتر است اینها در مقابل عظمت بر نامه ما و در مقابل فوریت و اهمیت مسائلی که برای ما مطرح است در مقابل جنبه حیاتی اقدامات ضروری که برای رفع رقع ر کود باید کرد و در مقابل اقداماتی که برای پیشرفت و توسعه سریع اقتصاد مملکت باید کرد اینها مسائل ناچیزی است (صحیح است) بهمین دلالتی که عرض کردم فرا کسیون ایران نوین و بنده بدولت رأی موافق میدهم (نمایندگان - همه میدهند) خیلی متشکرم چون میخواستم بنام صداقتی که

نسبت بشاهنشاه و ملت داریم و بنام اصالت نهستی که کلیه آقایان را در این مجلس بزرگ و عالی آورده از کلیه آقایان نمایندگان محترم و بانوان گرامی تقاضا کنم که زای اعتماد بدولت بدهند ولیکن اگر کوچکترین خطا و قصوری از این دولت دیدید با کمال شدت و بیرحمی حمله کنید ما هم باشما هم صدا خواهیم بود.

رئیس - آقای رامید بعنوان موافق مشروط صحبت میافند.

رامید - جای بسی خوشوقتی است که بالاخره بشایعات له و علیه و هیجانات امید و نو میدی خاتمه داده شد و جناب آقای منصور و دوستان عزیزشان به آرزوی بزرگ و دیرین خود رسیدند و بالاخره در جلسه قبل بنام رئیس دولت در پشت این تریبون دولت محترم خودشان را معرفی کردند. بحاجت عرض کنیم لطف روح القدس از باز مدد فرماید. دیگران هم بکنند آنچه مسیحا میکرد. من شخص جناب آقای منصور و همکاران محترم ایشان از لحاظ شخصی از طرف خودم و افراد حزب مردم و فرا کسیون مردم و تمام نمایندگان محترمی که در این چند روزه صحبت کردیم تبریک عرض میکنم من شخصاً آنقدر خوشوقت هستم آنچنانکه بر ادبی بسیار عزیز باین فرمان بزرگ نائل شده باشد ولی اجازه نمیخواهم بعلت قیافه های شناخته شده و مردان معدود کار آزموده ای که در این دولت میشناسم کمال امیدواری را داشته باشم اما از لحاظ قیافه های نیمه آشنا جوانان با علم و پر آردو که بمصدق جوان است و جوانی نام آمده به تمام علاقمندان باین آب و خاک هشیار و هشداز بدهم، جناب آقای منصور شما طبق بر نامه مفصل خود در تمام شئون اداری و اقتصادی آنچه خواسته اید همه چیز را بر هم زدید انشاء الله خوب خواهد بود ولی شما آنچه بوجود آمده آنچه امتحان داده آنچه مملکتی را بوضع حاضر در خاور میانه بوضع استثنائی نگه داشته از مایگی برید خوب دوست عزیز من هر کس که باین مملکت علاقمند باشد حق دارد که بانظر نگرانی و بانظر امیدواری و بانظر ناامیدی در همه احوال بطور مخلوط انتظار نتایج بر نامه شمارا داشته باشد بر نامه ۲۸ صفحه ای که قطعاً ۲۸ گروه هر یک متشکل از ۲۸ نفر در ۲۸ ماه شاید تهیه کرده بودند اگر لازم میشد بجزئیات آن پاسخ می عرض

شود یا بر نامه ای متقابل عرضه شود بمصدق منوی هفتاد من کاغذ شود من هم تا گزیر بودم استدعا کنم که چند ماهی لااقل فرصت داده شود که چنین موضوعی تهیه کرد ولی چون همه آرزو مندیم که شما و همکاران عزیزتان مملکت ایران را به ترقی و تعالی که شما هم آرزو دارید برسانید نه این فرصت داده می شود و نه تقاضای صحیح بود بنابراین به اختصار می گویم و در میشوم شما هم اگر در این بر نامه مثل دولتهای قبل مطالبی به تفصیل فرانت نمیفرمودید من امیدوار بودم که شخصیت هائی نظیر دکتر عاملی یا آشنائی که باوضاع داد گستری دارند بیابند و خواستهای ملت ایران را در داد گستری انجام بدهند ولی چون در تمام مطالب به جزئیات اشاره ای شده توهم آن می رود که آنچه باید توجه نشده باشد بطور مثال عرض میکنم در بر نامه های عمرانی در انتظام هر مملکت اساس و بنیانه حیاتی مردم است و بس (صحیح است) اگر سددز می سازید برای مردم میسازید (صحیح است) اگر مالیاتی می گیرید تا شکر وارد کنید برای مردم میکنید (صحیح است) ولی بر هر کس روشن است که رضایت مردم در درجه اول و شاید تا درجات خیلی بعد باید از طریق احقاق حق قانونی خصوصی آنها عمل آید (صحیح است) بیچاره ای که متظلم داد گستری است و سالیان دراز بلا تکلیف در آنجا آواره است هر چقدر در روزنامه بخواند که سددز ساخته شد در توجیه او اثر نمیکند (صحیح است) بناد گستری آنچنان که باید و شاید در این بر نامه آنچه بنده دیدم توجه لازم نشده اشاره فرمودید که سیاست را از قضاوت جدا می کنید اشاره فرمودید که بنامه های بی امضاء ترتیب اثر نمیدید اشاره فرمودید مفقران را میگیرید تمام اینها مطالبی است که در قوانین ما پیش بینی شده و وظایف دولتهای وقت بود که اجرا کنند و مطلب تازه ای نیست که در بر نامه دولتی مدون شود اگر خلاف این بود احتیاج باین داشت که اشاره کرد (صحیح است) ولی آیا بهتر نبود که بعد از این اشاره مطالعه میشد و بعلت عدم اجرای این قوانین توجه میشد و راه حصول و وصول این مقصود بیان میشد. از طرفی اشاره میفرمائید سیاست را از قضاوت جدا میکنید و از طرفی با جملات بسیار فریبنده و رسا چون جنابعالی را استاد سخن و استاد ادب می شناسیم که واقعاً هر شنونده ای را مجذوب می کنید

مخالفین سیاست خود را با تمام منفی بافان و کسانی که از منافع قرون هجدهم محروم شده اند و ازین رفتارند غیر مستقیم تهدید میکنند (عده ای از نمایندگان - اینطور نیست) اینکار صحیح نیست دولت شما با چنین اکثریتی در مجلس رأی خواهد داشت و تازوی که شما بهبود وضع مردم را تأمین میکنید مطمئن باشید آنکسی که با دولت مخالفت بکند خائن است و خائن به مملکت طبق قوانین تنبیهاتی دارد و احتیاجی به تهدید در بر نامه دولت نیست (صحیح است) جناب آقای منصور برای استقلال واقعی قضات چه فکر شده است برای آزادی رأی قضات چه فکر شده است برای تسریع در رسیدگی بعراض مردم چه فکری شده است؟ من نمونه ای بشما عرض میکنم هر کس خواست مدار کش را نشان میدهم؛ در چنین موقعی که حزب ایران نوین و گزوه مترقی با بر نامه های بسیار مترقی ملت را نوید و امید میدهد که شمار انجات میدهم برای پرونده هائی که ۲۰ سال است در داد گستری مطروح است و برای دفعه اول جلسه اش تشکیل نشده مردم تکلیف خودشان را نمیدانند بهتر بود برای اداره ثبت اسناد که امروز طبق نظر مترقی حضرت تعالی با آنچه مدون است ۷۵ درصد مردم ایران دوستا هستند و این دهافین آزاد هم که مالک شده اند مالکیت آنها مستند به اسناد ثبتی است خوب بود برای این کار فکری میکردید من از سایر شهرستانها اطلاع ندارم چه بهتر بود که در اینجا بنده را میبخشید با کرد مطلب محل بخصوصی را اسم میبرم از ۱۳۱۳ تا امروز که تقریباً ۳۰ سال ۲۹ سال میشوید و بنده بیش از ۹۹ درصد اهالی طالبش با صفحه اول اظهار نامه خاتمه پیدا کرده و هنوز اوراق مالکیت این خرده مالکین که طبق قانون اصلاحات ارضی هم محرز شد که ملک اینجا باید در تعلق خودشان باقی باشد داده نشده (صحیح است). به بانک کشاورزی مراجعه کنید و ملاحظه فرمائید که تقاضای های وام روستائیان به چاه علت را کدو بلا اقدام می ماند بعلمت اینکه روستائی مالک شده ولی سند قابل ارائه در دست ندارد (صحیح است) بهتر نبود برای مژده امیدبخش روستائیان یک جمله ای در برنامه شما برای مالکیت آنها ذکر میشد و اشاره میشد که از امتیازات مالکیت میتوانند بهره مند شوند ۲۳ سال است که از تشکیل داد گستری

نوین ما با قوانین جدید ولی با کادر تقریباً ثابت گذشته. باین معنی که مراجعات روز بروز زیاد می شود تشکیل داد گاهها، داد گستری ها در شهرستانها در حدود عکس و تفصیلات روز نامه ای انجام می گیرد ولی همانطور که ناطق محترم اشاره کردند قاضی هم قاضی است هم باز پرس است هم رئیس دفتر است و اگر اهانت نشود با کمال تأسف هم پیش خدمت. برای مسأله تبعیضاتی که در دولت اسبق در داد گستری فقط برای اعمال نظر های سیاسی پیش آمده چه پیش بینی شده؟ (صحیح است) باز پرسانی که صرفاً بر مبنای عقده حقارت قوانین مملکتی را وسیله اعمال غرضهای شخصی فرار داده اند آیا هنوز آبرو و شرافت مردم این مملکت را تهدید می کنند؟ جناب آقای دکتر عاملی بهتر از هر وزیر دیگری در این جمع تصور می کنم واقف هستند که اداره عریض و طویل بازرسی کل کشور که قاعده باید مد رجوع تمام شکایات از دستگاههای دولتی باشد یا نخواستند یا نگذاشته اند تا به وظایف خود عمل بکنند آبا بهتر نبود بمرم نه بد داده می شد که در چنین موقعی که شما وزیر داد گستری با حسن شهرت پیدا کرده اید این دستگاه بکار می افتاد وزارت داد گستری به احقاق حق مردم می پرداخت بنده زیاد روی کردم حق من نبود قاضی نیستم ولی مثل همه مردم ناظر وضع نامطلوب داد گستری هستم از طرفی میفرمائید وزارت دارائی به وظایف خود عمل نکند و اعمال قدرت قانونی در سازمانها بعمل نیآورده از طرف دیگر میفرمائید حسابدارها تحت نظر مستقیم وزیر مر بوطه اقدام خواهند کرد و بودجه اشخص جناب آقای نخست وزیر و تحت نظر مستقیم خود ایشان تنظیم خواهند فرمود. بنظر مبارک این تناقض نخواهد داشت؟ شما بهتر است با چنین استقلال که برای دستگاهها در نظر گرفته اید با آن جمله های **الخلا** و **خیر** تجاً بود چه ها بوجد بفرمائید و به پیشتر کتهای دولتی و مؤسسانی که بدنبالش یک قانون بنحو بازرگانی اداره میشود گذاشته اند با چه هرج و مرجی روبرو هستند (صحیح است) من از آن میترسم که این استقلال مالی وزارت خانه های ما را که فعلاً مبتلا بدر کوه هستند نه تنها با سرعت اصلاح نکنند بلکه به آن افراط و تفریطها هم مبتلی بکنند از طرفی طبق بودجه تنظیمی از طرف نخست وزیر در آمد مملکت در جای دیگر تنظیم میشود و از طرفی طبق تعیین حسابدارها

در وزارت خانهها آنچه از طرف وزارت خانه های مربوطه خرج در جای دیگری انجام میگیرد من نمیدانم آنچنان وزیر دارائی که نه در دخل دخالتی دارد و نه در خرج چگونه شاهین بودجه را در حال توازن نگاه خواهد داشت؟ و اما از هر چه بگذری سخن دوست خوشتر است راجع به سازمان برنامه خوشوقتم که احساسات دوستانه جناب آقای منصور اینقدر هست که در مقام نخست وزیر می هم هنوز آن همکاری دوره و کالت را ترک نکرده اند و فرمایشات جناب آقای نخست وزیر درست بیان نمایند کان مجلس بود که خود از دولت سؤال می کنند درباره سازمان برنامه چه باید کرد؟ من استدعا می کنم باین سازمان برنامه که باید کمک بر نامه شما باشد توجه دقیق تری بفرمائید برای اینکه بهر وزارتخانه ای که مراجعه میشود اسم سازمان برنامه را جلو می کشد و خود سازمان برنامه آنچنان وضعی شده است که رئیس دولت بصورت نماینده در این مورد سؤال می کنند. بدی از اساسی ترین اصول تحول ایران موضوع اصلاحات ارضی بود در برنامه دولت هم توجه خاصی نسبت باین مطلب نشان داده شده ولی این توجه در حد و احتیاج نیست دولتهای قبل بسم خود در اجرای این برنامه اقدامیکه با آنها محول شده بود در پیروی از مویات مبارک علی حضرت کردند حالا وضع دیگری داریم تا یکی دو سال قبل نیست آن بود که ملک از مالکی که من غیر حق تصاحب داشت و استفاده آنچنان که باید از این ملک نمیگردد دیگر ندوز اراع و به دهقان آزاد امروز بدهند (صحیح است) ولی من از شما انتظار داشتم و حالا هم استدعا دارم فکری باین ستون لایتناهی و طویل متقاضیان وام کشاورزی که از صبح تا غروب در جلوی دکه های تعاون روستائی ایستاده اند و آخر غروب هم دست خالی و بلا تکلیف بخانه میروند بفرمائید آنچه از شما انتظار داشتم جناب آقای منصور این بود که این زارع باید بکار دام محصولی بدست بیاورد تا شما در دستگاههای صنعتی آنرا تبدیل کنید ولی در حال حاضر به بانک کشاورزی چه توجهی شده غیر از حرف و جملات و تعریف؟ آنچه که برای بانک کشاورزی خواهد شد برای من کند فهم هنوز نامفهوم است (ادب جمعی) بانک کشاورزی خوب کار میکند) تصدیق می کنم بانک کشاورزی حقاً بسیار خوب کار کرده ولی قبول بفرمائید که امکانات بانک کشاورزی آنچه در گذشته بود متناسب با احتیاجات بود و در حال حاضر که ۷۵ در صد از

مردم این مملکت مراجعین این بانک هستند سازمانش کافی نیست (صحیح است) و اما دولت اقتصادی رئیس دولتی که دبیر کل اقتصاد این مملکت بوده دبیر کل شورای عالی اقتصادی بودند معذرت میخواهم بسیار نوید دادند که ما توجه زیادی بکار اقتصادی خواهیم کرد جناب آقای منصور آمار بانک ملی و بیلان سایر بانکها نشان میدهد که پول هست یا باید بفرمائید که این بیلانها درست نیست یا اینکه بیلانها درست است و پول موجود است در ۵ سال قبل که همه گونه فعالیت وجود داشت اگر اشتباه نکنم بانک ملی موجودیش ۱۶۰ میلیون تومان نشان میداد و اکنون نزدیک ۳۵۰ میلیون تومان را نشان میدهد در آمد ما از نفت ۳۳۰ میلیون دلار بود و حالا نزدیک ۴۰۰ میلیون دلار رسیده اسکناس منتشر شده بحد کافی و اشباع وجود دارد آیا بهتر نبود در این برنامه مفضل توسعه اقتصادی مثل طبیسی که ظاهر مرضی را سالم می بیند ولی مرض مزمنی فطعی است توجه بعلمت عدم این گردش پول می کردید کسالت اقتصادی ما در گردش نبودن پول است (صحیح است) کسالت اقتصادی ما در گردش نبودن پول است (صحیح است) کسالت اقتصادی ما این است که اعتماد و اطمینان آنچنان که باید وجود داشته باشد وجود ندارد (صحیح است) نمونه ای عرض می کنم که پول موجود است ولی گردش نمیکنند قندی که در داخل کشور تهیه می شود اگر اشتباه نکنم در حدود صد و شصت هزار تن تولید داخلی داریم احتیاجات مملکت در حدود ۴۰۰ هزار تن است من اینجا قصد باز کردن دست صاحبان صنعت قند را ندارم آنچه مسلم است شاید هیچ کارخانه دیگری باین اندازه استفاده ندهد و اشخاص زیادی هستند که حاضرند پول هم دارند سرمایه هم دارند و حاضرند بیایند در این مملکت سرمایه برای کارخانه قند بگذارند اما نمیگذارند برای اینکه اعتماد ندارند در کارخانجات سیمان را می بینند در حالیکه فقط ۳۰۰ تن در روز محصولات داخلی ما است و این ۳۰۰ تن برای مصرف عادی مملکت اگر کار در گردش واقعی باشد کافی نیست هر کدام از این کارخانجات در حدود صد هزار تن در اینارها بایشان سیمان مانده یعنی چه یعنی ۱۰ کارخانه ۹ کارخانه هر کدام صد هزار تن جمع یک میلیون تن سیمان در کارخانه دارند از قنار هر تن ۱۵۰ تومان یعنی ۱۵۰ میلیون تومان سرمایه در اینارها خوابیده چرا؟ برای اینکه کار

عمرانی نیست چرا که عمرانی نیست؟ پول هست ولی اعتماد نیست و برنامه اقتصادی نیست پس آنچه که مملکت ما احتیاج دارد تصور میکنم اقتباس تزیهای مختلف اقتصاد یون دنیا نیست آن روانشناسی اجتماع و روانشناسی اقتصاد است (صحیح است) آن جلب اعتماد مردم است (صحیح است) اعتماد جناب آقای منصور از کجا تحصیل میشود در حالی که دولت با اعضای نمایندگان رسمی دولت یک روز اعلان میکنند که من فروشنده سهامم و بعد از یکسال اعلان بکنند چون این دستگاه استفاده دارد اشخاص بروند پولشان را از بانکها پس بگیرند آن اعتماد در حالی جلب نمی شود که وقتی رئیس دولت متکی بیک اکثریت قاطع در مجلس می آید برای اولین مرتبه مجلس را تهدید بکنند که با اکثریت اگر بخواهیم این لایحه را فوری تصویب می کنیم آن موقعی این اعتماد تهیه می شود که اکثریت محترم توجه داشته باشد قبل از عضویت حزب محترم ایران نوین نماینده ۲۰ میلیون ایرانی هستند (صحیح است) آن وقتی این کار انجام می شود که مردم بدانند یک فرد اقلیت در مجلس مطلبش را با کمال صراحت خواهد گفت (خانم تربیت - آآن شما دارید با کمال آزادی مطالبتان را می گوید) (صحیح است) همین حالا خانم تربیت شما نمی گذارید من حرفم را بزنم جناب آقای منصور در قسمتی حضرت تعالی خوش بختانه خیلی خوب توجه فرمودید و نسبت بدولتی که آمد و اساس اقتصادی و اعتماد و امنیت اقتصادی را در مملکت بهم زد اعتراض کردید در همان موقع به آن دولت اینطور گفتم آنچه مسلم است هیچکس تکذیب نمی کند که چه خوب است جلوی سکنه های قلبی را بگیریم ولی اگر کسی آمد و گفت من قصد دارم صبح به صبح که آقایان مشغول تراشیدن ریش هستند من از پشت قلبتان را در می آورم و یک قلب بدکی میگذارم تصدیق میفرمائید نه از قلب اطلاع دارند نه از اعضای بدن انسانی اطلاعی دارند نه از جراحی اطلاعی دارد بنابراین باید راه عملی در پیش گرفت تا به مقصود رسید یکی از موضوعاتی که موجب این عدم اعتماد گردیده من بعرض مبارک مجلس محترم و شخص جناب آقای نخست وزیر و هیئت محترم دولت میروم و استعدای بذل توجه دارم و آن جنبه عوام فریبی است که اخیراً پیش آمده گفتن دردمحرومین

دولت جنابعالی معلوم نشود حق داریم بدنیای حاضر نگاه بکنیم با وجود پیشرفت تمام علوم و فنون رهبرانی که توانستند مملکت خود را نجات بدهند جز پیران سالخورده و تجزیه کرده نبوده اند اگر شهاب شاهنشاه جوان و جوانبخت ما نگاه میکنید کار نیکان را قیاس از خود مگیر گرچه باشد در نوشتن شیر شیر (احسن است) شاهنشاه ما ۲۵ سال یعنی ربع قرن با زبده سیاستمداران و رهبران دنیا نرد سیاسی بازی کردند و این مملکت را در همه احوال نجات دادند (احسن است) استعداد ذاتی، نوع ارثی و بازم تجربه طولانی است تا آن احاطه ای که امروز شما ملاحظه میکنید بوجود آمده است من خوشوقت هستم که جناب آقای کشفیا اگر اسمشان را عوضی میگویم معذرت میخواهم (عده ای از نمایندگان - کشفیان) کشفیان وزیر محترم راه هستند ولی نگران جناب آقای منصور برای اینکه وقتی با مثال شالچیانها روبرو میشویم و میگفتیم در فلان منطقه جاده فلان اشکال را دارد با ۲۵ سال سابقه آنچنان اطلاع از جزئیات کار داشتند که هر مراجعه کننده ای به هولت میطالبش و مقصودش را می توانست بگوید (صحیح است) بی احتمال نیست که این جوانان تحصیل کرده جغرافیای تمام عالم و شعب می سی سی پی راهم بهتر از هر آمریکائی بدانند ولی من میترسم اگر راجع به رضوان ده و طالش صحبت بشود مجبور بشوم در نقشه با آنها نشان بدهم این است که من برای تحقق یافتن آرزوهای بالا بلند شما اگر اجازه بدهید راهنمایی و اگر بخواهید استعداد میکنم که نیروی جوان خودتان را در راه استفاده از تجربه پیران و خدمتگزاران صدیق بکار بیندازید (صحیح است) (احسن است) جناب آقای منصور اسم جنابعالی علی اسم پدر بزرگوارتان هم علی است بنده امیدوارم که خصلت علی (ع) بزرگوار راهم همیشه عمل بکنید؛ وقتی که بخلافت رسید به تمام بستگان و اطرافیان و حواریون خود گفت که از مال مسلمین و از مقامات حکومتی از من انتظار بذل و بخشش نداشته باشید جنابعالی توجه بفرمائید همان موضوعیکه خود اشاره فرمودید که فقط برای مصالح مملکت انتخاب و انتصاب داشته باشید نه برای مصالح حزبی انشاء الله

این حزب آنچنان حزبی خواهد بود که با این نیت خیر شما همگام خواهد شد خاطر من هست جناب آقای دکتر آموزگار شاید حضور داشتند من در حالی که عضو حزب مردم بودم روزی که حکومت جناب آقای دکتر اقبال به کیلان آمدند برای مردم نطق کردم و با سر بلندی با آنها گفتم اگر من در حزب مخالفم و رأی موافق باین دولت داده ام زیرا این دولت آنچنان دولتی است که برای العین می بینید که ۱۰۳ پل در مدت یکسال و نیم برای شماساخته حالا هم بشما عرض می کنم حزب مردم جز صلاح و پیشرفت مملکت و تحقق بخشیدن به برنامه های بزرگ شاهنشاه و آرزوهای دور و دراز خیر خواهان مملکت هیچ آرزویی ندارد (صحیح است) تاروزی که شما در این راه قدم بردارید اولین رأی موافق شما و دوستان ثابت شما ما هستیم ولی بدلا بلی که عرض کردم اجازه بدهید احساسات شخصی و ابادت خصوصی و احترام فردی که نسبت به حضرت تعالی داریم بجای خود محفوظ بماند روی وظیفه و مسئولیت بزرگی که بر عهده هر نماینده ای هست ما با کمال ذقت ناظر اعمال شما هستیم بدانید مؤید اعمال شما خواهیم بود اگر راه شما مثبت باشد منفذ شما خواهیم بود آنجا که خدای نکرده انحرافی ببینیم در عالم سیاست ورود بدصحنه کاری است بس مشکل بازی کردن در صحنه از آن مشکل ترولی بموقع از صحنه خارج شدن مشکترین مرحله است (احسن است) بحمد الله شما مشکل اول را از جوی پا برداشتید آرزو میکنیم در مشکل دوم هم آنچنان توفیق حاصل کنید که به مشکل ترین مرحله دیر وقت برسید ولی چه بهتر اگر خدای نکرده مرحله سوم رسید با درایت و تدبیری که از جنابعالی دیده شده خود تشخیص بدهید و در انجام مرحله سوم هم موفقیتی بزرگ همراه داشتند باشید (احسن است - احسن است)

رئیس - آقای کشفی بعنوان موافق صحبت میکنند.
کشفی - بنام خداوند توانا

ریاست معظم مجلس شورای ملی - نمایندگان محترم اکنون که بنا بر اده مبارک ملوکانه مسئولیت تشکیل دولت بعهده جناب آقای حسنعلی منصور واقع گردیده لازم میدانم بعضی نمایندگان محترم برسانند که خوشبختانه حسن تدبیر و رهبری خردمندانه شاهنشاه روز بروز ایران

عزیز را بهترین وجه ممکن در شاهراه ترقی و تعالی به پیش میراند و ملت شریف و نجیب ایران در سایه الطاف خداوندی و به پیشوائی مدبرانه شاهنشاه بزرگ خود هر لحظه بهدفعهای عالیله خویش نزدیکتر میگردد.

دولت جناب آقای اسدالله علم را میتوان یکی از دولتهای فعال ایران دانست که به پیروی از منویات شاهانه و با برخورداری از الطاف و حمایات ملوکانه توفیق خدمتگزاری یافت و در راه اجرای برنامههای نوین و اصلاحات همهجانبه قدمهای مؤثر و مفیدی بسود طبقات محروم ایران برداشت

عید رمضان آمد و ماه رمضان رفت

صدشکر که این آمد و صدحیف که آن رفت

ایران عزیز ما هیچگاه از شخصیتهای کاردان و مدبر و فعال و دانشمند تهی نبوده و در هر دوره‌ای به مقتضای زمان یکی یا گروهی از این شخصیتهای فداکار و مصیمی زمام کار را بدست گرفته و وطن عزیز ما را از آسیب‌ها و بلاها محفوظ داشته و بسوی ترقی و تعالی بدیش رانده‌اند. بخصوص در دوران طلائع سلطنت اعلیحضرت محمدشاه پهلوی که خود نمونه شجاعت و فداکاری و مظهر عدالت و مبتکر طرح‌های نوین اجتماعی میباشد بمصدوق گنجد الناس علی دین ملوکهم مردم این مرز و بوم بخصوص طبقات تحصیل کرده و روشنفکر پیش از هر زمان دیگر خود را برای فداکاری و خدمت و کار آماده نموده‌اند. (صحیح است)

آقای حسنعلی منصور که اینک مصدر خدمت و مأمور تشکیل دولت شده‌اند بدون شك یکی از برجسته ترین چهره‌های جوان این کشور میباشد که باصمیمیت و جدیت و درایت خود را برای خدمت به ملت و کشور عزیز ایران آماده کرده‌اند. (صحیح است)

و اما قبل از آنکه نظریات خود را در مورد برنامه دولت ایشان باستحضار همکاران عزیز برسانم توجه آنان را باین نکته جلب میکنم که برنامه‌های حکومتی بزرگ

و قوی اعم از تکاملی یا انقلابی مبتنی بر پیشرفتهای تدریجی است که بزبان ارقام از ۲۵ تا ۳۰ درصد در سال تجاوز نمی کند ولی در طی سالهای اخیر در اثر فعالیت های وسیع عمرانی و علمی تحت نظر مستقیم شاهنشاه این نسبت که برای ملل دیگر بمنزله حد نصاب ترقی و پیشرفت

شمرده میشود شکسته شده و قیافه ایران از لحاظ اجتماعی و اقتصادی و سیاسی در مقایسه بادم سال قبل صددرصد حقیقتاً ندها در سعت ترقی کرده است (صحیح است) ملت ما از شکل يك ملت نیمه فئودال با اختلاف طبقاتی فاحش خارج شده و در طی دوران کوتاهی بشکل يك ملت هم آهنگ که طبقه متوسط آن بسیار قابل توجه است در آمده ارزش و اعتبار سیاسی و جغرافیائی کشور ما بنحو غیر قابل تصویری بالا رفته و بعنوان يك کشور طرفدار صلح و آرامش و يك مهره قطع و مورد اطمینان و اعتبار جلوه گر شده است (صحیح است) در منطقه‌ای از جهان که مادر آن بسرمیریم ایران مقام تاریخی شایسته خود را باز یافته و از نظر ممالک و قدرتهای عظیم و زنده تعادل سیاسی و عامل مؤثر ثبات منطقه‌ای در دنیای پریه‌های کنونی بشمار میرود.

بی هیچ شك و شبهه سطح زندگی عمومی نسبت بگذشته نزدیک تغییر فاحش کرده میزان فکر و اندیشه مردم بالا رفته و در فلسفه زندگی ساکنان این مرز و بوم امید با یزده و کوشش برای به زیستی بر تو افکنده است. (صحیح است) تغییرات شگرف اجتماعی - ورود طبقه عظیم کشاورز در مدار طبیعی حیات ملی - ایجاد شبکه عظیم و وسیع صنایع با همه مشکلات آن - رنده کردن نیمی از جمعیت ایران یعنی آزادی و فعالیت طبقه زنان - بنای تأسیسات خیره کننده و عظیم عمرانی و ساختمانی - بالا رفتن حیثیت و اعتبار سیاسی ایران در اثر تدابیر شگرف و غیر قابل تصور شخص اول مملکت و نزدیک کردن قلوب دوست و دشمن و هزاران قدم انقلابی و تکاملی دیگر نمونه‌هایی از پیشرفت های سریع ملت ایران است که با گامهای بلند به پیش میرود. (صحیح است)

خوشبختانه در برنامه دولت جناب آقای منصور کلیه این نکات و آنچه که با فردای درخشان مردم ایران مربوط است ملحوظ گردیده و هیچ نکته‌ای در آن فرو گذار نشده است.

آنچه بنظر اینجناب دولت آقای منصور را که هم بمناسبت اختصار و هم بسبب معنی معتقدم آزاد دولت منصور بنامیم از دولتهای ما قبل ممتاز میکند تشکیل سه وزارتخانه جدید است که لزوم ایجاد آنها بخوبی محسوس میباشد.

با اهمیتی که اشعارات و تبلیغات و نشر اطلاعات صحیح در میان مردم کسب کرده است و وجود دستگاهی که این وظیفه را بنحو اکمل و اتم و با واقع بینی و هشجاری بهمه بگیرد و هم آهنگ با اصلاحات عظیم کشور ایران طبقات مختلف مردم را اعم از ایرانی و غیر ایرانی در جریان امر بگذارد اهمیت اساسی حیاتی دارد. (صحیح است) همچنین خدمتی که وزارت آبادانی و مسکن میتواند بکلیه مردم و بخصوص طبقات متوسط و محروم انجام دهد قابل انکار نمیباشد. (صحیح است)

و اما با توجه با اهمیتی که يك عامل طبیعی مانند آب و يك پدیده صنعتی قرن ما نظیر برق در حیات کشاورزی و صنعتی و سایر شئون زندگی دارد وزارتخانه ای که میتواند با تمرکز این نیروها و تنظیم پروژه های صحیح آنها را در خدمت مردم و برای پیش بردن زندگی آنان بکار اندازد ارزش آن غیر قابل تصور است.

از اینها که بگذریم رکن اساسی دولت منصور را برنامه اقتصادی آن تشکیل میدهد و همانطور که در برنامه دولت ذکر شده نخستین و فوری ترین هدفهای دولت پایان دادن قطعی و سریع به رکود فعلی و ایجاد کار برای بیکاران و فراهم نمودن موجبات تجدید و توسعه فعالیتهای اقتصادی است. (صحیح است)

اکنون که ثبات سیاسی کشور و امیدواری مردمان این آب و خاک با آینده درخشانی که ساخته و پرداخته فرزندان ملت خواهد بود زمینه را برای فعالیت های بزرگ اقتصادی و عمرانی فراهم ساخته و عکس العمل خارجی آن بصورت تمایل دولتهای خارجی و سرمایه داران بیگانه جهت سرمایه گذاری در ایران ظاهر شده است فقط يك برنامه صحیح و هدایت شده از جانب دولت است که میتواند از این موقعیت بنفع عموم بهره برداری کند. و خوشبختانه همانطور که انتظار میرفت این نکته در صدر برنامه دولت جا گرفته است.

دو موضوع دیگر که اینجناب وظیفه خود میدانم درباره آنها عرایضی بسمع مبارک و نمایندگان برسانم برنامه دولت در مورد کشاورزی و دادگستری است. در امر کشاورزی دولت وظیفه‌ای سنگین و تاریخی بهعهده دارد.

همانطور که شاهنشاه معظم بارها ضمن فرمایشات خود تأکید فرموده‌اند هفتاد و پنج درصد از مردم ایران را طبقه کشاورز تشکیل میدهد. لایحه اصلاحات ارضی که از ابتکارات شخص شاهنشاه میباشد این طبقه محروم را بصورت فعالترین و زنده ترین طبقات مردم ایران در آورد و با آنان حیاتی نوین بخشید و اکنون بر دولت جدید است که با پیروی از منویات شاهنشاه کاری را که آغاز گردیده بانجام رساند و کشور ایران را که دارای عوامل طبیعی جهت کشاورزی میباشد از این لحاظ بصورت يك مملکت مترقی و پیشرو در آورد. (صحیح است)

بنظر بنده چنانچه سیستم کشاورزی ایران همانطور که مورد نظر دولت است بصورت مدرن درآید و ماشین و تراکتور جای خیش و گاو آهن را بگیرد کشور ما با داشتن يك میلیون و ششصد هزار کیلومتر مربع مساحت و متجاوز از بیست میلیون جمعیت دلیلی ندارد که کره دانفار کی و بنیر هلندی مصرف نمائیم یا از کشورهای دیگر سیب و پرتقال وارد کنیم آنها با قیمت هائی گزاف که تهیه آن برای اکثریت قاطع مردم مقدور نیست (صحیح است).

ما از دولت جناب آقای منصور و بخصوص وزیر محترم کشاورزی تیمسار سپهبد ریاحی که زحمات فراوان ایشان در بهبود وضع کشاورزی ایران هرگز فراموش نخواهد شد انتظار داریم که در اینراه نهایت جدیت خود را مبذول دارند و با توسعه فرآورده های کشاورزی قدم مؤثری در راه فراوانی ارزاق و پائین آوردن هزینه زندگی بردارند. (صحیح است)

در مورد دادگستری باز میخواهم ببرنامج دولت تکیه کنم که میگوید «تأمین قضائی شرط اصلی توسعه اقتصادی است» و اضافه میکنم که خوشبختانه با داشتن قضات صالح و پاکدامن و درستکار که تعداد آنها در دستگاه دادگستری ما کم نیست و در زمان وزارت جناب آقای دکتر باقر عاملی که خود از شخصیت های بارز دادگستری میباشد دولت میتواند بخوبی برنامه خود را عملی کند و از اینراه اطمینان عموم ساکنان این سرزمین را بعدالت اجتماعی و تأمین جان و مال و شرف آنان جلب نماید. (صحیح است)

تشویق خادم و تشبیه خاطی دو عامل اصلی ثبات و آرامش هر جامعه و موجب اطمینان خاطر و امیدواری آنان با بنده خود میباشد. (صحیح است)

آنکهن که سخن از امنیت و داد و میان آمد بسیار مورد میداتم که بمصدق فرمایش بیغم بزرگ اسلام که فرمود نعمتان مجهولتان الصحة و الامان از بهداری و نقش بزرگ آن درزندگی یک ملت سخنی بمیان آید (احسن - احسن)

اثر قاطع سلامت جسمانی افراد یک جامعه را در سلامت روح و بالتلیجه درست اندیشی و پیشرفت آن اجتماع نمیتوان نادیده گرفت درعین حال وسعت خاک ایران و وجود دهات دور افتاده و رسوخ تدریجی و حتی اثری صدها بیماری بومی و غیر بومی و در کنار آن کمبود و پائید درمانی را نمیتوان از نظر دور داشت و اینجاست که ارزش واقعی اقدام ابتکاری و بی سابقه شاهنشاه مبنی بر تشکیل سپاه بهداشت آشکار میگردد و جای هیچ تردیدی نیست که با عملی شدن فرمان شاهانه و حدیث و انجام دولت در راه تعمیم و تسلیم بهداشت عمومی قدمهای مؤثر برداشته خواهد شد و ملت ایران از این نعمت مجهول نیز بهره مند خواهد گردید. (صحیح است)

پیرامون سایر مواد برنامه دولت از قبیل فرهنگ - سازمان برنامه - آبادانی دهات و شهرها - بودجه بندی و برنامه ریزی - آمار - فعالیت های خصوصی اقتصادی - صنعتی کردن کشور - بهره برداری از معادن و منابع زیرزمینی - سیاست بازرگانی - توسعه راهها و وسائل ارتباط - توسعه جهانگردی - امور مالی و مالیاتی - سیاست پولی و اعتباری - امور کارگری و بهبود زندگی کارگران - کشف زحمتکش و مسولد کشور را تشکیل میدهند - تشکیل انجمنهای ایالتی و ولایتی و انجمن های شهر - تشکیلات اداری - و بالاخره سیاست خارجی کشور هر توضیحی را زائد و توضیح واضح میدانم چه کلیه نمایندگان محترم مسبقند که برنامه دولت در اثر مطالعات کارشناسان خبره و متخصصین فن تهیه و تدوین گردیده و اجرای صحیح آنها بدون شبهه ضامن و پیشروندگی مرفدا و آزاد مردم ایران بابر خورداری از کلیه مواهبی خواهد بود که خداوند بزرگ

مستقل عرض کنم و ما همه آرزو مند توفیق دولت ایشان هستیم بدون انشاء الله یا با انشاء الله و خصوصاً در این موقع به آقای رئیس الوزرا اکتانم کسی که افتخار همکاری ایشان را داشته است عرض می کنم که انشاء الله در یک لحظه خلوتی ایشان با خداوند رازو نیاز کنند و بگویند خدایا مرا در این راهی که در پیش دارم در مقابل این مشکلاتی که هست در مقابل این خطرهایی که هست تأیید و یاری کن چون بایک نظر صوفیانه این دنیا که در حقیقت جلوه ذات بزرگ خداوندی است در این دنیا حتی یک برگ از درخت نمی افتد جز اینکه اراده ازلی خداوند بخواهد (احسن) بنابراین بنده هم که این دعا را از طرف خودم و فرآکسیون مستقل می کنم خیلی امیدوار هستم که این توفیق در انتظار ایشان و همکارانشان باشد ما در فراکسیون مستقل در جمع دوستان صحبت خیلی مفصلی راجع به دولت داشتیم بر حسب معمول نشستم و گفتگو کردم و باین نتیجه رسیدیم که بعد از نیم قرن ۵۰ و چندسال البته آقای مهندس و الایادشان است بعد از نیم قرن و بیشترین اولین باری است که یک دولت با رعایت سنتهای متبع مشروطیت بمجلس می آید (صحیح است)

کسی که نماینده ولید اکثریت بوده است به عبارتی رئیس الوزرا هم شده است این رئیس الوزرا در بیرون هم یک حزب دارد و بنا بر این مقداری از رسوم مشروطیت که در مدت نیم قرن کان لم یکن مانده بود و یک مشروطیت خاصی ما داشتیم بدون حزب بدون اکثریت این سنت رعایت شده است (صحیح است) حالا اگر یک آقای دستخوش آرزوئی پیدا بشود و بگوید درست است که سنن مشروطیت قسمتی رعایت شده است ولی همه وقت دانشگاهی و یک فرم ایدآلی رعایت نشده است بنده در جواب او که انشاء الله چنین کسی نیست اگر بود عرض میکنم همین مقدار هم خوب و کافی است برای این که ما به تجربه میدانیم که حتی یک خیاط ماهر هم که مدرک لباس دوخته است یک لباس را بدون یکبار تجربه نمیتواند بدون عیب بدوزد (صحیح است) بنا بر این این گامی که در راه رعایت و تبعیت سنن مشروطه برداشته شده بنظر من یکی از دلایل مبارک بودن دولت حاضر است اینکه بنده عرض کردم آقای رئیس الوزرا وظیفه بسیار مشکل و خطیری را بعهده دارند نه از این جهت بود که رئیس الوزرائی کار

مشکلی است البته عنوان رئیس الوزرا داشتن و مسئولیت یک مملکت را بعهده گرفتن با مشکلات پیچیده ای که در هر رشته از کارها هست و هر که یک مدتی مصدر یک شغل عادی دولتی هم بوده است این مشکلات را خوب میدانند البته باین ترتیب رئیس الوزرا بودن و مسئولیت مملکت را داشتن مشکل است اما بنظر بنده آقای رئیس الوزرا حاضر بمناسبت وضع خاص مملکت یک وظیفه بسیار مشکل تری را بعهده دارند یعنی از رئیس الوزراهای معمولی قطعاً وظیفه ایشان مشکل تر و خطیر تر است بهمین دلیل فراکسیون مستقل بعنوان موافق رأی سفید یعنی رأی اعتماد، رأی نوشته سفید نه رأی ننوشته سفید میدهد و این رأی البته مشروط است و شرطش را هم عرض میکنم برای اینکه بنده عرض میکنم که ما چرا رأی مشروط یعنی دوستان گفته اند بنده مترجم نظریات ایشان هستم چون بنده خودم یک رأی میدهم خدمتتان اما چرا ما شرط گذاشته ایم بنده ناچارم دوسه کلمه تاریخ نزدیک را بگویم تصور میکنم در این مجلس از میان آقایان همه حوادث این بیست و چند ساله را که مبدأ تاریخ جدید است خوب یادشان است (مهندس و الای غیر از خود جنابعالی) یکی از نمایندگان - خانها نمیدانند خانها را که ندانند ظاهر آنگاه بیست چون خانها نباید تاریخ بدانند در شهر یور ۲۰ یک طوفانی شد طوفان عظیمی شد و آنچه را که یک قدرت خلافت در مملکت ما ساخت و شروع بساختن کرده بود بعد از گذاشتن پایه های تازه سازندگی که ۲۰ سال بود شروع شده بود یعنی از ۱۳۱۲ تا نزدیک ۲۰ درهم ریخت با کمال تأسف بودیم و دیدیم در ۲۵ شهر یور مملکت در حال رفتن بود یک لحظه خطری بود که در تاریخ ما نظایرش زیاد دیده نشده است خوشبختانه بخیر گذشت دوسه سال هم سایه جنگ روی مملکت ما بود مادر جنگ نبودیم اما جنگ در ما بود بعد هم آن آذر نوم آمد که آذربایجان در حال رفتن بود و اگر همت شاه نبود ما امروز افتخار شنیدن بیانات آقای زهتاب فرد و اعتراض آقای خواجه نوری را در اینجا نداشتیم برای اینکه آقای زهتاب فرد دیگر در اینجا نبود بعد هم سالهای آشوب بود سال ۳۰ و ۳۱ را هم یاد دارید پشت در همین مجلس آقای رئیس الوزرای آن وقت یک مشت رجاله جمع کرده بود و گفت بیایید مجلس این جا است نه آنجا

این يك كليانی بود که همه از رویش گذشته ایم بنده با سرعت می گویم که شمارا خسته نکنم چون تنها هنری که دارم این است که زود تمام کنم که کیی خسته نشود ۲۵ مرداد را خوب بیاد دارید بنده سر چهار راه لاله زار خودم شاهد بودم يك آقای کپی بسر يك بیرق قرمز بدست داشت و سه نفر هم پشت سرش بودند جمعاً چهار نفر می شدند فریاد می زد که ملت چه میخواهد بنده بادم هست که این هیئت چهار نفری یعنی این شخص خودش و سه نفر دیگر شده بودند يك ملت در هر خیابان تهران ۷۳-۷۲ ملت وجود داشت یعنی هر چهار نفری يك ملت بودند این دور آنها را دیدیم درست از شهر یور ۲۰ تا سال ۳۱ دوازده سال آشوب مستمر بود و آن کسانی که يك کمی خفایای سیاست مملکت را می دانستند میتوانند بدانند و حدس بزنند که چه قدرت قهرمانی بایستی باشد که از این مشکلات از این زیربوم ها و از این جذر و معد ها يك مملکتی را سالم بگذراند بنابراین بنده اگر در این لحظه بخواهم از این فرصت استفاده بکنم يك کلمه ای برای تمجید و تقدیر از آن رهبر عالیقدر که این دوران را پشت سر گذاشته بگویم بنظر بنده کاملاً بجا است (صحیح است) سال ۳۲ مبدأ دیگری برای تاریخ دوران جدید است یعنی بعد از انقلاب مشروطه يك انقلاب دومی بود لزم ۲۸ مردادو ظاهر آ بعد از آن انقلاب باید مملکت می افتاد به ثبات و استقرار ولی ای دریغ که بعد از این انقلاب جنگ دومی شد يك جنگ داخلی بی سر و صدا ولیکن خطرناک جنگ برضد يك طبقه ای که در تمام دوران تاریخ بلیه این مملکت بود خوشبختانه این جنگ در يك مرحله با توفیق ختم شد یعنی می شود گفت این جنگ را در يك مرحله در مملکت ماقطعاً ختم شد ولی این جنگ تمام نشده است و هنوز هم مشکلات و مصائب ناشی از این جنگ از مملکت ما نرفته است در يك چنین شرایطی است که آقای منصور لیدر اکثریت دیروزو رئیس الوزرای امروز با ۱۹ نفر ظاهرأ وزیر همه مثل دسته گل به مبارکی تشریف آورده اند اینجا میخواهم خدمت ایشان بعنوان رئیس الوزرا عرض کنم که شما يك موقعیت استثنائی دارید اولاً این دوران را عرض کردم ملاحظه بفرمائید بعد از يك دوزان پر آشوب و يك دوران جنگ در يك دوران استقرار و ثبات در يك دوره ای که آقای وزیر کشاورزی موقتاً آتش بس داده اند دو میدان جنگ

خوشبختانه بیشتر قیافه های جوان و بیشتر تا جائی که من میشناسم مردمان نیک نام هستند و انشاء الله آنها را هم که ما میشناسیم از این طبقه باشند و با این ترتیب دولت خودتان را تشکیل دادید بهمین دلیل است که خیلی امید می رود که شما توفیق قابل ملاحظه ای داشته باشید یکی از دلایل فراکسیون مستقل که رأی اعتماد دست شما میدهد این است که از این جهت هم فراغت خاطر ی داشته باشید که بمسائل و مشکلات خوش بپردازید چون یکی از بلیات هر دولتی در گذشته در دورانی پیش این بوده است که بایستی در جنبه داخلی مجلس بچنگ زد و خارج هم بچنگ زد و جنبه در دو جنبه هم بنده معذرت میخواهم اصطلاحات نظامی را نمیدانم کار مشکلی است شما انشاء الله که این مشکل را ندارید یعنی با تأیید شاهنشاه و رأی اعتماد مجلس يك دولتی که در طی لاق اول ۴ یا چهار سال میانیش پخته شده و پخته شده و قابل ریزی شده است این قطعاً می بایستی توفیقش از دولت های دیگر بیشتر باشد بهمین دلیل بنده در باره برنامه دولت چیزی عرض نمی کنم بر نامه مفصل است ۲۸ صفحه شائین شده چهارده هزار، نازده هزار کلمه است و هر قدر هم سریع از رویش بخواهیم بگذریم سه چهار ساعت وقت میگیرد و بنده همان طور که عرض کردم بیش از سه چهار دقیقه دیگر نمیخواهم مزاحم باشم بنابراین فرصت گفتگو در برنامه اگر هم در این باب اطلاعات کافی میداشتم بیست امامتوانم این مطلب را بعرض برسانم که آنچه يك دولت را معرفی میکند و حاصل کار او را برای يك مملکت مفید میکند يك برنامه مفصل یا کوتاه نیست بخصوص که در برنامه دولت همانطور که هم اشاره شد بیشتر مشکلات نموده شده است امامتوانم اینکه این مشکلات چه جور باید حل بشود نیست قطعاً دولت برای حل این مشکلات طرفی اندیشیده است بنده بارها فکر کرده ام که اگر يك برنامه برای حل مشکلات کافی بود بایستی به آقای دکتر جهانشاهی وزیر فرهنگ يك کتاب اخلاق ارسطو میدادند میگفتند که برو وزارت فرهنگ همه کارها درست است و يك کتاب سیاست ارسطو هم اگر آقای وزیر امور خارجه میداشتند دیگر مشکلی در بین نبود در صورتی که مطلب این جور نیست نه کتاب اخلاق ارسطو وزارت فرهنگ را پیش میبرد و نه کتاب سیاست ارسطو در وضع کار وزارت خارجه تأثیر میکند و هزار نکته باریکتر زمو آنجا است بنابراین ما

بایستی منتظر بمائیم به بینیم محصول این مطالعه طولانی محصول این گروه وزیران جوان و اکثرآ خوش نام در این دوران آرایش مملکت در این دورانی که همه چیز مهیا و آماده هست چه خواهد شد حالا رسیدیم اینجا که عرض کردم رأی فراکسیون مستقل رأی مشروط است یعنی رأی اعتماد به این دولت هست مشروط باینکه این دولت يك سنت پسندیده ای را بوجود بیاورد و انشاء الله بعد از سه ماه بایستی به مجلس و بگوید در این مدت این مقدار کار کرده ام و این مقدار از کارها در دست اقدام است و این مقدار کارها را شروع کرده ام و بخواهم کرد بسیاری از کارها هست که برای سه ماه زود است ولی در سه ماه خیلی از کارها را میشود انجام داد يك مطلبی را میخواهم عرض کنم یکی از دوستان فکر کرد که بنده در مقام شروع هستم در حالیکه بنده در حال ختم هستم و یادداشت داد که مختصر کن بنده مختصر کرده ام بنده تصور میکنم این مطلب که فرمول معمولی دولتهای مابوده است که میگفتند تاوارث مشکلات گذشته ایم در باره این دولت که بر کات دیگری هم دارد آرایش تا بیدم مطلق شاهنشاه اعتماد مجلس و يك دوران تجربه و مطالعه رئیس الوزرا همه اینها این مزایا را دارد که این دولت قطعاً این فرمول معمولی را نه هیچوقت خواهد گفت و نه اگر معذرت میخواهم بخواهد بگوید مسوع خواهد بود برای اینکه لاق اول ماهمه شاهد بودیم آقای رئیس الوزرای فعلی و لیدر اکثریت تا پریروز در این پنج ماهه ای که مجلس بوده است همیشه اعمال دولت را تأیید کردند و در موارد دیگر هم با ایشان مشورت میشده است بنابراین از این جهت هم مشکلی در بین نبوده است که ما بگوئیم يك دولتی آمده است و بر برانه های اعمال دولتهای گذشته میخواهد سازندگی شروع کند باید آوار خرابی را برداشت که گرفتاری هست بنده میخواهم يك مطلب عرض بکنم این برنامه ای که بنده دیدم و تا اندازه ای که توانستم بفهمم بسیار جالب است اگر آقای رئیس الوزرا حتی بیست درصد این برنامه را اجرا بکنند به مجلس و به مملکت بیلان بدهد که این مقدار کار ها شده است بنده اطمینان میدهم که دولت ایشان در صرف بر جسته ترین ذولتهای مملکت خواهد بود و نام ایشان هم يك جای بسیار مناسب و شایسته ای در فهرست مردان جاوید مملکت خواهد داشت (صحیح است انشاء الله) بنابراین بنده با کمال خوشحالی

رای خودم را رای سفید نوشته ندرای ننوشته و همه دوستان هم همینطور رای سفید نوشته بدولت میدهیم و منتظر سه ماه دیگر میمانیم (احسنت) و انشاءالله این دولت را میبینیم.

رئیس - خانم تربیت بعنوان موافق صحبت میکنند بفرمائید.

خانم تربیت - جناب آقای رئیس، نمایندگان محترم بی اندازه خوشوقتیم که امروز بنمایندگی از طرف خواهران خودم این افتخار نصیب بنده شده است تا مطالبی چند در تأیید برنامه دولت جناب آقای منصور بعرض نمایندگان محترم مجلس شورای ملی برسانم.

چون در دوران زندگی خود وجودم را وقف خدمت بجامعه و مخصوصاً فرهنگ ایران نموده ام همیشه مطالعه برنامه دولتها مورد کمال علاقه و توجه من بوده لذا بجزای می توانم ادعا کنم که از اول مشروطیت تا کنون کمتر برنامه های چنین وسیع و جامع الاطرافی که تمام خواسته های ملت و منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی را دربر داشته باشد در ساحت مقدس مجلس شورای ملی بحضور نمایندگان محترم ملت عرض شده است (صحیح است) بنده امیدوارم که خداوند متعال در اجرای برنامه خودشان توفیقی عطا نماید مازنان ایران که نیمی از افراد این ملت را تشکیل میدهیم پس از انقلاب شاه و مردم در روز تاریخی ششم بهمن و متعاقب آن در روز هشتم اسفند سال گذشته در سایه عنایات و توجه خاص اعلیحضرت همایون شاهنشاهی از محرومیت های حقوق سیاسی و اجتماعی دهائی یافته (صحیح است) و توانستیم دوشادو حق برادران خود در مجلس مقننه حضور پیدا کنیم برای ما باعث نهایت خوشوقتی است که در برنامه دولت بخوایسته های زنان ایران توجه شده از نظر حقوق فردی و اجتماعی با مردان در سطح مساوی قرار داده شده است (صحیح است) ما یقین داریم در دولت حزبی و انقلابی جناب آقای منصور تبعیضاتی که هنوز هم در قوانین مدنی و سنن اجتماعی ما بنظر قاطبه زنان موجود است طبق قانون اساسی و منشور ملل متحد و اعلامیه حقوق بشر يك يك از میان برداشته شود و طبقه ننگوان ایران یعنی نیمی از جامعه کشور ما بنا بمصداق زنان هر کشور معرف میزان ترقی و تمدن آن کشور هستند بنا سر فرازی و قوت قلب

مبدول گردیده و عوامل و موجبات تسهیل خدمات سپاهیان دانش از هر جهت در نظر گرفته شده است بنده در اینجنانا کز بر نظر رئیس محترم دولت را باین نکته جلب مینمایم که متأسفانه در کشور ما عده زنان یسواد خیلی بیشتر از مردان یسواد است (دکتر امین - انشاءالله توجه خواهد شد) یقین دارم در برنامه های فرهنگی دولت مخصوصاً باین نکته توجه مخصوصی شده و تدابیری اتخاذ خواهد کردید که سرعت این تفاوت فاحش و این فاصله از بین برود (صحیح است) و دختران و مادران ایرانی نیز از نعمت داشتن سواد بهره مند شده بتوانند فرزندان لایقی در دامان خود پرورش داده تحویل جامعه دهند (انشاءالله) همه میدانیم که سر موفقیت در برنامه های اقتصادی و عمرانی متکی به نیروی انسانی و قابلیت افراد و تربیت و آماده نمودن آنان در انجام آن برنامه هاست. خوشبختانه در برنامه فرهنگی دولت به تعلیمات حرفه ای و پرورش استعداد های فردی توجه مخصوصی شده است.

با آنکه متجاوز از سی سال است که هزاران هزار از جوانان کشور ما برای گذراندن دوره تعلیمات عالی به خارج از کشور رفته و میلیونها ارز این کشور در این راه خرج شده است متأسفانه باین نتیجه رسیده ایم که چون این جوانان در تحصیلات عالی مطابق احتیاجات اقتصادی و عمران و آبادانی کشور هدایت نشده اند آنچنانکه لازم بود نتیجه مطلوب بدست نیامده است. جای بسی خوشوقتی است که در برنامه فرهنگی دولت تهیه و تأمین وسایل تعلیمات عالی و تخصصی در داخل کشور مد نظر بوده باین ترتیب جوانان ما بهتر خواهند توانست باین زمینه های کشور آشنائی بیشتری پیدا کنند و رشته تخصصی خود را نسبت بدان انتخاب نمایند.

یکی از بزرگترین افتخارات ملت باستانی و کشور کهنساز ایران داشتن فرهنگ و تمدن و ادب و تاریخ مدون دو هزار یا صد ساله است. توجه بحفظ و حراست این میراث گرانبهای ملی و تحریک حس غرور و افتخار در جوانان ما نسبت به آداب و سنن باستانی و تشویق احیای هنرهای اصیل ایرانی که مجموعه فرهنگ و ادب و هنر ایران را تشکیل میدهد کاملاً در برنامه دولت منظور شده و انشاءالله با مراقبت دقیق و مداوم در این امر آثار باستانی و هنرهای ملی ما بازر دیگر مطمئن نظر جهانیان قرار گرفته باعث جلب سیاحان و افتخار ایرانیان در اقصی نقاط جهان خواهد بود (صحیح است)

دولت جناب آقای منصور چنانچه از طرف سخنرانان محترم تذکر داده شد مورد تأیید و پشتیبانی تمام گروه های نهضت ائتلافی اعم از طبقه بانوان و دهقانان و کارگران و کشاورزان است و یقین دارند دولت جناب آقای منصور در رفاه آسایش این طبقات کوشا خواهد بود. در اینها جناب آقای زهتاب فرد فرمودند که کلمات گروه، تیم، حزب اینها بازی کلمات است بنده میخوام حضور تمام نمایندگان محترم عرض کنم که ما در این مدت چون این کلمات را بیازی نکرقیم نتوانستیم در تمام برنامه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی مان موفقیتی بدست بیاوریم (احسنت) موقعی ملت ها میتوانند در برنامه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تولیدی و عمرانی توفیق یابند که اینها معنای حزب، معنای تجمع معنای حس اعتماد و اعتقاد بهم را درست فهمیده و دست اتحاد و اتفاق بهم بدهند تا بتوانند برای برنامه های مدون و اجرایشان آنها با قطعیت کامل کار بکنند (صحیح است، احسنت) حتی دیده آید مخصوصاً در مملکت حتی در قیمت ورزش هم ثابت کرده اند هر وقت افرادی منتقل کار کرده اند اعم از کشتی و وزنه برداری همیشه مدالهای طلا در دنیا گرفتند اما وقتی که کار دسته جمعی بمیان آمده مانده ایم متأسفانه نتوانستیم موفق بشویم جناب آقای زهتاب فرد فرمودند که حزبی که هنوز نتوانسته در اقصی نقاط کشور تابلو بلند بکند، بنده از آقایان نمایندگان محترم سؤال میکنم (روحانی - و خانم ها) حزبی که هنوز سه چهار ماه از تشکیل آن میگذرد آیا ممکن است در اقصی نقاط کشور تابلو بلند بکند اینک تا بحال در مملکت ما احزاب موفقیت پیدا نکرده اند برای این بود که با نهاد درست نفهم نشده معنای حزب چیست معنای جمعیت چیست و چه جور افرادی که حزب میکنند و وارد آن حزب میشوند باید دسته جمعی به هدف های آن حزب اعتماد و ایمان و اعتقاد پیدا کنند ما معتقد هستیم که واقعاً حزب ایران نوین در این مدت کم نتوانست در تحت توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و ایدر چه خوب خود موفقیت های بزرگی حاصل کند، همینطور که تا بحال در این مدت سه چهار ماه، مکرراً لیدر محترم حزب ما فرمودند در اینجا اساساً در تحت این سقفی که همه جمع

شده است همه باک اعتقاد بان ایمان و مصممیت کامل در پیشرفت مصالح اقتصادی و اجتماعی مملکت داریم خدا شاهد است بنده خودم و از طرف خواهران خودم میگویم که ما چقدر خوشبخت بودیم که در این دقیقه و در این دوره خدمت از مجلس شورای ملی نصیب ما شده است چون اکثر نمایندگان محترم عموماً چه فواید کثیره ای مستقر و مردم و منفردین همه با حسن نیت کامل سعی کردند که مصالح اجتماعی را و مصالح ملی را مقدم بر مصالح حزبی و فردی بدانند (احسن - احسن) بنده در خدمت عرضم از خداوند متعال خواستارم که عموم افراد ملت ایران تحت توجهات اعلی حضرت محمد رضا شاه پهلوی که طراح بزرگ نقشه های ایران نوین هستند در انجام برنامه های اصلاحی دولت جناب آقای منصور از مصمم قلب کوشش و جدیت نمایند و بار و معین دولت خدمتگزار خود باشند تا دولت و ملت دست بدست هم داده در سایه اتحاد و اتفاق در رفع مشکلات موفق شوند بنده به جناب آقای منصور و هیئت محترم دولت تبریک گفته از خداوند متعال توفیق ایشان را خواستارم (احسن - احسن)

رئیس - آقای دکتر بقائی بزودی بعنوان موافق مشروط صحبت میکنند بفرمائید.

دکتر بقائی بزودی - با کسب اجازه بنام عضوی از فراکسیون مستقل بصورت موافق مشروط در برنامه دولت آغاز سخن میکنم سعی خواهم کرد حتی المقدور باختصار برگزار بشود که از خستگی آقایان جلو گیری بعمل آید (احسن) این برنامه بنظر من شامل دو قسمت است از نظر ما از نظر فراکسیون مستقل و از نظر من این برنامه بدو قسمت تقسیم میشود یک قسمتی است که آنچه خواسته ملت و نمایندگان ملت بوده است منظور شده و ما آن را ناپدید میکنیم منتهی بشرط اینکه متعهد شود در زمان معینی ما بوصول این هدف برسیم و بعضی نکات هم از قلم افتاده است که امیدوارم به بعضی از فصول این برنامه اضافه شود تا حقیقتاً برنامه کاملی بدست آید زیرا آنچه مسلم است اگر خدای نکرده اجرای این برنامه مواجه باشکستی شود تنها شکست حزب ایران نوین و دولت آن نیست بلکه شکست ما است شکست جامعه جوان است (صحیح است) شکست جامعه تحصیل کرده ها است والی آخر مبحث اول که میخواستم صحبت کنم و تا باید کنم در مورد اقتصاد و صنایع

من امیدوارم که جناب آقای منصور و دولت ایشان به این شایعه باوجود آوردن این کارخانه خاتمه بدهند و بکلی این توهم را از بین ببرند و منطقه بزرگی از کشور را تجدید حیات کنند چون موضوع استقلال اقتصادی به میان آمد بعضی از دوستان فرهنگ ما هم دیدیم که به برنامه فرهنگ مختصر اعتراض دارند و آن این است که بیشتر توجه کلی دولت در برنامه فرهنگ معطوف به آموزشگاه های حرفه ای شده است و آنطور که باید و شاید شان دانشگاه بوده است در رشد و توسعه دانشگاه همتی بکار نرفته است (دکتر امین - انشاء الله توجه خواهند فرمود) انشاء الله و این مسلم است که اگر ما بخواهیم استقلال فرهنگی داشته باشیم باید بهمان نسبت که آموزشگاه های حرفه ای تقویت میشود کرسیهای بزرگ علمی در کشور ما وجود پیدا بیاوریم تا برای تحقیقات بوجود بیاید و ما را از اینکه دائم بخواهیم برای کسب معلومات بفرنگ برویم بی نیاز بکنند مسئله سوم مسئله کشاورزی است به اختصار عرض میکنم در نواحی مرکز ایران و اطراف حاشیه کویر اصلاحات ارضی بمعنای اصلی خودش صورت نگرفته یعنی این زمین

بقدری زیاد است که کسی احتیاجی به زمین ندارد آنجا فقط مسئله آب حکومت میکند و ارباب در سوزمین های ما به کسانی میگویند که اسب در اختیار داشته باشد و بتواند بفرود (مهندس والا - ملغی شده) چی ملغی شده میخواهم عرض کنم ارباب زمین ملغی شده ارباب آب هنوز هست و باید در این برنامه قوانینی تدوین بشود و ترتیبی برای اینکار داده بشود اجازه بدهید عرض بکنم که ارباب مالکیت آب هزار مرتبه جا براند تر شو و حشمتاً کمتر از مالکیت زمین است (صحیح است) بسادگی نمیتوانند اراضی و رعیت را از روی زمین تکان بدهند و لی آب چیزی است که هر لحظه بخواهد میتواند بیگانه بفرودند و بیابک نفر ندهند و زمین او را در اختیار بگیرند برای ارباب آب فکری نشده است و در حدود یک هفتم از کشاورزان این کشور هنوز گرفتار این مسئله هستند و بهر تریخی که بخواهند با آنها آب میفرودند و هر بلایی بخواهند میتوانند سرشان بیآورند در مرحله آخر آنچه وظیفه من است مسئله بهداشت است که متأسفانه باوجود ۱۶ نفر پزشک عالی مقام در این مجالس که اکثریت آنها در حزب ایران نوین هستند برنامه

بهداشتی آنطور که باید رسا نیست و امیدوارم این مسئله با تذکراتی که اینجانب عرض میرسانم کامل شود و باوجود جناب آقای دکتر آموزگار که علی التحقیق سابقه خدمتی در وزارت بهداشت دارند و به پشتکار ایشان ما ایمان داریم بسیاری از این مشکلات حل بشود جامعه پزشکی در کشور ما قدر و قیمت خودش را از دست داده متأسفانه (نمایندگان - چرا؟) از دست داده یعنی آن قدر واقعی خودش را که در کشور های خارج دیدیم هنوز ندارد البته تقصیر خودشان است اگر این جامعه به راه اصلی خودش رفته بود برای او آئین نامه پزشک بود و مواد آرایش و غیره منظم نمیکردند و دکتر امین - از روی عرض بوده) هر چه بود یک پزشک را در دردی روز لب گذاشتند (دکتر امین - مغرضین اینکارها را میکنند) مغرض نیست صددرصد نمیتوانیم بگوئیم ما یک وزارت بهداشت داریم که من معتقدم تا امروز نتوانسته بود وظیفه خودش عمل بکند (صحیح است) (دکتر امین - آن را وزارت بهداشتی امضاء کرده) حضورتان عرض کنم وضعی دارد که بی نهایت تأسف آور است مسئله بهداشت بسیار مهم است بعد از آب و نان سومین مسئله حیاتی مسئله بهداشت است و بهر فرهنگ مقدم است در مسوود بهداشت و دارو و بوضع اسفناکی ما مبتلا هستیم بسیاری از کشورهای پیشرفته همواره در قسمت بهداشت از ما جلو افتاده اند اولیاً بهداشت کشور ما راه و رسم غلطی را پیش گرفته اند دارو بطوری وارد کشور ما شده که در تمام دنیا نظیر ندارد (صحیح است) در حدود ششصد نمایندگان دارو داریم و هشت هزار قلم داروی اسپسیالیته که اکثراً بتیرد نمیخورند به کشور ما وارد میشود باور بفرمائید در هیچ کشوری مثل کشور ما کارخانه های خارجی لا بر اتواری برای تجزیه دارو های خودشان بهتر از کشور ما ندارند که روی بدن انسان هر نوع عوارضی بخواهند آزمایش بکنند من باید عرض کنم که برای حل این مسئله دارو دولت باید چهار مسئله را مورد توجه قرار بدهد و در برنامه کار خودشان بکنند اگر قوانین از قدیم بوده که درست اجرا نشده و زنگ زده تعویض بکنند بایستی برنامه خودش را دولت برای تأمین دارو به چهار اصل متکی بکند مال آن سپاه بهداشت تشکیل ندادیم ولی اگر بی اسلحه این سپاه را بخواهیم آماده بکنیم باید ترتیبی داده شود وضعی داده بشود که اول وضع بهداشت اصلاح شود باید کارخانه - آزمایشگاه کنترل

مسوود غذائی و کنترول مسوود دارویی در کشور ما تأسیس بشود و بوجود بیاید و این کاری است که از سال ها پیش میبایست میشد ولی از بابان دارو فروش و سوداگران مرگ نگذاشتند این کار انجام بشود (فولادوند - لعن الله علیه) مساباستی کنترول دارو داشته باشیم برای اصلاح وضع دارویی باید بچهار اساس متکی بشوم کنترول جنس دارو کنترول و دو دارو مادر و ازها بمان بروی هر نوع دارویی حتی ساخت افریقای جنوبی باز است و در اینجا پیدا میشود داروهای هنگری و امریکا و آلمان هر کجا را تصور بفرمائید از یک نوع ماده بنام تراسیتلین و اورمایسین ده نوعش را در کشور خودمان داریم (قرچولولو - دکترها چرا مینوبسند) اجازه بفرمائید عرض میکنم وقتی دروازه ها را باز گذاشتند سوداگر دوا را وارد میکنند رشوه میدهد بدبختانه بعضی از همکاران ما سوگندنامه بقر اطراف را فراموش میکنند بگذار بدن خود بگویم (احسن - احسن) به سوداگران ناجر خسرو تباری میکنند و حتی بدبختانه در ورود دارو شریک میشوند ولی تعدادشان بی نهایت در اقلیت است بسیار در اقلیت است آنها نمیگذارند حتی ذهن دانشجوی پزشکی را خراب می کنند ساخت مقدس دانشگاه این سوداگران تجاوز میکنند رشوه میدهند آنها وضعی بوجود میآورند که یک دانشجوی پزشکی وقتی وارد کار شد نمیداند کدام دارو را بنویسد مگر اینکه نماینده دارو بیاید معرفی بکند بایک صورت دیگری البته جلوی این کار هارا می شود گرفت اگر جناب آقای دکتر آموزگار همان شهادتی را که برای اصلاحات ارضی بکار برت بخوانند بکار ببرند یک روز بنشینند لیست دارو را بخوانند و با دو نفر کارشناس از هشتصد نمایندگی شصت تایش را بکلم بکشند ترسند مسلماً ترورشان هم نمیکند چون بقدری خورده اند و برده اند که دیگر اصراری و احتیاجی ندارند شهادت میخوانند برای اینکه عناصر بزرگتی ممکن است در این کار دست داشته باشند و حتی زورشان از مالکین زمین ممکن است بیشتر باشد ولی باید با این عناصر مبارزه کرد و الا مردم بدارو نمیرسند نباید ما بگویم بکنیم که در شهر هستیم و دسترسی داریم باید نمایندگان ملت و دولت فکر بکنند که ممکن است بجای درسیستان مریض باشد و

یک بنی سیلین ۷ ریالی احتیاج داشته باشد بجه جلوی مادرش دست و پا بزنند و بمیرد و دوا بلو نرسد (صحیح است) گناه این مسلماً و وجداناً بگردن من و شما و ایشان خواهد بود تردید درش نداشته باشید هر روز که بگذرد هر بچه ای که از بیدوایی بمیرد و مادری داغدار بشود قسمتی از گناه را ما داریم بدوش میکشیم بنده من حیث المجموع بیشتر تصدیق نمیدم استدعای من این است که همینطور که جناب آقای منصور در گذراندن برنامه خودشان تعجیل داشتند در مورد اجرای این برنامه هم ما این را بفال نیک میگیریم و استدعا میکنم چون مردم از ایشان واقعا انتظار دارند و ما هم انتظار داریم و همه گونه کمک و حمایت میکنم ولی بشرط اینکه انشاء الله زودتر مردم چیزی را لمس کنند (احسن) رئیس - آقای مهندس آصفی بعنوان موافق صحبت میکنند بفرمائید

مهندس آصفی - بنا کسب اجازه از مقام ریاست مجلس و خانها و آقایان نمایندگان محترم باستحضار میرساند آقایان مهندسین اصلاحات ارضی که افتخار نمایندگی بسته بکمن دوره مجلس شورای ملی را پیدا کرده اند با بنجانب مأموریت داده اند مراتب تأیید دولت جناب آقای حسنعلی منصور را باستحضار برسانم و علل موافقت را معروض دارم (احسن)

قبل از آغاز سخن بسلام آسمانی ان الله لا یغیر ما بقوم حتی ینغیروا ما با نفهمم توسل می جویم و استناد میکنم باین معنی که هر تغییری در حیث مثبت و منفی در هر اجتماعی کنه باید بوجود بیاید افراد آن اجتماع باید خودشان را آماده آن تغییر بکنند تا آن هدف و نقشه در آن اجتماع پیشرفت داشته باشد (صحیح است) در حقیقت دولت ما که بخواهد این راهنمایی ملت هارا بهبوده دارند باید ملت را برای قبول آن تحول و تطور آماده حاضر بکنند چون دولت جدید با مطالعات کامل قبلی اهداف خود را که همانا تغییر کلی در وضع اجتماعی و اقتصادی ایران و سوق جتماعه ایرانی برند که بهتر و مرفه تر میباشند تعیین و در برنامه تقدیمی خود به ساخت مقدس مجلس شورای ملی قید کرده است از خداوند متعال مسئلت دارم دولت را در انجام برنامه های اصلاحی خود که به خیر ملک و مملکت است مؤید و منصور قریب نماید همکاران محترم قطعاً با اینجانب هم عقیده میباشند

برنامهها و اقداماتی مفید و مؤثر و مورد قبول عامه مردم میباشد که شامل حال اکثریت اهالی یک کشور بشود و اکثریت افراد یک مملکت را از نظر در آمد سرانه و بهداشت و فرهنگ و مسکن در وضع بهتری قرار بدهد قانون مترقی اصلاحات ارضی که به اشکار و حمایت شاهنشاه معظم با موقع اجرا در آمده و مرحله اول اجرای آن با موفقیت کامل با تمام رسیده و مقدمات اجرای مرحله دوم فراهم میگردد علاوه بر آنکه باعث بهبود وضع ۱۵ میلیون کشاورزان ساکن بیش از ۴ هزار قریه ایران که از محروم ترین طبقات این کشور بودند میشود بلکه رونق کار آنان و بهبود وضع عده کثیری شهر نشین اعم از تاجر و کسبه و اصناف مختلف میگردد و اثر مستقیم در صنایع کشاورزی کشور میگذارد آقایانی که یاد داشت مرقوم میفرمایند بنده ضمن اظهار اطاعت خواهش میکنم اسم خودشان را هم مرقوم بفرمایند تا بدینم کیست چون بعضی ها واعظ غیر متعظ هستند این یادداشت را کسی مرقوم فرموده است که خودش سه ربع ساعت صحبت کرده الفای رژیم منحوس را باب و رعیتی بیش از سه ربع اهالی این کشور را که در قیود قرون وسطائی گرفتار بودند آزاد ساخت و با آنان حق انتخاب تصمیم مستقیم و مستقیم در سر نوشت خودشان اعطا نمود و این بزرگترین مأموریت برقراری عدالت اجتماعی در جامعه ایرانی بشمار میرود

بی شک با این اقدام شجاعانه سطح کشت افزایش خواهد یافت و میزان محصول در واحد سطح بالا خواهد رفت و دولت با رشد فنی و کمک های مالی کشاورزان را که از طریق توسعه شرکتهای تعاونی روستائی یاری خواهند نمود تا بتوانند اساس اقتصاد ملی ما را که از روستاها مایه میگیرد تسبیح و رونق بخشند جنگلهای ایران که ثروت خدادادی محسوب میشوند و سرچشمه فیاض لطف و مرحمت الهی بشمار میآیند با بهره برداری غیر صحیح و ظالمانه در معرض خطر جدی قرار گرفته است گاهی بمناطق جنوبی و کوبوری ایران که زمانی سرسبز و پراز درختان پر برکت جنگلی بوده اند و بر اثر آرزو و طمع بی خبران قطع و منهدم گردیده و بجای درخت و غلف و سبزه، ریگ روان جانشین شده، ما را به مخاطراتی که بهره برداری غلط از جنگل ها در بردارد

متوجه میسازد) دکتر اسفندیاری - احتیاج بوده نفت نبوده، از جنگل ها استفاده کردند) احتیاج را میتوان جور دیگری رفع کرد بر اثر جهل بوده، ملی شدن جنگلها علاوه بر آنکه ما را از تقریب این سرمایه ملی مصون و محفوظ نگه میدارد نسله های آینده این را متوجه و شکر گزار مال اندیشی و تدابیر عاقلانه نسل حاضر میکند (صحیح است)

پیش بینی تأسیس وزارت جدید آب و برق علاقه و توجه شدید دولت را در اهمیت نقشی که آب و برق در توسعه امور کشاورزی و صنایع و این نیازمندیهای روزمره افراد دارد نمایان میسازد (صحیح است)

بدون تردید در کشور ایران که بعلل جغرافیائی جزء کشور های خشک محسوب میشود آب نقش حساس و مهمی در زندگی روزمره افراد دارد متأسفانه قسمت عمده منابع آب کشور ایران بعلت عدم رعایت اصول فنی هدر میرود و از دسترس ما خارج میشود همچنین اقدامات پراکنده و متفرقی که از طریق مقامات مختلف نسبت بامور آبیاری و با برق مبدول میگردد چون دارای نقشه و هدف واحدی نمیشاد نتیجه مطلوب را با مقیاس وسیع که لازم میزند گوی امروزه ملت هاست غایب نمینماید

دولت جناب آقای منصور بدیرویی از منوبات خیر خواهانه ملوکانه با احداث وزارت جدید آب و برق مسمم است تمرکزی باین امر بدهد و از اعتبارات و عوامل کارگذا کثیر استفاده را بنفع کشور بعمل آورد (صحیح است) حفظ و تنقیه قنوات، ایجاد تسهیلات لازم برای حفر چاههای عمیق و بکار انداختن برق های حاصله، از جمله اقدامات مفیدی است که در توسعه کشاورزی و صنعت ملی مأمور و مفید واقع خواهد شد (صحیح است)

نظر بمراتب بالا که در برنامه دولت قید و انجام آن تعهد شده است و نظر باینکه افراد دولت جناب آقای منصور همگی امتحان لیاقت و کفایت و صمیمیت خود را در انجام خدمات صادقانه داده و مورد قبول افکار عمومی هستند علیهذا مهندسین اصلاحات ارضی مجلس شورای ملی ضمن تأیید دولت ایشان موفقیت معظم له و وزیران کابینه جدید را آرزو میکنند (احسن)

و انشاء الله مجلس شورای ملی با دادن رأی اعتماد

بدولت جناب آقای منصور ایشان را در انجام آمل و آرزوهای ملی ما کمک و یاری خواهد کرد.

رئیس - آقای یغمائی کیهان بعنوان موافق مشروط صحبت میکنند.

یغمائی کیهان - پیشنهاد کفایت مذاکرات تقدیم کرده بودم.

رئیس - با کفایت مذاکرات موافقت یا صحبت میفرمائید؟

یغمائی کیهان - با کسب اجازه استدعا میکنم با دداشت بد بنده عنایت فرمائید وظیفه ام را خوب میدانم، باختصار از عرضم را بعرض خواهم رسانید چون میدانم خسته شده اید و وقت تنگ است بنده از مقام ریاست و لیدر فرا کسیون اکثریت و هم چنین لیدران فرا کسیونهای مردم و مستقایی تشکر میکنم که باز حوصله فرمودند که بچند سطر از عرض بنده توجه بفرمایند ژست امروز مجلس بسیار عالی بوده خلل پذیر بود هر بنا که می بینی - مگر بنای محبت که خالی از خلل است (احسن - احسن)

بعکس آنها که تصور میکردند امروز در بر نامه دولت خدای نکرده تشبیبی در مجلس ایجاد بشود و این رویه محسودان و کونه نظران است خوشبختانه مجلس نشان داد که مجلس انقلابی است و استعداد عالی دارد و میتواند مطالب را خوب تجزیه و تحلیل کند (احسن) حوصله ای که دولت بخرج داد هر کس بهر طریقی از هر راه بهسر کیفیت نخست وزیر با کمال درایت گوش داد باز هم مورد تشکر شخص بنده است (صحیح است)

در قاموس عرف و سیاست جمله بسیار کوتاهی هست در عین حال بسیار حساس بنام تراکت سیاسی این تراکت سیاسی امروز در پارلمان بخرج داده شده و در شان دولت و در شان پارلمان است که در آینده هم در تمام مراحل این تراکت سیاسی را انشاء الله بخرج بدهد تا همین صمیمیت و همین محبت بهمین صورت که ملاحظه میفرمائید باقی بماند (انشاء الله) اگر خدای نکرده در آینده این تراکت سیاسی این جمله معتبر بخرج داده نشود مطمئن باشید روش غیر از این خواهد بود آنچنان خواهد شد که با اشخاص عمل خواهند کرد این را بنده لازم دانستم که مانوری که امروز نشان داده شد بی مقدمه نبود. نشستند گردانندگان محترم

لیدرها توافق کردند که بیک صورت بسیار جالب و مستحسبی برنامه دولت را تجزیه و تحلیل کنند و انشاء الله بتصویب خواهد رسید. همانطوری که بعرض رسید بنده یکی از اعضای کوچک فرا کسیون مستقل هشتم و با اینکه افتخار عضویت این فرا کسیون را دارم بسیار بجاست رأی اعتماد خواهم داد و دولت جناب آقای منصور هم مورد اعتماد فرا کسیون مستقل خواهد بود و هست ولی بنده چون بنام موافق مشروط نام نویسی کرده ام با کسب اجازه در پنج و شش دقیقه مطالبی که لازم است بجناب آقای منصور که مورد تأیید بنده است تذکر میدهم در جلسه قبل جناب آقای نخست وزیر فرمودند ما از افرادی که دارای استعداد هستند و صالح هستند در کار دولت و سایر امور مملکتی استفاده خواهیم کرد. بسیار بنده امیدوار شدم که مقامات و مناصب موقبل یکدسته بخصوصی نیست و اگر در مملکت خارج از دستجات سیاسی و احزاب افراد مجرب و فهیم و مطلع که عمری بصداقت خدمت کرده اند پیدا بشوند از وجود آنها در راه پیشرفت و خیر و صلاح کشور استفاده خواهد شد و این همان مطلبی است که بنده انتظار داشتم بنام جمله تراکت سیاسی و این واقعاً باید در شان دولت خدمتگرای باشد که مورد توجه و عنایت ذات اقدس شهر یاری است جناب آقای نخست وزیر در مجلس شورای ملی همانطور که خودتان فرمودید علاوه بر فرا کسیون ایران نوین دستجات سیاسی دیگری هم هست که اینها خودشان نیستند اینها نماینده چند میلیون از ملت همین کشور هستند که همه با هم بصورت انقلاب شاه و مردم بخانه ملت راه پیدا کردند (صحیح است)

عقاید و نظرات آنها باید آزادانه در پارلمان بیان بشود تا حدودی که بهخیر و صلاح مملکت است مورد استفاده قرار بگیرد و امیدوارم لیدر محترم فرا کسیون اکثریت و همکاران محترم این فرصت را به سایر دستجات سیاسی در آینده در این مجلس بدهند خوشبختانه دولت از شما است و مورد اعتماد ما هم هست این مطالب باید امروز در برنامه دولت گفته شود که اگر در آینده خدای نکرده بی محبتی دیده شد ما آزاد بگذارید در بیان عقاید و چون پارلمان حکومت عدد است و همیشه اکثریت باشما است و انشاء الله باز هم باشد ولی باید از این تراکت سیاسی حتماً استفاده بفرمائید مسلماً به صلاح مملکت و خدمت

به شاهنشاه و در طریق خدمت ب مردم خواهد بود و لاغیر (احسن) بر نامه دولت از نظر تتر بندی عبارات و الفاظ و کله هائی که باید در آینده انجام بشود حقا و انصافاً میشود گفت تا اندازه ای خوب تهیه شده ولی بدانید جناب آقای نخست وزیر همه امیدواری دارند که این فکر نو و این افراد تحصیل کرده و دانشگاهی، آنهایی که سه سال است مطالعه میفرمایند، امیدی دارند مردم به عمل این برنامه، حوصله شاه این مملکت، حوصله مردم این مملکت دیگر از الفاظ و عبارات سر آمده است (صحیح است) زمان در دنیای فعلی زمان عمل است. ما از پیشگاه قادر متعال مسئلت داریم خدایند شما را یاری کند که در این راه موفقیت داشته باشید و با کمال صداقت بشما اطمینان میدهم چون مورد حمایت ذات بندگان علیحضرت همایون شاهنشاه هستید در کمال عقا و صمیمیت تا آنجا که راه صواب میپیمائید و بک خدمتگزار واقعی باشید با کمال افتخار و جدیت و کوشش از شما پشتیبانی میکنیم این وظیفه ما است این وظیفه است که انقلاب شاه و مردم در اختیار ما گذاشته ما را موظف

باین کار کرده غیر از این کاری نداریم اگر قضاوت قبل از جناب بکنیم، ظلم است گناه است شما هنوز کاری نکرده اید تازه داخل گود شده اید ما از کنار گود از خارج با چشمهای تیزبین مراقب اعمال دولت هستیم اگر راه صواب رفتید جاگر شما هستیم خدمتگزار مملکت خواهیم بود هر نظری داشته باشید در طریق صواب بشما خدمت خواهیم کرد اگر خدای نکرده غفلتی پیش باید بماند بما حق بدهید بر عایت همان تراکت سیاسی و عقیده پارلمانی در اینجا حقایق را برای ذات اقدس شهر یاری و مردم بیان کنیم و بعد البته صلاح باشد تصمیم از مقامات بالا و خواسته مردم اتخاذ خواهد شد و امیدوارم همیشه این تتر در طریق خدمتگزاران دولت فعلی باشد و دولت موفق باشد این آرزوی ما است امید مملکت همین است امید ما هم فعلاً همین است جناب آقای خواجه نوری با تمام ارادتی که بنده بایشان دارم و خیلی احترام بایشان میگذارم مرد اصولی هستند فرمودند که ما دانشگاهها جمع شدیم تری نوشتیم بر نامه ای نوشتیم وضع مملکت ایجاد میکرد بر نامه را بک مشت تحصیل کرده دانشگاهی بنویسد تا خلائی که بین افراد هیئت حاکمه بوجود آمده است بر بشود و مرتفع بشود جناب آقای

خواججه نوری تتر تحصیلی قلابی هم در این مملکت هست البته دانشگاهها بسیار مورد احترام ما هستند کمال علاقه را بوجود آنها داریم بوجود آنها افتخار میکنیم اما کمتر امینی هم توی این مملکت هست تتر دکتری هم دارد پدر این مملکت را در آورد کاری بروز این مملکت آورد که قرن ها وقت لازم است تا این بدبختی را این ملت مرتفع بکنند من خودم ناظر بودم شاهد بودم آقای خواجه نوری بقول همکار عزیز ما آقای فولادوند چنان ابروئی بوخ این مملکت کشید که این ابرو با هیچ اسیدی پاک نخواهد شد جناب آقای خواجه نوری قبول دارم شما مورد احترام هستید ولی کلاه صحیح محدود نه حدود دانشگاهی نیست آقایانیکه اینجا تشریف دارند میدانند که تتر تحصیلی قلابی مهندسی، دکترا، لیسانس، دیپلم در این مملکت زیاد دیده شده همه خوب نیستند البته بیشتر شان خوب هستند شاید صدی هشتادشان خوبند و قابل احترامند و باعث افتخار مملکت هستند اما باید توجه بفرمائید که مبادا خدای نکرده کار بدست دکترا امینی ها بیفتد بنده با صراحت میگویم آرزوی من که وارد این خانه مقدس شده ام قسم خورد ام و از سر هم گذشته ام مطمئن باشید حرفهایم را همیشه خواهم زد ولی اجازه نفرمائید کار محدود بشود که خدای نکرده مملکت باز بدست دکترا امینی ها بیفتد دیگر نه شاه مملکت نه مردم این مملکت طاقت و تحمل این بی تربیتیها را ندارند و دیگر زمان طاقت این کارها را ندارد وای بوقتی که روزگار کثافت کاریهای دکترا امینی ها در این مملکت تکرار بشود ما دیگر مهلت با آنها نخواهیم داد مادام که در خانه ملت خدمت میکنیم وظیفه داریم که این مهلت را با آنها ندهیم این را بنده باید هشدار بدهم در مورد فرهنگ بنده با اینکه فرهنگی نیستم و شغل بنده ۲۵ سال است که کشاورزی است امروز بدون داشتن یک وجب ملک شخصی بدون داشتن یک متر ملک چهل هزار تن چغندر تولید میکنم اما در این مملکت هست این را بنده بدولت جناب آقای منصور عرض میکنم تمام دستگاه در اختیارشان هست فردا میتواند این سبب را کت تولیدات کارخانجات قند تحقیق کنید سال گذشته ۴۲ هزار تن شکر کمی که بنده افتخار مدبر عاملیش را داشتم چغندر

تجربان کارخانجات قند داد (احسن) بنده راجع به کشاورزی انشاء الله اگر فرصت بود با اجازه آقای نخست وزیر و وزیر محترم کشاورزی در بودجه دولت صحبت خواهم کرد اینجا حالاجای صحبت نیست راجع به فرهنگ يك وقتی بنده بنا باقتضای محل افتخار عضویت شورای عالی فرهنگ خراسان را داشتم يك بخشنامه ای از وزیر فرهنگ وقت دیدم که باز هم مریبوط بدولت آقای دکتر امینی بود آقای حبیبی مدیر کل فرهنگ خراسان که حالا در شیراز تشریف دارند این بخشنامه در اقزانت فرمودند وزیر فرهنگ وقت بخشنامه کرده بود که هفت هزار نفر دانش آموز در کلاس ششم دبستان را که جابرای پذیرفتن آنها ندارند مردود کنند این جنایت است باید دولت جناب آقای منصور فکری بکنند که این بخشنامه ها در این مملکت تکرار نشود و آن دولت ها هم همین برنامه ها را آوردند جناب آقای خواجه نوری وزیر فرهنگ وقت هم همین برنامه ها را آوردند و این ملت را شیره مالیدند این بخشنامه هست هر وقت خواستید بنده تعهد میدهم که با فورم خدمت شما بدهم اطفال معصوم ما را با این فقر و بدبختی بعد از شش سال تحصیل عمداً مردود بکنند که چایز ایشان نیست این ظلم است راجع به بودجه کشاورزی مختصر آید حضور جناب آقای وزیر کشاورزی عرض بکنم موضوعی که بابد با آن خیلی وقت بفرمائید موضوع تشکیل شرکت های تعاونی است تشکیل شرکت های تعاونی یکی از مطالب اصولی مملکت است بر نامه اصلاحات ارضی بسیار مقدس و واجب الاحترام است خود بنده در خراسان سنگ به سینه میزدیم برای اینکه کار وظیفه بنده بود اما الان شما مالک فعلی را با دهقان عزیز فعلی را مثل اینکه يك کمی و لش کردید اگر بامید این شرکت های تعاونی باشید که بنده خاطرۀ تلخی از آن دارم میترسم این کار به سر منزل مقصود نرسد (صحیح است) این بحث خیلی مفصل است جناب آقای وزیر کشاورزی توجه بفرمائید کادرفنی نیست کادر تحصیل کرده نیست کار بدست يك عده چاقو کش دکاندار و عطار و دوره گرد محلی افتاده و در اطراف و در دهات بعنوان شرکت های تعاونی بازمزاحم شده اند بنده از پشت این تریبون تعهد میکنم این مطلب را حضور آقای وزیر کشاورزی ثابت بکنم در منطقۀ آنکه

افتخار خدمتگزاری نمایند گیش را دارم باید کادرفنی کادرفنی کرد و باید وسایل در اختیارشان گذاشت نهدف عالی انقلاب اجرا بشود آنها را نباید باختیار خودشان گذاشت محتاج همه نوع کمک هستند جناب آقای نخست وزیر صنایع داخلی ما احتیاج تقویت دارد خوشبختانه در این برنامه مختصراً اشاره شده اما تقویت سالم نه زدوبند و سودجویی کار فرمایان، باید اجازه بفرمائید که تقویت سالم گذاشته شود و ارشاد و هدایت بشوند نظریات مفیدی با نهاد داده بشود آنهایی که فاسدند تصفیه بشوند آلوده ها از این يك ها جدا بشوند تا با برنامه های سالم لاقط بقیه هم خراب نشوند این برای برنامه داخلی فوق العاده ضروری است در مورد صنعت قند مطلب خیلی حساس است مملکت ما خیلی احتیاج دارد ما از تمام مالک نظیر مستعدتر هستیم در خراسان هم بنده افتخار خدمت داشتم صنعت قند در ظرف شش سال به چهار برابر تولید ترقی کرد به ده برابر فعلی اش هم استعداد دارد چون خاک و آب و آبهای تحت الارضی دارد سد های کوچک دارد اگر يك برنامه مفیدی گذاشته شود برای ایران در صنعت قند بنظر بنده از سایر صنایع منهای صنایع ذوب فلزات بسیار مهم تر و گرانتر است خوشبختانه با وجود وزیر محترم اقتصاد بحمد الله جوان تحصیل کرده ایست و سابقاً هم مورد حمایت مجلس بودند و حالا هم هستند يك پروانه ای جدیداً برای خراسان صادر شد و بنده هم چند روز قبل اینجا تشکر کردم امیدوارم مقداری از این درد ها دور بشود همچنین در سایر نقاط این را چون بنده این خراسان میدانم در اینجا عرض کردم اما این مملکت هم جای استعداد دارد باید عمل بشود مخصوصاً در نقاط مرزی و گویر و خراسان و بلوچستان و سیستان بکلی از دست رفته است بکلی تولیدش از دست رفته است تمام مردمش متواری شده اند تمام خط شمال که تشریف ببرید میگویند من سیستانی و بلوچستانی هستم (صحیح است) این فقر و عدم تولید و اداری کرده که برود بایستی آنجا هائی که الا هم فالاهم است و واجب ترند آنجا ها برسید ولو به حوزه انتخابیه بنده برسید اینها باید در برنامه دولت يك برنامه تولیدی از نظر مناطق مرز نشین و عشایری و هم چنین آنهایی که در دولتهای گذشته خیلی محرومیت کشیده اند نظر گرفته شود بنده عرض کرده سیستان و بلوچستان شاید واقعا ۲۵ سال است محرومیت

کشیده اند بنده در خاتمه عرض کنم چون وضع نظم را تغییر دادیم با سخنرانی جالبی که از طرف همکاران شد مطالبی که داشتم با اجازه همکاران و هیئت محترم دولت گذاشتم برای بودجه دولت در خاتمه بنده لاعلاج از تذکر يك مطلب اصولی هستم و آن این است که جناب آقای منصور تا این مملکت تشکیلاتی بشود رفت و آمد دولتها و تغییر بزنامه ها و عقیده ها در سر نوشت مملکت خیلی مؤثر نیست بیاید جناب عالی یاد کار بگذارید از خودتان، مملکت را تشکیلاتی بفرمائید که اگر انشاء الله دولت جناب عالی ده سال بیست سال دوام پیدا بکنند اگر بکروزی خسته شدید و خواستید تشریف ببرید بگری آمدم جناب عالی باز تمام این زحمات را بهم نزنند بدبختی مملکت ما اینست که همیشه دچار آزمایش دولت ها است (صحیح است) مردم تقصیری ندارند رئیس مملکت هم که ذات اقدس شهپر یاری است همیشه در عقایدشان ثابت بوده اند همیشه ارشاد فرموده اند پس این بر دولتها است که اساس و پایه دولتها را متزلزل نکنند بنده مصرأ از طرف فراکسیون مستقل و از طرف سایر همکارانم استدعا میکنم و تقاضا دارم بیاید ضمن خدماتی که میخواهد در برنامه دولت انجام بدهد که متأسفانه بنده در برنامه نامی از تشکیلات ندیدم تشکیلات صحیحی برای مملکت پی ریزی بفرمائید مثل سایر ممالک مرفعی که با آمدن و رفتن دولت ها عام از حزب باجه آن در اساس آن تشکیلات نتوانند تغییری بدهند انجام برنامه ها بر اساس آن تشکیلات پی ریزی بشود این تقاضای بنده است و امیدوارم با دادن تشکیلات صحیح و با عملی کردن این برنامه ای که هیئت محترم دولت بده مجلسین داده است عمل کنند، آنچنان عملی که مورد رضایت شخص اول مملکت و موجب رضایت مردم شریف مملکت باشد و ما در سهم خودمان از درگاه خداوند متعال مسألت مینمائیم که جناب عالی و وزراتان را در عملی ساختن این برنامه موفق و منصور بدارد (انشاء الله) و ما روزی را بدبینیم که همه بیائیم تا تک بجای انتقاد همه بجناحی تبریک و احسن بگوئیم و به پیشگاه ملت و به پیشگاه شاهنشاه ایران تقاضا کنیم که شمارا تقدیر بکنند (احسن است - احسن است) آمین یا رب العالمین

حیدر صائبی - بنده افتخار دارم بنمایند کی از طرف گروه کارگران ضمن تأیید دولت جناب آقای منصور بعنوان موافق برنامه دولت عرضی بسمع نمایند کان محترم برسانم همکاران عزیز بنده انقلاب عظیم شاه و ملت ما مانند صاعقه ای بساط کهنه و فرسوده قرون وسطائی را درهم کوبید و يك فورم اجتماعی و سیاسی و اقتصادی نوینی بوجود آورد و امکانات پیشرفت و ترقی کشور را از هر جهت آماده و مهیا نمود یکی از ثمرات انقلاب، شما نمایندگان واقعی ملت هستید که در سر نوشت مردم و مملکت رل مهم و اساسی را بعهده دارید و دولت جناب آقای منصور هم زائیده ثمره انقلابت سفید شاه و ملت است.

برنامه دولت نیز همانطوریکه ملاحظه فرمودید مولود همین انقلاب و از منویات ذات اقدس شاهانه الهام گرفته است (صحیح است)

در مورد بهبود وضع کلی کارگران و زحمتکشانشان ایران یعنی نیروی مولد ثروت که در برنامه دولت پیش بینی شده است برای اینکه وقت نمایندگان محترم گرفته نشود فهرست و احوال مختصر اشاره ای بآن بفرمائیم.

۱ - مسئله سهم کردن کارگران در سود کارخانجات که یکی از اوج انقلابی شاهنشاه میباشد و تصویب ملی رسیده است، اجرای کامل آن که مورد توجه دولت جدید میباشد سبب خواهد شد که کارگران نسبت به امور صنعتی و آینده خود بیش از پیش علاقه مند و امیدوار شوند بعلاوه تشویق خواهند شد که در حفظ و حراست ابزار کار خود که همان ماشین آلات صنعتی کفور میباشد وقت و مراقبت کامل بعملا آورند و چرخهای صنعتی کشور را سریعتر به گردش در آورند و از فعالیت تولیدی خود بهره بیشتری بدست آورند که ثمرات آن نتیجه نصیب کارگر و کارفرما خواهد شد.

۲ - تقویت سندیکا های سالم کارگری در مملکت باعث خواهد شد که کارگران بتوانند در مجامع کارگری شرکت جویند و علاوه بر اینکه در مورد نیاز مندیهای خود غور و شور مینمایند اجتماع آنها خود مکتب گرانتهائی است برای بالا بردن رشد فکری و اجتماعی آنها.

۳ - تعمیم بیمه های اجتماعی کارگران نیز یکی از خواسته های دیرینه کارگران است که مورد توجه دولت جناب آقای منصور قرار گرفته است.

رئیس - آقای حیدر صائبی بعنوان موافق بفرمائید

۴ - مسئله مسکن برای کارگران که اکثر امعل هستند و مستاجر بودن برای آنها مشکل و معضل بزرگی میباشد - که خوشختانه دولت به این امر حیاتی نیز توجه کامل مبذول داشته است. (اصحیح است)

۵ - همانطوریکه در بر نامه دولت ذکر شده - تقویت صنعت و حمایت از صنایع داخلی و ایجاد کارخانه ذوب آهن که خود مادر صنایع نامیده میشود باعث امیدواری کارگران شده و در بالا رفتن ارزش نیروی انسانی و رفع بیکاری اثرات عمیقی را در بر خواهد داشت.

بهر جهت کارگران مملکت رجا و ائق دارند که دولت جناب آقای منصور یا ارشادور آنها نمایندهای مدبرانه شاهنشاه و همکاری مجلس شورای ملی گامهای مهم و مؤثر و سریعی در راه پیشرفت مملکت و عظمت کشور بر خواهد داشت.

و چون بر نامه تقدیمی دولت نوید انجام اصلاحات بالا را که خواسته دیرین کارگران و زحمتکشان کشور است میدهد - از این لحاظ نمایندگین کارگران مجلس شورای ملی از طرف کلیه کارگران کشور دولت جدید را تأیید نموده و وفیقیت جناب آقای منصور و همکاران محترم ایشان را که همگی مورد احترام قاطبه کارگران کشور هستند از خداوند متعال خواهانیم.

آقایان دهقانان بوسیله بنده یادداشتی فرستادند و دولت جناب آقای منصور را تأیید کردند و موافقت خودشان را اعلام فرمودند (احسن - احسن) (جمعی از نمایندگان - رأی - رأی -)

رئیس - تیمسار نوزاد صحبت میفرمایند و سپس آقای دکتر مهدب و تمام میشود.

سرلشکر نکوزاد - بنده خیلی معذرت میخواهم که با وضع خسته همکاران محترم و هیئت محترم دولت مصدع میشود ولی سعی میکنم عرایض را باختصار بعرض برسانم. (احسن.)

بطوریکه از بدو تأسیس دوره بیست و یکم مجلس شورای ملی مشاهده شده نسبت به بر نامه دولت سنت پارلمانی بر این نکته استوار گردیده که از طرف زبان و گفتار، مخالف و موافق را نمیتوان از هم متمایز نمود و تشخیص داد مگر در لوحه اسم نویسی ستون مخالف و موافق مذاکرات مجلس؛ بنظر میرسد با تحول کنونی حق هم همین باشد چه در

ادوار گذشته مجلس - طرز فکر طوری دیگر بود عده ای از نمایندگان در حال رکود و با افکاری کهنه منطبق با زمان گذشته بودند عده ای پیشرو و مخالف با افکار آن دسته و بعضی هم اشخاص ناصالح و با افکاری ایران پر بادده وجود داشت که بهیچوجه و با هیچیک از افکار آن دو دسته هم آهنگ نبود و اینک با تحول کنونی انقلاب شاه و ملت عموم نمایندگان مردم همه یکدل و یک زبان در راه پیشرفت و بشمر رساندن این انقلاب پیش میروند و بجز این هدفی ندارند. نیت اکثریت و اقلیت و منفردین همه و همه در این محور دور میزند پس مخالفی در اصل وجود ندارد.

همکاران محترم هم که تذکرات اصلاحی بدولت دادند مطلقاً نظرشان مخالفت با دولت حاضر، دولت مبعوث شاهنشاه نیست بلکه منظورشان توجه بیشتر دولت بان نکات بود بنظر اکثریت قریب با اتفاق، همکاران محترم هم معتقداند بر نامه دولت بسیار دقیق و جامع تهیه شده که اگر عشری از اعشار آن در دوره موجودیت این دولت انجام شود ایران ما گلستان و آرزوهای موکلین ما بر آورده میشود. مخالفت و یا موافقت مشروط من بمنظور توجه بساین اصل است که از این دو صد گفتار نیم کسرداری دیده شود و بفرمایش جناب آقای منصور پس از این گفتار نیک، کردار

نیکش نیز هویدا شود شاهنشاه هنگام معرفی کابینه خطاب باعضاء دولت فرمودند بانک نائیدهم تاخیر در کار جایز نیست آقایان ملت نشند اصلاحات و سرعت در کار است شاهنشاه چه برای دولت ها و چه برای ملت هدف را مشخص ساخته اند برای وصول بان مقصود و هدف مقدس دیر گتیو و سمت را تعیین فرموده اند - اینک با دستگاه عویض و طویل دولت است که از این سیر منحرف نشده و با برخورداری از توجهات خاصه شاهنشاه و تقویت قوای تقنینیه در ا کمال بشمر رسانیدن نیت شاهنشاه گامهای سریعی بر کارند آقایان ناخدا ایستد سکان کشتی متلاطمی را بدست میگردد و برای رسانیدن آن بساحل نجات فرامینی صادر مینماید و خدمه را رهبری میکند اگر بر سنبل و کارکنان کشتی همه با هم در راه انجام این فرامین کوشش نکنند که مقصود حاصل نمیشود و سلامت جمع بدست نمی آید.

یکی از مشکلات دولت آقای منصور هم آهنگ ساختن عمل کارمندان دولت و وزارتخانه ها است که باید همه بسوی یک هدف و مقصود پیش بروند بطور مثال باستحضار

میرساند شاهنشاه در تشریف فرمائی و نزول اجلال بلرستان برای رفع نیازمندیهای این منطقه و توجه بحال اعمالی و ساکنین آن خطه که در حقیقت همگان جانبازان ذخیره شاهنشاه هستند اوامری فرمودند که تیمسار سپهد ریاحی همرا یادداشت نمودند و قطعاً بموقع هم باستحضار دولت و وزارتخانه های مربوطه هم رسانده اند شش ماه از آن موقع میگذرد منهنم بسمت نماینده مردم مشغول دوندگی در این وزارتخانه و آن وزارتخانه هستم لکن تاکنون نتیجه مطلوبی حاصل نشده حال با اینکه باصلاح موجبات کار فراهم و موانع مفقود بوده با توجه بحسن نیتی که جناب آقای علم در اجرای اوامر ملوکانه و خدمت باین مردم داشته اند و من باین حسن نیت ایمان کامل دارم چرا مسئولین تاخیر در کار را حین شمر ده اند؟ بنظر من باید آنها در عده هم آهنگی دستگها تجسس نمود، با آنکه دولت باین موضوع توجه داشته و در بر نامه دولت هم باین نکته اشاره شده است دولت را از آن بر خنذر میدارد.

در صفحه ۸ بر نامه طبع و توزیع شده دولت بند ۳ مورد آبادانی دهات و شهرها چنین متذکر شده اند:

« ما برای آبادانی روستاها کلیه منابع ملی را مجهز میکنیم و عقیده داریم که تحولات واقعی و حقیقی اقتصادی و اجتماعی از اولین واحد تقسیمات کشوری یعنی دهستان آغاز شود و این همان چیزی است که ملت طالب آنست و مزاجات ما نمایندگان هم بوزارتخانه ها و مأمورین دولت و متشدیان امور برای تسریع در تحقق بخشیدن باین آرمان است که مقدمه عرایض را روی آن استوار ساخته و با بیانش موجبات تصدیع ذوات معزز و حضار محترم را فراهم نمود.

آقایان چنانکه پس از افتتاح مجلسین موقع تشکیل و معرفی دولت جناب آقای علم باستحضار رسید من با دولت ایشان موافق مشروط بودم و بدین مناسبت بدولت معظم لدرای موافق دادم که منتخب و مبعوث شاهنشاه بودند و متذکر گردید چون شاهنشاه را سبب استقلال میهن میدانم و بکواهی جامعه و عموم هم میهنان شاهنشاه قبل از هر چیزی برای اغتالی عظمت ایران عزیز بوجود آوردن رفاه و آسایش پرورش یافتگان این آب و خاک کوشش میفرمایند و سر مشق

میهن دوستی و از خود گذشتگی برای همگان میباشد قطعاً است دولتی که مبعوث چنین شاهنشاهی است مبعوث ملت است منم که نماینده مردم هستم بدین دولت رأی موافق خواهم داد. مخالفت با موافقت مشروط هم بمنظور تذکر و توجه بهم آهنگ ساختن مجریان این تحول و سرعت در کار می باشد.

ضمناً جناب آقای منصور باید باین نکته توجه داشته باشند توفیقی که از این دولت هست شاید از دولت پیشین تا این حد نبوده است چه اینک ریاست دولت را رجلی در دست گرفته است که خود از پایه گذاران این نهضت بوده در مجلس شورای ملی هم لیدر فزا کسیون اکثریت ایران نوین و در خارج مجلس هم دبیر کل حزب ایران نوین بودند با دارا بودن چنین مزایائی اکنون دولت خود راهم از مردانی درستکار عالم موافق و کار آورده و میهن پرست چون تیمسار ان سپهد ریاحی سپهد طبعی و چهار نفر دیگر از بین وزرای خوشنام و مثبت دولت گذشته، سه نفر از بین بهترین همکاران مجلسی ما و قیافه های جدید هم آنچه که مسلم است از جوانان عالم و فعال هستند تشکیل داده اند. ما نمایندگان ملت از ایشان و دولیشان انتظار داریم ندبا صحبت بلکه عملاً هم گام و هم آهنگ با تحول و انقلاب پیش برسوند و بلاخص با احتیاجات ساکنین نقاط دور از مرکز و عشایر نشین توجه خاصی مبذول بفرمایند تا قسمتی از حوائج این مناطق حقیقتاً رفع شود اینک عرض کردم حقیقتاً اینست که تنها وعده و وعید نباشد و آئینه آثر ایشان خواهد داد اینک مزید توفیق خدمتگزاری جنابعالی و همکاران محترمتان را بدهم عزیز و شاهنشاه معظم از خدای بزرگ خواهانم، (احسن - احسن)

رئیس - آقای دکتر مهدب بفرمائید.

دکتر مهدب - بنده واقعاً هم سیاستگزارم از همکاران محترم خودم و هم تقدیس میکنم این صبر و حوصله ای که آقایان و خانمها نشان دادند (نمایندگان - مخصوصاً آقای رئیس) مخصوصاً در نشستن و نشیندن مطالب مختلف بنا بر این بابت این خود داری و صبر بنده که حق دارم ظیق آئینشام یک ساعت صحبت کنم پیش از پنج شش دقیقه صحبت نمیکنم و بقیه وقتم را بعنوان یادداشت تقدیم خانم ها و آقایان

میکنم. همکاران محترم مطالبی فرمودند و بعنوان مخالف و موافق صحبت کردند ولی بنده شخصاً در مطالب مخالفین هم مخالفتی ندیدم آنها هم در حقیقت مستقیم و غیر مستقیم این دولت و این برنامه ای که بمجلس تقدیم شده تأیید کردند و دلیل این تأیید بنظر بنده نه تنها اصالت و قاطعیت و جامعیت این برنامه است که تقدیم مجلس شده بلکه شخصیت و زرائعی است که در این کابینه شرکت دارند (صحیح است) جنبه های مختلف برنامه دولت از لحاظ مختلف مورد بررسی همکاران محترم قرار گرفت من فقط این چند دقیقه ای که آقایان بدینده اجازه فرمودند از لحاظ مدیریتی که در این برنامه دیده می شود مطالبی عرض میکنم این ناراحتی که بین مردم از لحاظ دستگاههای دولتی بوده که همه ما واقف هستیم مردم اصولاً از دستگاههای دولتی ناراضی بودند و نسبت بان بدین، علت اساسی این بدبینی یکی نداشتن مدیریت صحیح سازمانهای اجرایی بوده (صحیح است) آقایان تأیید فرمودند و تذکر داده شد که دولتهای سابق هم برنامه های خوبی تقدیم مجلس کرده اند. باوجود این، عدم رضایت نامحدودی بین مردم باقی مانده و دولتها نتوانستند منویات بلندشاهانه را اجرا بکنند یعنی کاملاً اجرا بکنند علتش باز هم نقص در تشکیلات سازمانهای دولتی بوده است و نداشتن مدیریت صحیح و علمی، بنده واقعاً بنده خودم خوشحالم و مغرورم که با بررسی اجمالی که در این برنامه میشود در این باره بطور خطی این لایحه جنبه های علمی جنبه های مدیریت بچشم میخورد (دیگر یاد داشت برای من نفرستید وظیفه خودم امیدانم) متشکرم در هر حال توجه دولت بمدیریت علمی در این لایحه دیده امی شود و حتی صحبت از اصول فنی و علمی مدیریت و بهبود روش ها شده و بنظر بنده شورای عالی اداری کشور بانعام کم توجهی ها که بعضی وقتها نسبت بان میشود خوب کار میکند و منبهم بنوبه خودم امیدوارم که این سازمان بتواند موفق شود و واقعاً موفقیتش شورای عالی اداری بزرگترین موفقیتست است که ممکن است نصیب ملت ما بشود و ما را از این ناراحتی نجات بدهد (صحیح است) در هر حال همانطور که عرض کردم میخواستم نسبت به تمام مسائل صحبت بکنم ولی

بگذارم و این ناراحتی و بی سامانیکه در بین بچه های مادر بسیاری از موارد دیده میشود از بین برود. باید برای موفقیت اودعا بنکنیم در هر حال، برنامه دولت مورد تأیید حتی مخالفین مشروط دولت قرار گرفت بنظر بنده از لحاظ اصول مدیریت خوب اجرا خواهد شد و این عوامل توجه شده و دلیل نیست که این دولت موفق نشود پس همه ما باید واقعاً پشت این دولت بایستیم و از خداوند بخواهیم که این دولت بیا این برنامه های جلایند موفق بشود و بتواند منویات شاه مملکت و مردم مملکت را آنطور که واقعاً باید و شاید بمرحله اجرا در آورد من از خداوند متعال توفیق خدمتگزاری دولت جناب آقای منصور را میخواهم و امیدوارم که همیشه منصور باشند و همکاران محترمشان هم مثل خودشان منصور بشوند (احسن - انشاء الله).

رئیس - آقای نخست وزیر.

حسنعلی منصور (نخست وزیر) - خواهران عزیزم، برادران گرامی، بنده بخودم اجازه میدهم بجای کلمه نمائندگان محترم خواهر و برادر خطاب کنم (احسن). برای اینکه این لطف و محبتی را که امشب از بگای شما دیدم و انس و الفتی که در مدت پنج ماه باشما گرفته ام این حس برادری، ارادت و دوزی خدمتگزاری را در من تقویت کرد شاید همگی تاحدی از افکار و نیات من در این مدت وقوف پیدا کردند کسانی که در امیشتناسند و دوستان جدیدی که بگروه افرادی که بمن مرحمت داشتند اضافه شدند، من امشب خیلی مفتخر و شاید ساعت دیر وقتی که در صاحت مقدسی مجلس شورای ملی منعکس است بهترین دلیل این مجلس انقلابی است و بکم است. روزهای دوشنبه صبح ساعت شرفیابی نخست وزیر حضور ملوکانه است بنده امروز این افتخار نصیب شد و فرمودند بعد از ظهر آیا ممکن است برنامه دولت تمام شود بنده عرض کردم شاید بدینمه شب بکشد احتمال داده میشود ولی بنده مطمئن هستم که این برنامه تمام خواهد شد يك شعف و خوشوقتی در سیمای رهبر عزیز من دیدم که این بهترین مؤید و تشویق کننده خانمها و آقایانی است که امشب باخستگی هنوز در این مجلس حضور دارند و ایشان کاملاً درک فرمودند و مؤمن و معتقد بودند که این مجلس واقعاً يك مجلس انقلابی و نمائندگان واقعی ملت ایران است چون حتی حاضر نیستند که يك روز وقت ملت

تلف بشود و دولت خدمتگرازی را که حاضر خدمت بملت است هر چه زودتر تأیید کنند که بکار خودش بتواند شروع کند (صحیح است) در اینجا صحبت زیاد شد و بنده باوجود اینکه از ساعت پنج لمبج مشغول خدمتگزاری بودم هیچ خسته نشدم چون هم استفاده کردم هم راهنمایی شدم و هم خودم را برای خدمتگزاری بملت بهتر آماده می بینم (احسن - احسن) صحبت از شروع کار دولت و تعیین این دولت شد شاید چاداشته باشد که بنده بطور خلاصه، چون شاید هیچکس بهتر از بنده نداند که این دولت چگونه سرکار آمد استنباط شد که صحبت از شایعات و حرفهای بود که قبل از روی کار آمدن این دولت زده میشد مثل اینکه ما طالب این مقام بودیم یا کاندید نخست وزیر بودیم بنده، اطمینان میدهم که بنده بخودم اجازه نمیدادم که چنین توقعی داشته باشم یا در پی جاه طلبی باشم (احسن) امروز که باشما بعنوان نخست وزیر صحبت میکنم افتخار دارم که این تشخیص را شخص شاهنشاه ایران فرمودند و تشخیص دادند که این دولت خدمتگرازی میتواند مرحله دوم برنامه انقلابی شاه و ملت را اجرا بکند بدینجهت مقدمات این کار طوری فراهم شده بود که اگر کسانی دیگر پیشقدم تشکیل يك جمعیت یا گروه مؤمن و معتقد اصول برنامه های انقلابی میشدند شاید این شانس خدمتگزاری و این اقبال خدمتگزاری بروی آنها رو میکرد (صحیح است) اولی ما از چند سال پیش توجه کردیم و در تمام مراحل عرض رهبر عالیقدر خود رساندم که نيات بلند ایشان باید با مطالعه دقیق علمی روی يك برنامه جامع توسعه اقتصادی و اجتماعی تنظیم بشود و بعضی ایشان رسید و پس از تأیید هر دولتی و هر خدمتگرازی که قادر بانجام آن باشد ما با استقبال آنرا حمایت میکنیم و بان نهایت علاقه بان کمک خواهیم کرد در اینجا صحبت از گروه دانشگاهی با غیر دانشگاهی شد ما خوشوقتم که از بین دانشگاهیان بهترین افراد، از بین اصناف خوش فکر ترین افراد، از بین کارگران نمونه با رز و برجسته از بین دهقانان نماینده واقعی اکثریت مردم و از بین صاحبان صنایع و بازرگانان و کسان دیگر واقعاً دور هم گرد آمدیم و اساس و شالوده يك برنامه آهنگ يك گروه معتقد مؤمن و نمایندگان واقعی ملت ایران را تشکیل دادیم (احسن) در اینجا

بنده در بر نامه دولت عرض کردم که این مملکت بهیچ وجه من الوجوه متعلق بیک گروه خاصی نیست و مملکت متعلق به تمام ملت است (صحیح است) و رهبر ما رهبر ملت ایران است و هیچ کس را بر هیچ کس ترجیح و ارجحیت نیست هر کس که بتواند خدمت کند مورد لطف و مرحمت و حمایت قرار میگیرد و اگر نتوانست خدمت کند هیچ دلیلی بر او نیست در مقابل ملت ایران بیپوده و بیصرف تلف کرد اگر ما نتوانستیم در اجرای این برنامه‌های عمیق و اصیل موفق شویم این توفیق توفیق ملت ایران و توفیق نمایندگان ملت ایران است و اگر نتوانستیم هر روز که احساس شد ما را کنار خواهند گذاشت یا خود ما کنار خواهیم رفت و کسان دیگری که قدرت بیشتری در اجرای امور مملکتی داشته باشند حسب الامر شاهانه زمام امور اجرایی مملکت را بدست خواهند گرفت بنده بهیچ وجه جاه طلبی فردی ندارم و این را در دوره زمامداری خود ثابت خواهم کرد من و همکاران من قصد خدمت بمملکت و اجرای برنامه‌های اصیل و عمیق شاه و ملت را داریم (احسن است) تصور میکنم تا زمانیکه برای نمایندگان مجلس شورای ملی چنین استنباط شود که این دولت خدمتگزار صادق این افکار است مورد حمایت همه قرار خواهند گرفت اعم از اینکه فراکسیون ایران نوین باشد یا مستقل یا مردم یا منفردین برای من همانطور هنگامیکه لیدر اکثریت بودم همگی را بیک چشم برادرانه و خواهرانه نگاه میکردم و امروز هم که رئیس دولت هستم بهمین نظر بهم احترام میگذارم (احسن است) و چون هر يك از شما نمایندگان حوزه‌ای هستید جزء این مملکت و منم رئیس آن دولت هستم بدون تردید هیچ گونه تبعیض و هیچگونه جدائی بین ما نیست (احسن است) راجع به برنامه دولت صحبت شد بنده نمی‌خواهم اغراق بگویم و خدای نا کرده احتمال داده شود که خودستایی کرده‌ام شاید برنامه دولت یکی از جامع ترین برنامه‌هایی باشد که در دوره مشروطیت ایران تقدیم شده (صحیح است) بنده همیشه اصرار دارم که نسبت به گذشته و نسبت به خدمتگزاران مملکت با نظر احترام بنسبم (احسن است) بطوری که این عمل شاید قدری خود پسندانه باشد و انتظار دارم که در آینده نسبت به ما هم همین انصاف برود (انشاء الله) باین جهت من از حضور

نمایندگان ملت استدعا میکنم که نسبت به برنامه‌ها که نقاط ضعفی ملاحظه میفرمایند ما را راهنمایی و هدایت فرمایند (احسن است) بر نامه دولت باید جامع باشد ولی نمیتواند شامل تمام جزئیات کار مملکتی باشد نظر وسیع نمایندگان محترم از لابلای الفاظ این برنامه میتواند جزئیات امور مملکتی را درک بکنند ولی اگر قرار بود که این برنامه کاملتر از این نوشته شود از حوصله طرح بر نامه دولت در اینجا خارج میشد ما تصور میکنیم چیزی از قلم نیانداخته‌ایم ما تصور میکنیم که بگذرد جزئیات و کلیات اساسی مملکت توجه شده است صحبت از لفظ و عبارت پردازی شد شاید جملات این برنامه زیاده نازیبی نباشد ولی در معنی و مفهوم آن بسیار نظر مثبت و اساسی در نظر گرفته شده شاید یکی از برنامه‌های دولتهایی باشد که روشهای اجرایی و تحولات حقیقی و اساسی و اصیل تشکیلات اقتصادی و اجتماعی مملکت پیش بینی شده است و توجه شده است قوانینش هم آماده است و روز پنجشنبه خدمت آقایان و خانمها، نمایندگان محترم تقدیم میشود بنابراین این جهت بنده تصور میکنم دولت چدوظیفه‌ای داشت که در مقابل آن تصور کرده است صحبت از این بود که فقط تنظیم بر نامه جلب اعتماد عمومی را نمیکند بنده هم کاملا مؤمن هستم ولی ما دولت مثبت و واقعی هستیم که ما باید کار بکنیم از الفاظ و لغات و عوام فریبی دوری کردیم چون نظر خاصی نداریم عقیده داریم که اوضاع اجتماعی و اقتصادی مملکت شاهنشاه ما را بر آن داشت که تحول عمیق ششم بهمین بنا بوجود بیاید + گر این انقلاب بدست شاهنشاه انجام نشده بود شاید امروز در صدر برنامه ما گفته میشد اصلاح ارضی سهمین شدن کارگران در مورد کارخانجات، آزادی زنان در حقوق سیاسی و اجتماعی، ملی شدن جنگلها، سپاه دانش، سپاه بهداشت و کلیه لوازم انقلابی در آن ذکر میشد دولت ممکن بود روی آن اشاراتی که میشد از لحاظ افکار عمومی بیشتر جلب توجه میکرد ولی این انقلاب بدست شاهنشاه انجام شده و ما سر بازان اجرای انقلاب هستیم (احسن است) بدین جهت نیازی به عوام فریبی و الفاظ و لغت پردازی نداریم ما وقتی مورد قبول عامه قرار خواهیم گرفت که بتوانیم در اجرای این برنامه‌ها خوب عمل کنیم آنوقت از ما حمایت خواهند کرد و نمایندگان ملت از ما راضی خواهند بود (صحیح است) صحبت از تشکیلات حزب و کار دسته جمعی

و غیره شد قدری نسبت بحزب بی انصافی شده بنده عقیده دارم تحولات سیاسی و اجتماعی مملکت دوران مختلفی دارد مثبت و فزاینده‌ای بشمار می‌آید منتهمی ممکن هم هست که یک روز تشکیلات اجتماعی صحیحی بتواند قوام و دوام بگیرد ما تصور میکنیم که اوضاع اجتماعی و اقتصادی و سیاسی و رشد ملی و دوام و ثبات و بقای رژیم واقعی ما در مملکت ایجاد میکنند که یک حزب متحد متفق متشکل مؤمن و معتقد در مملکت باید بوجود بیاید (صحیح است) الحزب هم که در مملکت بودند هستند و انشاء الله در آینده توسعه بیشتری هم پیدا میکنند همیشه مورد احترام ما است افراد یک ملت هم نباید و نمیتوانند حزبی باشند منتهمی دولت ملت را از یک چشم و از نظر یک دیده مینگردند بهیچ وجه از نظر منافقانی بین هیچ فردی بادیگری نیست و از تمام استعدادها و لیاقتها استفاده خواهد شد هیچگونه تبعیضی در هیچ موردی بوجود نخواهد آمد بنده بیش از این راجع بحزب صحبت نمیکنم و امیدوار هستم که حزب ایران نوین و سایر احزاب مملکت در یک راه و یک میدا و روی یک نیت همگی قدم برداریم و واقعا این انقلاب عظیمی که در کلبه شئون حسانی ما بوقوع بوسسته است بتوانیم به نتیجه مغلوب برسانیم (انشاء الله) صحبت از بیطرفی دولت شد و اینکه تبعیض نباید بشود و حتی کلمه نور چشمی ما بگوش خود که شاید حتی جوابی هم ضروری نباشد ولی بنده عرض میکنم دیگر موقع کلمه ملک و سلطنته و نور چشمی گذشته است و از بین رفته (احسن است) بعد از انقلاب شش بهمن این کلمات معنی و مفهومی ندارد (صحیح است) هیچ قدرت شخصی دیگر در مملکت نمیتواند شاهنشاه ایران را تحت تأثیر قرار داده یا ملت را از راه انقلابی جدا سازد ما همه مردم این کشور هستیم و خود شخص بنده که شاید اشاره نور چشمی هم بمن بود افتخار میکنم که در همین مجلس هم ردیف یک کار کردیم یک دهقان بابک حق و یک رأی شرکت داشتیم (احسن است) صحبت از تهدید مخالفان بود بنده بهیچ وجه من الوجوه با ندارم که یک کلمه برخلاف ادب صحبت شده باشد مخصوصا بنده که شخصا از مجلس شورای ملی بر خاستم اعتقاد دارم که عقیده آزاد است و این محل محل بحث و فحص مسائل مملکتی است (احسن است) و این آزادی باشماست که حفظ کنید ما چیزی تصمیمات مجلس شورای ملی هستیم (احسن است)

باین جهت تصور میکنم که هیچ رئیس دولتی نتواند یا حق داشته باشد که نمایندگان ملت را تهدید بکند از وزراء دولت اسم برده شده بنده خوشوقتم که بطور کلی نسبت بشخص بنده و وزیرای ما همه اظهار محبت و مرحمت کردند بنده فکر میکنم که واقعا این دولت یکی باز یکی، چون هیچ وقت نمی‌خواهم که جنبه اختصاصی پیدا بکنند، یکی از دولتهایی است که با نهایت بی نظری و بی غرضی بحضور ملوکانه معرفی شده و مورد مرحمت پادشاه ایران قرار گرفت و افراد این دولت هم همگی خوشنام، خوش نیت، خوش فکر، دانا و توانا هستند بنده اطمینان میدهم که با توانایی کامل اجرای این برنامه وسیعی را که بعرض رساندم شروع خواهیم کرد. بعضی از دوستان ما طوری صحبت کردند مثل اینکه در همین جلسه ما را استیضاح میکنند. هنوز خدمت شروع نشده که مورد استیضاح قرار بگیریم یک قدری صبر و شکیبایی ضرورت همان تراکت سیاسی که جناب آقای یغمائی کیهان فرمودند ایجاد میکنند البته بنده شایسته نمیدانم که در مسائل کلی مملکت ذکر اشخاص بشود ولی در اینجا ذکر اشخاص شد بنده از خودم میگذرم چون کسانی که با بنده آشنائی دارند بنده رامیشناسند و من جز صراحت و جز حقیقت بینی و جز وطن خواهی و شاهدوستی و جز ملت دوستی نظری ندارم و تا روزی که قادر باشم به خدمتگزاری خواهم ماند در غیر اینصورت با خوشنایمی میروم ولی از طرف دوستانم مجبورم مطالبی عرض کنم و بر یک مقام سیاسی است نه تخصصی ممکن است یک وزیر یا یک وزیر یا یک وزیر از وزراء بخانه‌ای هم جنبه سیاسی و مدیریتی داشته باشد و هم تخصصی بسیار خوب ولی همینطوری که اشاره فرمودند علل شکست برنامه‌ها در گذشته بیشتر بر اثر نبودن هم‌آهنگی و نبودن مدیریت صحیح بوجود آمده، این هم‌آهنگی چطور بوجود می‌آید بدون آشنائی و مطالعه بدون نظر قبلی؟ بنظر بنده خیر اگر یک وزیر یا وزیر از وزراء بخانه‌ای برود و وزیر دیگری بمقتضای سیاسی جانشین آن بشود بدون تردید نظر خاصی نیست نه خوبی این شرط است و نه بدی آن مورد تأیید است بلکه با مدیریت و سیاست توأم است. وزیر خوب کسی است که خودش از تکنیک اطلاع کافی نداشته باشد معاونین آگاه و کار شناسان تخصصی فنی را بتواند با خودش همراه و همگام بکند بنده افتخار داشتم سالها با دکتر کشفیان همکاری میکردم و ایشان را یک فرد برجسته و خدمتگزار این دولت میدانم و

امثال مهندس شالچیان هم مورد اعتماد کامل این دولت هستند و از وجود ایشان حد اکثر استفاده خواهد شد (احسن) همچنین نسبت به کتر گودرزی اشاره ای شد که باز هم میخواهم اشاره کنم که باک شخص قانون را بمجلس شورای ملی تقدیم نمیکند دولتی قانونی را تقدیم میکنند و ممکن هم هست که خیلی از نظریات یک دستگاه یا اشخاصی در دولتها مطابق سلیقه تغییر بکنند ولی در هر صورت بقرض اگر نظریاتی هم در قانون باشد دلیل عدم تشخیص و سوء نیت تنظیم کنندگان نیست (صحیح است) بنده در این مورد خواستم عرض بکنم که اولاً قانون استخدام باید مطابق منافع عمومی تدوین بشود ولی اگر افرادی بخواهند بگویند که مثلاً بکنفر دژن پایه چرا هم ردیف یک نفر مهندس و کارشناس اقتصادی حقوق نمیگیرد این توقع بجای نیست و ما هم نباید آنرا مورد اهمیت قرار بدهیم. با بی نظری این مسائل باید مورد ملاحظه و تصمیم قرار بگیرد و گودرزی هم یکی از افراد شایسته است که مورد مرحمت اعلیحضرت همایونی است و امیدوارم خدمات ایشان در تشکیلات مملکتی مورد مرحمت و عنایت خاطر نمایندگان واقع بشود (انشاءالله) صحبت از ارتباطات و زواید و بندهای خارجی شد این کلمه در من تأثیر بدی کرد مملکت ایران با داشتن رهبری مثل شاهنشاه ایران هیچ وجه نیازی ندارد که بروی خارجی نگاه کند (احسن) خارجی در مملکت ما یک خارجی است هیچ خارجی نمیتواند در مملکت ما بهیچ وجه من الوجوه مؤثر واقع بشود (احسن) ما یک کشور مستقل هستیم که در امور داخلی، امور سیاسی، امور اقتصادی با نهایت استقلال تصمیم میگیریم و این کلمات زننده باید از قاموس مذاکرات مجلس شورای ملی حذف شود (صحیح است) صحبت از نکات برجسته برنامه دولت بود بنده همه آنها اشاره نمیکنم در این برنامه مسئله ای را که ما راجع به بودجه عرض شما رساندم یکی از برجسته ترین مواردی است که در این مملکت تا چند ماه دیگر انجام خواهد شد و نتایج آنرا مشاهده خواهید فرمود و نارضی خواهید بود که باین برنامه رأی دادید این بودجه با بدترین وضعی تا بحال تهیه و تنظیم میشده بعنوان رئیس دولت سؤال کردم بودجه در چه وضعی است یکی از مسئولین بمن گفت کسه یخه صورتی متبایلند کسه

پایه زیزی تشکیلات نوین ایران است این اساس بعضی از قسمتها بومد ممکن است بهره برداری بشود بعضی زمان لازم دارد و بعضی از آنها سلسله باید کار بکنند کی ادعا کرد که از امروز بفرما تشکیلات اداری مملکت بدون عیب و نقص خواهد شد؟ هیچ کس چنین ادعائی نکرده و اگر بکنند دانایست بنده چنین ادعائی ندارم و وزرایم هم چنین ادعائی ندارند و شاهنشاه هم از ما چنین توقعی نداشتند بلکه پایه گذاری فنی تشکیلات نوین مملکتی باید روی اصول صحیح علمی پایه ریزی شود و یک دفعه برای همیشه، انشاءالله امیدوارم قسمتی را انجام دهیم و قسمتی را دیگران، هیچ دولتی اید مدت نیست و ما چنین توقعی نداریم ولی اینکاش روزی که ما برویم قسمتی از این کارها انجام شده باشد و قسمت دیگر را کسان دیگر بکنند راجع به تأمین قضائی و خدمات اجتماعی صحبت شد از ما پرسیدند که شما در برنامهتان چه گفتید؟ بنده نمیدانم چه باید بگویم در چند جمله حقایقی گفته شده است کفتم عدالت از سیاست مجزا و عدالت باید در مقابل تمام مردم یکسان قضاوت بکنند و تشکیلات دادگستری باید مطابق و متناسب با احتیاجات زمان اصلاح بشود آیا باید گفت برای فلان قاضی در فلان ده، جیب خواهیم خرید و بنده فکر میکنم ذکر جزئیات است عرض میکنم بهترین نمونه توجه دولت تعیین دگر عاملی بسمت وزارت دادگستری است (صحیح است) و این بهترین نمونه است که ما توجه بدادگستری کردیم که شما و ملت ایران مصون و امان باشید. در باره اقتصاد فرمودید در این دولت و در این برنامه زیاد صحبت شده بنده خیال میکنم ما برای حفظ موارث تاریخی و فرهنگ و ادب ایران باید مسیر دشوار رشد اقتصادی را به بیعائیم تابانیم آنها را حفظ کنیم امروز مردم احتیاج بنان و غذا و مسکن دارند تا بتوانند فرهنگ و موارث تاریخی خودشان را حفظ کنند و نخواهیم توانست باین نتیجه برسیم مگر از راه یک سیاست سالم اقتصادی و یک برنامه سالم اقتصادی و اجتماعی. ما میتوانیم باین مسائل برسیم جناب آقای جاوید که نمیدانم تشریف دارند یا تشریف بردند. بنده بسیار از فرمایشاتشان لذت بردم و شیرازی بودن ایشان اینجا ثابت شد. بسیار روان و سلیس و زیبا صحبت فرمودند و خطرات سعدی و گلستان و بوستان و غزلیات حافظ در جلوی چشم روشن

شد ولی این مسائل را که طرح فرمودند البته بنده در اجرای برنامه های دولت توجه خواهم کرد ولی اگر برنامه را آنطور مینوشتم مسلماً مورد ایراد مجدد ایشان قرار می گرفتیم. راجع بکشاورزی و اصلاحات ارضی صحبت شد، بنده میخواهم عرض کنم که اصلاحات ارضی یک برنامه بسیار وسیع و عمیق سیاسی و اجتماعی مملکت است صحبت از تقسیم ملک و بازبین بردن مالک البته مهم است ولی اصلاحات ارضی کامل آن نیست. اصولاً قانون اصلاحات ارضی اساس اقتصاد و اجتماع و سیاست این مملکت را تغییر داد نمونه اش هم همین تشکیل این مجلس است و نمونه اش هم وجود طبقات مختلفی است که در اینجا هستند پس بدین جهت نسبت به اصلاحات ارضی نه تنها از لحاظ سیاسی به تنهایی، نه از لحاظ اقتصادی به تنهایی، از لحاظ اجتماعی به تنهایی، نباید قضاوت کنید ما برنامه اصلاحات ارضی را باید از دریچه چشم وسیع تری در مملکت بتکریم و برای اجرای این برنامه کوشش بکنیم مرحله اول اصلاحات ارضی سپری شده و آن بطور واقعی انجام شد در مرحله دوم باید اساس فکر را در اقتصاد کشاورزی و در بهبود زندگی کشاورزان و بالابردن تولید کرد و اگر مشکلاتی در کار باشد این مشکلات را ما مرتفع خواهیم کرد متأسفانه در عرایض دیروز من یک سوء تعبیری شده و یکی از جرائد محترم مملکت چیزی اشتباهاً نوشته که با حقیقت تطبیق نمیکرد و البته قطعاً اصلاح خواهد فرمود چون نظر خاصی در کار نبود قانون اصلاحات ارضی در حقیقت مثل یک قانون اساسی در مملکت است و هیچ دولتی نمیتواند و نمیخواهد و نباید در این قانون کوچکترین دخل و تصرفی کند و این دولت هم مجری این قانون مترقی است منتهی در مرحله دوم باید توجه کرد که این نکات اساسی را که عرض کردم مورد نهایت، علاقه و مذاق و وقت قرار بگیرد (صحیح است) توقع از این دولت همانطوری که فرمودید زیاد است نیروی کار و مقدرات ممکن برای فرد فرد و مجموع ما محدود است فقط صبر و حوصله و شکیبایی و بی نظری نمایندگان ملت میتواند ما را در انجام این وظیفه خطیر واقعا حمایت و تشویق و ارشاد بکنند (صحیح است) بنده در این جا واقعاً با صداقت و بدون مذهب و بدون اغراق کوئی و کز افکوئی عرض میکنم که شخص شاهنشاه ایران در انتصاب این دولت برای خدمتگزاری بمردم ایران روی فکر و مطالعات

وسعی بود که شخص ایشان داشتند و بنده و دوستان بنده
 نه جایز بود و ندمتوانستم با میخواستیم چنین تأثیری را
 بکنیم و با جاه طلبی های فردی خدای نکرده مورد توجه
 قرار گرفتند که دوستانی در این مورد اشاراتی کردند
 بنده فیکر میکنم که این شایعه پردازی را که
 فرمودند خارج از دوستان حزبی ما و خارج از شخص
 بنده و خارج از همکاران بنده بود (صحیح است) بلکه این
 شایعه پردازی و حتی بی انصافی باید عرض بکنم برای مدت
 مدیدی بتصور اینکه ممکن است این راهی را که کس
 دیگری ترسیم کرده است و اراده دیگری نمیتواند در
 آن تزلزل وارد بکند ممکن است منحرف بکند ولی ما
 این جا هستیم و این ثابت کرد که همان متانت و بردباری
 و خونسردی ما بهترین حربه مقاومت در مقابل این شایعات
 و شایعه پردازی که جناب آقای رامبد فرمودند بود
 (احسنت) وقت دیر است دولت آماده خدمتگزاری است
 مجلس قلبی مملو از علاقه و مهر شاه و میهن دزیر دارد
 (صحیح است) بنده بیش از این عرض نمیکند آینده را
 بتصمیم شما واگذار میکنم اگر رأی اعتماد بدهن و دولتی
 که متذوق شاه ایران است دادید (یعنی با اتفاق آراء
 میدهم) ما شروع بخدمتگزاری میکنیم اگر ندادید
 امیدوار هستیم که دولت دیگری بتواند خدمتگزاری
 بهتری بکند (احسنت ، احسنت)

نمایندگان - رأی - رأی

رئیس - بزرگوار دولت با ورقه رأی مندرج
 خواهش میکنم خانمها و آقایان هر موقع اسمشان خوانده
 میشود برای رأی دادن تشریف بیاورند
 (اسامی نمایندگان بترتیب آتی بوسیله منشی اعلام
 و در محل نطق اخذ رأی بعمل آمد)

دکتر کلالی - دکتر سام - مهندس جلالی نوری - مجد -
 خواجه نوری - دکتر شفیع امین - دکتر مصباح زاده - موقر -
 مهندس والا - بوشهری - دکتر مهندس بهبودی - دکتر
 امامی خوئی - دکتر مبین - دکتر ضیائی - رضوی - خانم
 ابتهاج سمیعی - خانم دکتر دولتشاهی - خانم دکتر یارسانی -
 خانم جهانبانی - خانم تربیت - قراچورلو - امیر احمدی -
 ضائبی - باغمیشه - حقیقتاش - صائبه - سیفی - دکتر
 پورهایمی - دکتر اسفندیاری - خانم نفیسی - دکتر بقائی

شمرده شد

رئیس - مجلس شورای ملی بر نامه دولت را تصویب
 و با ۱۶۹ رأی موافق از ۱۶۹ نفر رأی دهنده، به دولت
 جناب آقای منصور ابر از اعتماد کرد (کف زدن نمایندگان)
 اسامی موافقین - خانمها و آقایان: ذبیحی سلطان
 احمدی - دکتر رشتی - بختیار بختیاربها - یغمائی کیهان -
 دکتر قراچورلو - روستا - ضابطی طرقتی - پور ادبی -
 زرگرزاده حاجی باغلو - نوربخش - اوزار - حبیبی -
 مصطفوی نائینی - دکتر مهندس بهبودی - بدر صالحیان -
 دکتر جعفری - نصیری - لقوطی - موسوی ماکوئی -
 فولادوند - دکتر صاحبقلم - سیفی - کبیری - دکتر اسدی -
 صائب - نارویی - غلام نیاکان - قراچورلو - پاک ذات -
 صادق احمدی - سلیمانی کاشانی - پاینده - حاذقی - کشفی -
 محسنی مهر - میرافضل - بانود کتر دولتشاهی - سر لشکر نکوزاد -
 دکتر سامی - زاد - نیری - رام بد - دکتر خطیبی -
 ملک زاده آملی - ویلیام ابراهیمی - دکتر بقائی بزدی -
 معتمدی - دکتر پورهایمی - دکتر وحیدنیا - مهندس جلالی -
 ربکی - دکتر سعید حکمت - مهندس جلالی نوری - مهندس
 کماانگر - دکتر موقفی - دکتر یگانگی - دکتر مهدی زاده -
 مهندس بهبودی - دکتر عدل - بانو ابتهاج سمیعی - دکتر
 غنی - پروین - رهبر - مهندس انصاری - مافی - مهندس
 صائبی - دکتر یزدان پناه - کسرائی - دکتر سعید - دکتر
 زعفرانلو - دکتر ضیائی - دکتر کلالی - دکتر زعفرانلو -
 دکتر مدنی - رضوی - روحانی - کنگرلو - اقبالی - جاوید -
 بانو تربیت - زهتاب فرد - بانو جهانبانی - اهری - دکتر
 فر بود - پزشکی - مهندس آصفی - مهندس زر آور - دکتر
 عدل طباطبائی - مهندس زنجانی - دکتر نجمی - مهندس
 ارفع - آقایان ارسنجانی - میرهادی - شیخ الاسلامی -
 صائبی - امیر احمدی - دکتر شفیع امین - مهندس اخوان -
 مهندس معینی زنده - مهندس مالک - ثامنی - دکتر
 الموتی - دکتر رضوانی - فلیکنگ آقایان - دکتر معتمد
 وزیرری - مهندس اسدی سمیع - مهندس ریاضی -
 دکتر کیان - قلعه جوئی - مهندس آراسته - جهانشاهی -
 مهندس عفتائی - کلانتر هر مزی - مهندس ریاحی -
 دکتر امامی خوئی - بانو نفیسی - مرتضوی - کیوان -
 توسلی - دکتر حکیم شوشتری - تهرانی - مهندس صدقیانی -
 زنده - احتشامی - هیراد - دکتر اسفندیاری - طهماسبی -

حکیمیان - عبدالعجید موسوی - مجد - دکتر حاتم -
 اولیاء - کمالوند - امام مردوخ - شکیبا - طالب زاده
 رودسری - مهندس معینی - بوشهری - حقیقتاش -
 محدث زاده - موقر - صفی پور - ادیب سمیعی - دکتر
 مهندس - باغمیشه - فخر طباطبائی - دیبیم - ایلخان -
 ساکینیان - شفیع پور - کرمانی - دکتر اعتمادی -
 دکتر رضوانی - تهریزی - فهیمی - متولی باشی - ظفر -
 حکمت بسزادی - دکتر سعید حکمت - مهندس والا -
 البرزی - شاخوئی - علی مرادی - قاسم مرادی - مهندس
 پروشانی - بانو دکتر یارسانی - بهادری - جهانگیری -
 یژند - خواجه نوری - مهندس عدلی

رئیس - آقای نخست وزیر

نخست وزیر - گاهی اوقات شدت احساسات مانع از
 بیان مطلب است بنده اغلب در عرایض خونسردی را حفظ
 میکنم ولی امشب مراحم و توجه مجلس شورای ملی طوری
 مراحت تأثیر قرار داد که بیان مطلب قدری برایم مشکل
 است فقط میخواهم بگویم خدا کند که ما باره نری شاهنشاه
 بیش شما و ملت ایران رؤسقا شویم (انشاء الله)

رئیس - عده زیادی از آقایان تقاضا کرده اند که
 بیانند و بدولت جناب آقای منصور تبریک عرض کنند چه
 از طرف خودشان و چه از طرف فراکسیونهای مختلف بنده
 برای اینکه نمایندگان محترم را بشناسم در این جا
 نکه ندارم این وظیفه را اصالتاً از طرف خودم و وکالتاً از
 طرف همه آقایان انجام میدهم و بجناب آقای منصور و
 همکارانشان تبریک عرض میکنم و امیدوارم در
 این مسئولیت مهمی که بعهده گرفته اند بتوانند در خدمت
 شاهنشاه و مملکت موفق بشوند (صحیح است)

نخست وزیر - جناب آقای رئیس مجلس: جناب عالی
 نمونه و مظهر یک نماینده حقیقی (صحیح است) صحیح
 است و یک شخص دانشمند خوش نیت خوش قلب و
 خدمتگزار این مملکت هستید (صحیح است) ما واقفاً
 افتخار میکنیم که یک چنین رئیس محبوبی در این مجلس
 ریاست میکند (احسنت) و بنده خواستم از چنین مرحمتی
 که کردید نهایت تشاكرگزاری را بکنم (احسنت) و از
 دوستانی که مایل بودند مجدداً بنده را خجل بکنند باز هم
 تشاكرگزاری میکنم

۴- اعلام دستور و تعیین موقع جلسه بعد ختم جلسه

رئیس - دستور جلسه آینده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

۱- گزارش شورای اول کمیسیون اقتصاد راجع به ترخیص مایحتاج کارکنان مؤسسه کاره با معافیت گمرکی شماره چاپ ۵۵۸

۲- گزارش شورای اول کمیسیون اقتصاد راجع به معافیت حقوق گمرکی یکدستگاه ماشین تر و کاغذهای زیبای کشور شماره چاپ ۵۵۹

۳- گزارش شورای اول کمیسیونهای اقتصاد - دارائی راجع به ترخیص لوازم ساختمانی هتل هیلتن با معافیت گمرکی - شماره چاپ ۵۶۱

۴- گزارش شور اول کمیسیون اقتصاد راجع به واگذاری زمین به بنیاد پهلوی برای تأسیسات هتل هیلتن شماره چاپ ۵۶۲

۵- گزارش شور اول کمیسیون اقتصاد راجع به ۵۰ درصد تخفیف حق انبار داری لوازم لوله کشی زاهدان شماره چاپ ۵۶۳

۶- گزارش شورای اول کمیسیون کشاورزی راجع به بخشودگی خسارت دیر کرد بدهی سنواتی زارعین میان دو آب شماره چاپ ۵۶۴

۷- گزارش شورای اول کمیسیونهای اقتصاد - دارائی راجع به دریافت وام از بانک کشاورزی بمنظور بهره سفته های خرید کارخانه کود شیمائی - شماره چاپ ۵۶۵

۸- گزارش کمیسیون بودجه راجع به برقراری ماهیانه مبلغ ده هزار ریال مستمری دربار وراثت مرحوم مهندس ملک عابدی شماره چاپ ۵۶۶

۹- گزارش شور اول کمیسیون های اقتصاد - کشور - دارائی - نظام راجع به معافیت قند و شکر و چای سازمان تعاون و مصرف کادرنیروهای انتظامی - شماره چاپ ۵۶۹

۱۰- گزارش شورای اول کمیسیون های بودجه - دارائی - دادگستری و امور خارجه راجع به برآورد مر بوطه باز پرداخت

پنجاه میلیون مارک در بانک کردیت انشتالت شماره چاپ ۶۰۴

۱۱- گزارش شورای اول کمیسیون کار راجع باضافه کردن ۳ تنصره بمواد ۲ و ۸۰ قانون سهم کردن کارگران شماره چاپ ۵۶۷

۱۲- رأی نهائی راجع با اجازه پرداخت مبلغ ۸۱۸۱۸۲۹۳۲ ریال بابت مطالبات معوقه شرکت های مختلف فرانسوی وانگلیسی

۱۳- رأی نهائی راجع باضافه مستمری وراثت مرحوم ابوالقاسم مهران

۱۴- رأی نهائی راجع با اجازه پرداخت فوق العاده کارمندان اداره کنترول و لورستاد بزرگ ارتشتاران

حاذقی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم چون لوایح از دولت سابق آمده باید دولت حاضر تقاضای طرح آن را بکند.

نخست وزیر - درباره لوایح دولت از لحاظ اینکه

تزدیک به تعطیلات عید است و این وزارتخانه های جدید هر چه زودتر باید تشکیل شود با اجازه جناب آقای رئیس و نمایندگان محترم در جلسه روز پنجشنبه لوایح تشکیلات

این سازمانها که خیلی با دقت تنظیم شده بعرض مجلس میرسد و تقاضای تصویب فوری را خواهیم داشت هر موردی را بفرمائید ما همانطور عمل میکنیم ولی چون

دوره تعطیلات عید بفرامیرسد و دولت باید لایحه بودجه را به مجلس تقدیم کند و اگر لایحه بودجه تقدیم شد دیگر نمیتوان لایحه دیگری را تا تصویب بودجه مطرح کرد

بدین جهت امیدوارم استدعای بنده را بپذیرید و روز پنج شنبه هر چه زودتر باین لوایح که تقدیم خواهد شد رسیدگی بفرمائید تا دولت بتواند قبل از عید لایحه بودجه را هم تقدیم مجلس کند.

رئیس - جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت نه صبح خواهد بود.

(مجلس ساعت بیست و دو وسی دقیقه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **مهندس عبداللہ ریاضی**